

EP^α

2024/2025

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

stejně jako v předcházejících letech se při přemýšlení o obsahu tohoto úvodního slova dívám za uplynulým rokem. Pokaždé si uvědomím, jak obrovský objem práce vykonali všechny moje kolegyně a všichni kolegové, redaktory počínaje a knihkupci konče. Přesto, že nakladatelské a knihkupecké snažení řada lidí zatracuje jako něco přežitého, patřícího do dvacátého, nebo dokonce do devatenáctého století, knižní trh stále žije. Žije jednak díky všem, kdo se na jeho chodu podílejí, jednak díky vám, čtenářům. Zachovejte prosím knižnímu světu i nadále přízeň, jsem totiž přesvědčen, že knihy vám tuto přízeň vrátí. Vrábí vám ji nejen svým obsahem, ale i svojí formou. V Akademii se i v roce 2024 budeme všichni snažit, aby si obsah i forma našich knih vaši přízeň vrchovatě zasloužily.

Jiří Padevět

ISBN 978-80-200-3533-2

obsah

5	Mimo edice – humanitní vědy	90	Paměť
38	Mimo edice – přírodní vědy	94	Průvodce
	41 1938–1953	98	První republika
	42 21. století	99	Spisy Jakuba Demla
	45 Antropocennosti	100	Spisy Stanislava Komárka
50	Ars // Philosophia, Aesthetica, Theōria	101	Spisy Vladimíra Macury
	52 Atlasy	103	Společnost
	54 České moderní dějiny	105	Studentské práce
56	Dílo Jana Amose Komenského	107	Šťastné zítřky
	57 Drama	114	Theatrológica
	58 Europa	117	Umění
	66 Galileo	122	Živá a neživá příroda
	69 Historie	125	Popularizace vědy
	80 Judaica	126	Živa
81	Knižní kultura	128	Strategie AV21
	83 Lingvistika	130	Věda kolem nás
85	Literární řada	132	Jmenný rejstřík
	88 m	135	Rejstřík titulů
	89 Orient		

Mimo edice – humanitní vědy

Nakladatelství Academia vydává část své produkce i mimo edice. Knihy z oblasti humanitních věd mají široký záběr – čtenář zde nalezne nejpestřejší témata od jazykových příruček přes monografie významných osobností až po knihy věnované dílu a době Williama Shakespeara.

Markéta Pravdová,
Ivana Svobodová
(eds.)

PhDr. Markéta Pravdová, Ph.D.,
MBA, je vedoucí vědeckou
pracovnicí Ústavu pro jazyk český
AV ČR. Zaměřuje se na jazykovou
kulturu a jazykové normy.

PhDr. Ivana Svobodová je
pracovnice oddělení jazykové
kultury Ústavu pro jazyk český
AV ČR. Zaměřuje se na jazykové
poradenství, pravopis a tvarosloví.

Akademická příručka českého jazyka

Internetovou jazykovou příručku kolektivu autorů Ústavu pro jazyk český AV ČR využily od jejího zpřístupnění více než čtyři miliony uživatelů. Její výkladová část vychází nyní knižně již ve třetím, rozšířeném a aktualizovaném vydání. Najdete zde obecná poučení o českém jazyce, zejména o pravopisu, tvarosloví a některých slovotvorných a syntaktických jevech. Ve výkladech se uvádějí také rozpory v údajích, které jednotlivé jazykové příručky přinášejí, nebo rozdíly mezi kodifikací a spisovným územ, a to s hodnotícím komentářem a doporučeným řešením. Kniha je určena jak široké veřejnosti, tak profesionálním uživatelům, zvláště učitelům a studentům.

Třetí, rozšířené vydání

Biografický slovník českých zemí: Hr-Hub (27. sešit)

Sedmadvacátý sešit *Biografického slovníku českých zemí* předkládá čtenářům životopisy osobností, jejichž jméno začíná písmeny Hr-Hub, a představuje další svazek rozsáhlého encyklopedického projektu, který vzniká ve spolupráci už s více než stovkou autorů z akademických, univerzitních a dalších pracovišť pod vedením biografického týmu Historického ústavu AV ČR. V rámci projektu bude zpracováno na 25 000 biogramů osobností všech dob a oborů lidské činnosti spjatých s českými zeměmi (bez rozdílu etnického původu), jež se narodily, žily a pracovaly v uvedeném teritoriu, a to i pokud zde strávily jen část svého života.

Zdeněk Doskočil (ed.)

PhDr. Zdeněk Doskočil, Ph.D., (1978) je vědecký pracovník Historického ústavu AV ČR, hlavní redaktor *Biografického slovníku českých zemí*. Zaměřuje se na soudobé dějiny, zvláště na období šedesátých let a normalizace.

Koedice s Historickým ústavem AV ČR

České lidové písně z přelomu 18. a 19. století jazyková analýza, kritická edice

Publikace analyzuje slovesnou složku českých lidových písní zaznamenaných v pěti sbírkách vzniklých na přelomu 18. a 19. století, jež na rozdíl od pozdějších sbírek nejsou ještě poznamenány romantizujícími zásahy upravovatelů. Zkoumá textovou výstavbu písní, jejich stylové kvality i užité jazykové prostředky a identifikuje strukturální vlastnosti, které korespondují s klíčovými vlastnostmi lidové písně, jimiž jsou udržování kontinuity na straně jedné a variabilita a proměnlivost na straně druhé.

Práce zároveň poprvé přináší kritickou edici dvou rukopisných sbírek (Antonína Francla a Václava Hanky staršího). Protože obě sbírky obsahují jen texty písní, edice je doplněna o srovnávací nápěvový materiál získaný z jiných písňových fondů.

Petr Nejedlý,
Zdeněk Vejvoda,
Tereza Hejdová,
Blanka Nedvěďová,
Štěpán Šimek

PhDr. Petr Nejedlý, Ph.D., vedoucí vědecký pracovník Ústavu pro jazyk český AV ČR.

PhDr. Zdeněk Vejvoda, Ph.D., vědecký pracovník Etnologického ústavu AV ČR.

Mgr. et Mgr. Tereza Hejdová, doktorská Ústavu pro jazyk český AV ČR.

PhDr. Blanka Nedvěďová, Ph.D., vědecká pracovnice Ústavu pro jazyk český AV ČR.

Mgr. Štěpán Šimek, Ph.D., vědecký pracovník Ústavu pro jazyk český AV ČR.

Ivana Bozděchová,
Karolína Skwarska,
Božana Niševa (eds.)

Ivana Bozděchová se specializuje na současnou lexikologii, slovo tvorbu a terminologii.

Karolína Skwarska pracuje ve Slovanském ústavu AV ČR. Zabývá se morfologií a syntaxí slovanských jazyků.

Božana Niševa působí ve Slovanském ústavu AV ČR. Věnuje se studiu bulharské a české slovní zásoby a slovo tvorby.

Koedice se Slovanským ústavem AV ČR

Jiří Padevět

Mgr. Jiří Padevět (1966), ředitel Nakladatelství Academia, autor knih *Kronika protektorátu* (2021), *Kronika druhé republiky* (2022), *Kronika třetí republiky* (2023), *Krvavý podzim 1938* (2020), *Za dráty* (2018) nebo *Průvodce protektorátní Prahou*, která získala v roce 2014 ocenění Slovník roku a Kniha roku Magnesia Litera.

Česká slovo tvorná koncepce v kontextu slovanské jazykovědy Monografie věnovaná 110. výročí narození a 20. výročí úmrtí Miloše Dokulila

Tato kolektivní monografie se v kontextu nedávných životních výročí předního českého lingvisty a světově uznávaného odborníka v oblasti slovo tvorby Miloše Dokulila (1912–2002) snaží mapovat a hodnotit vliv české koncepce na další slovo tvorné výzkumy. Představuje některé současné projekty a bádání v oblasti slovo tvorby a zaměřuje se na výstupy, které vycházejí z vědeckého přínosu Miloše Dokulila a na jeho základě slovo tvornou (a šíře lingvistickou) teorii obohacují a rozvíjejí. Příspěvky jsou rozděleny do tří základních tematických okruhů: *Teoretické a metodologické aspekty slovo tvorného výzkumu – možnosti a meze*; *Tvoření slov v systému jazyka*; *Tvoření slov ve slovanských jazycích*. Publikace zahrnuje třicet dva příspěvků psaných v sedmi slovanských jazycích a angličtině.

Český bestiář

Český bestiář přináší příběhy několika mužů, kteří během 20. století fatálně selhali a podlehli totalitním ideologiím. V jejich jméně psali básně, učili děti, udávali Gestapu i Státní bezpečnosti, chodili na schůze Vlajky i KSČ a vyháněli a vraždili Němce. Někteří tak činili z osobního prospěchu, jiní věřili ve šťastné zítřky, ať už národně socialistické, nebo socialistické. Dramatické, někdy až bizarní příběhy Jaroslava Nachtmanna, Miroslava Hnáta/Hanuše, Jindřicha Cinka, Ludvíka Špirka, Vladimíra Smrčiny, Josefa Rejthara, Jaroslava Čermáka a Miloše Cettla snad budou pro čtenáře dostatečným varováním, aby nepodléhali falešným prorokům.

Ivo Purš,
Vladimír Karpenko

Alchymické laboratorium v obrazových a textových pramenech

Monografie se zabývá obrazovou a textovou dokumentací alchymického laboratoria ve třech oblastech: v alchymických rukopisech a tiscích, ve specializovaných technických traktátech zaměřených především na destilaci, hornictví a hutnictví a v žánrové malbě, především nizozemské a flámské 17. století.

Metodologickým východiskem projektu jsou analýzy daných dokumentů z hlediska dějin vědy a dobově používaných technologií a z hlediska dějin umění a vývoje zobrazovacích technik.

Pomocí těchto analýz je nově posouzen význam těchto pramenů, jaký měly v sociálních a kulturních prostředích, v nichž vznikaly a pro něž byly určeny. Publikace vytváří na základě rozsáhlého obrazového materiálu reprezentativní přehled vyobrazování alchymického laboratoria a jeho vybavení v odborném i uměleckém kontextu.

Kniha vychází také
v anglickém jazyce pod
názvem *The Alchemical
Laboratory in pictorial
and textual sources*.

Mgr. Ivo Purš, Ph.D., (1964) je vědeckým pracovníkem Ústavu dějin umění AV ČR. Zaměřuje se na výtvarné umění pozdní renesance a manýrismu, alchymickou ikonografii v rámci dějin kultury a vědy 16. století, na ilustrace v předvědecké a vědecké literatuře 16. a 17. století, historické knižní sbírky. Je autorem řady studií a několika knih.

Prof. RNDr. Vladimír Karpenko, CSc., (1942), emeritní profesor UK v Praze, působí na Přírodovědecké fakultě této školy. Zabývá se biofyzikální chemií a dějinami alchymie. Je autorem, případně spoluautorem, několika knih a kapitol v knihách o dějinách alchymie, a podílel se také na učebnici biofyzikální chemie.

Dějiny skalpování Zakrvácené křtice, trofeje a významy

Knižní studie pojednává o historii skalpování s důrazem na indiánské kultury Severní Ameriky. O skytském skalpování v Eurasii psal již antický Hérodotos před 2 500 lety a jeho svědectví potvrzují osteologické doklady z Altaje (Pazyryk) či Sibiře (Ajmyrlyg). Stopy skalpování nese dětská lebka z dánského močálu (Dyrholmen), zprávy najdeme i ve středověkých kronikách. V Americe bylo odnětí vlasů významným činem z řady důvodů (trofeje, magie), a to jak v předkontaktním období, tak po příchodu Evropanů, kteří vyhlásili odměny za indiánské skalpy. Kniha osvětluje významy skalpování v původním prostředí, ale všímá si i dnešní etiky vystavování těchto „artefaktů“ či odrazů v kultuře. Od roku 1906, kdy Georg Friederici vydal disertaci na toto téma, jde o vůbec nejucelenější práci.

Martin Rychlík

PhDr. Mgr. Martin Rychlík, Ph.D. et Ph.D., (1977) vystudoval etnologii a dějiny a teorii kultury na Filozofické fakultě UK. V roce 2009 absolvoval stáž na Tokijské univerzitě (komunikace vědy). Od roku 2013 píše pro *Lidové noviny* (věda, výzkum, vysoké školství). Za knihu *Dějiny lidí* (Academia 2022) získal ocenění Magnesia Litera a Cenu E. E. Kische.

Dějiny Komunistické strany Československa I (1921–1939)

KSČ již v meziválečném období patřila mezi nejsilnější politické strany v Československu. Po celou dobu existence první republiky představovala důležitou anti-systémovou opozici. Vznikla v roce 1921 z plurality rozličných uskupení, v níž hrála ústřední roli levicová opozice uvnitř sociální demokracie. Ve druhé polovině dvacátých let byla postupně pod tlakem Moskvy transformována do strany bolševického typu. Obměnila se i generačně, když do jejího vedení nastoupili tzv. karlínští kluci v čele s Klementem Gottwaldem. Teprve v roce 1935 s koncepcí tzv. lidové fronty nastoupila KSČ pozvolna cestu ke státotvorné politice obrany země proti fašismu. Díky ní se do roku 1945 přeměnila ve všennárodní stranu apulující na všechny složky společnosti a vykračující vstříc monopolu moci.

Jakub Rákosník,
Pavel Marek
(eds.)

Doc. PhDr. JUDr. Jakub Rákosník, Ph.D., (1977) působí jako proděkan pro infrastrukturu na Filozofické fakultě UK, kde se v roce 2011 habilitoval v oboru hospodářských a sociálních dějin.

Prof. PhDr. PaedDr. Pavel Marek, Ph.D., (1949) je emeritním profesorem katedry historie na UP v Olomouci.

Jiří Kocian (ed.)

Prof. PhDr. Jiří Kocian, CSc., (1956) je český historik. V rámci své vědecké činnosti se zaměřuje na české a československé dějiny po roce 1945, konkrétně na vývoj politického systému a politického stranictví.

Dějiny Komunistické strany Československa III (1948–1969)

Chystaná publikace shrnuje období v letech 1948–1969. Jedná se o etapu, ve které byly v Československu završeny poválečné systémové změny a ve které zároveň stát i československá společnost prošly důležitými a často dramatickými proměnami, jež úzce souvisely i s vývojem KSČ. Výraznou proměnou prošla KSČ v šedesátých letech, kdy došlo k liberalizaci: snaze o změnu hospodářské politiky, uvolnění cenzury či zmírnění třídních hledisek v kádrové politice. Tyto změny zároveň vyvolávaly zejména v SSSR pocit, že strana nemá vývoj pod kontrolou a že socialismus je v Československu ohrožen. Důsledkem byl vojenský zásah států Varšavské smlouvy a okupace Československa. Následná kapitulace Dubčekova vedení KSČ a předání moci skupině prosovětských politiků znamenaly konec pokusů o reformu socialismu.

Milan Bárta

PhDr. Milan Bárta, Ph.D., (1976) působí jako vedoucí oddělení výzkumu období 1969–1989 v ÚSTR. Je autorem či spoluautorem řady studií a knih o československých dějinách druhé poloviny 20. století, nejnověji monografie *Josef Pavel. Život a doba* (2021).

Dějiny Státní bezpečnosti 1948–1953, 2. svazek

Monografie je prvním vycházejícím svazkem edice věnované historii Státní bezpečnosti (StB) v Československu. Představuje syntézu archivního výzkumu a výsledku práce desítek historiků na poli organizace a fungování Státní bezpečnosti v době nejtvrďšího teroru, kdy v rámci režimu získala mimořádně silné postavení, dosáhla největšího vlivu a byla vnímána jako ústřední opora komunistického režimu. Kniha představí i dosud opomíjené útvary, jako byly ochrana stranických a ústavních činitelů, správa pasů a víz nebo státobezpečnostní archiv. Součástí jsou i kapitoly věnované navázání StB na stranické struktury, vzdělávání příslušníků či zasazení do mezinárodního kontextu.

Koedice s Ústavem pro studium totalitních režimů

Martin Franc,
Věra Dvořáčková

Dějiny ČSAV II. 1963–1970

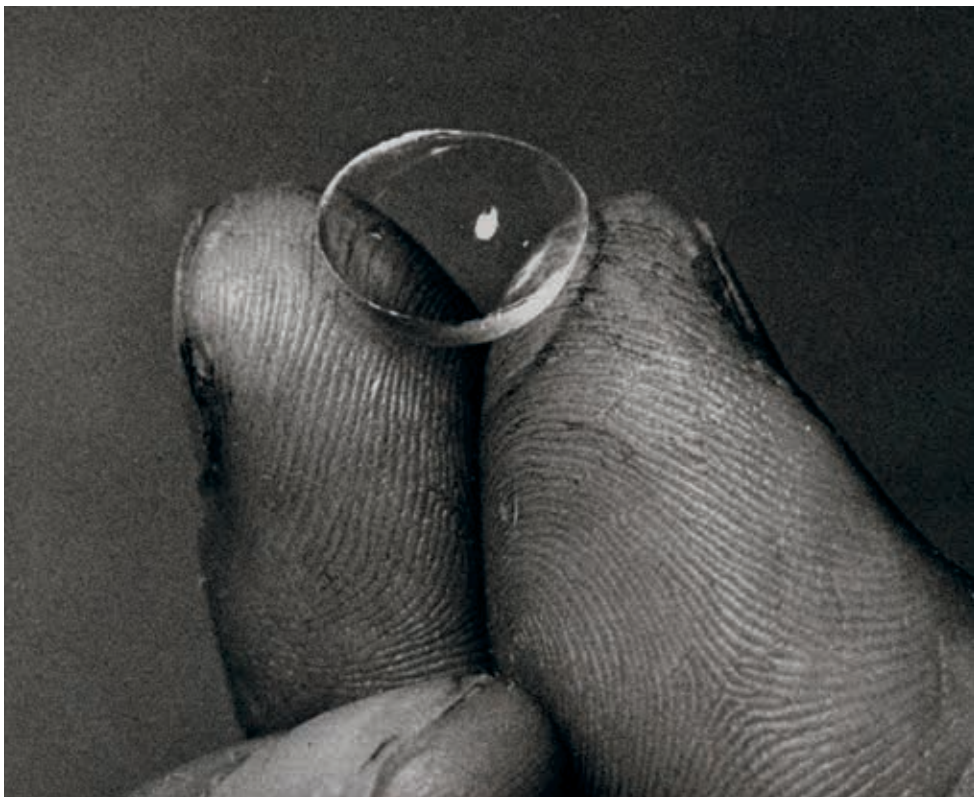
Druhý díl dějin ČSAV se zabývá obdobím, kdy v jejím čele stál chemik František Šorm. Šedesátá léta jsou spojována s uvolňováním politických poměrů, rozvojem občanské společnosti i se stále větší otevřeností vůči impulsům ze západní společnosti. Změny naplno využívala i ČSAV a pro mnoho oborů byla šedesátá léta zlatou érou rozvoje. Zároveň šlo o období výrazných reforem uvnitř Akademie věd i o dobu hledání nové pozice této nejvýznamnější československé mimouniverzitní vědecké instituce ve společnosti v podmínkách hospodářské krize i zásadních ekonomických reforem. V nelehkém bouřlivém období sklonku šedesátých let ČSAV, její zaměstnanci i vedení celkově obstáli se ctí, i když to znamenalo, že instituce upadla u mocných v nemilost jako jedno z „center kontrarevoluce“.

Doc. PhDr. Martin Franc, Ph.D., (1973) vede Oddělení dějin Akademie věd Masarykova ústavu a Archivu AV ČR a přednáší na Fakultě humanitních studií UK.

PhDr. Bc. Věra Dvořáčková, Ph.D., (1980) pracuje v Oddělení dějin Akademie věd Masarykova ústavu a Archivu AV ČR a přednáší na Vysoké škole chemicko-technologické v Praze.

Karel VI.
Schwarzenberg
Jan M. Heller (ed.)

Deníky (1921–1947)

Deníky knížete Karla VI. Schwarzenberga (1911–1986), publicisty a heraldika, zahrnují období od roku 1921 do roku 1947, do doby bezprostředně předcházející jeho odchodu do exilu. První části deníků poskytují zejména vhled do výchovy a způsobů využití šlechtického syna. Postupně v nich lze sledovat utváření Schwarzenbergovy osobnosti, jeho intelektuální výbavy a názorových pozic, kriticky zaměřených vůči masarykovské koncepci nenáboženské „humanity“ a čechoslovakismu. Deníky ze studentských let zachycují vedle líčení bujarého studentského života také Schwarzenbergovo sblížení s pravicovými a katolickými kruhy. Poslední deníkové sešity zachycují události druhé světové války, její dramatický konec a poválečná léta poznamenaná konfiskací schwarzenberského majetku a útočnou kampaní v tisku.

Karel VI. Schwarzenberg (1911–1986), spisovatel, heraldik. Kromě některých jednotlivých spisů vydaných ještě před jeho odchodem do emigrace (1948) a po roce 1989 je zatím nejrozsáhlejší edice Martina C. Putny *Karel VI. Schwarzenberg, Torzo díla* (2007).

Mgr. et Mgr. Jan Heller, Ph.D., (1977), literární kritik, publicista a editor. V roce 2019 získal cenu Tvárnice pro kritika roku, udělovanou časopisem *Tvar*. Od roku 2017 působí jako ředitel Nakladatelství AMU.

ová zámě, de listi náčt, fronta meluwi, jenz
že: 1.) tyto jsou neví, hoodně malým strau
je neřku mizivá, ale mizici, a rychle,
Gajda trkl.

Sice oni o něm taky uvažovali. A tu ta
že zájem a volba upadá. Při

Fatální kniha

Dvojitý Cyklus rozkoše a smrti Miloše Martena

Monografie současnému čtenáři přibližuje dílo významného modernisty a zprostředkovatele mezi českými zeměmi a Francií Miloše Martena (1883–1917). V centru pozornosti stojí prozaický *Cyklus rozkoše a smrti*, a to ve dvou podobách. První verze z roku 1907 tematizující dobový diskurz o nebezpečnosti umění a degeneraci lidstva je stylizována jako dekadentní *poisonous book*, „jedovatá kniha“. Výsledná verze z roku 1925, jež vznikala pod vlivem autorovy přímé válečné zkušenosti, pak měla *představovat prostředek obnovy individua a společnosti po světové katastrofě*. Tématem monografie jsou dále Martenovy úvahy o dekadenci, klasickém ideálu, lidovém umění, stejně jako o svěbytnosti slovanské „rasy“ a jejím místu v rámci univerzalistického řecko-latického modelu.

Jana Kantoříková

Jana Kantoříková získala doktorát na UK v Praze a na Univerzitě Regensburg (2018). Jako členka badatelského centra EUR'ORBEM (Sorbonne/CNRS) se zaměřuje na evropský modernismus v literatuře a umění. Aktuálně působí jako Marie Skłodowska-Curie Research Fellow na Humboldtově univerzitě v Berlíně.

Gulag a Československo: 3/ Válka

Perzekuce čs. občanů a krajanů v Sovětském svazu

Publikace vytvořená na základě výzkumu ukrajinských a ruských archivů, osobních vzpomínek a dostupné literatury, přináší svědectví o represích vůči československým občanům a krajanům nacházejícím se v době druhé světové války v Sovětském svazu. Krutý střet s tamní realitou čekal tisíce uprchlíků z Podkarpatské Rusi, stovky protektorátních Židů a dalších obyvatel okupovaného Československa, kteří hledali útočiště před rasovým nebo politickým pronásledováním. Většina z nich byla za nelegální přechod hranice, špionáž a další vykonstruované prohřešky sovětskými orgány zatčena a odsouzena k několikaletým trestům nucených prací. V táborech gulagu rozestých po celém SSSR se jejich osudy prolnoily s krajanů již dříve odsouzenými v průběhu kolektivizace, velkého teroru a dalších represálií.

Adam Hradilek,
Jan Dvořák,
Jaroslav Formánek a kol.

Mgr. Adam Hradilek (1976), historik, zakladatel a vedoucí projektu *Čechoslováci v Gulagu*.

Mgr. Jan Dvořák, Ph.D., (1982) se specializuje na problematiku politických represí proti českým krajanům a československým občanům v SSSR.

Jaroslav Formánek (1960), novinář a spisovatel, věnuje se sovětským represím vůči československým občanům v SSSR i v ČSR.

Steven Pinker

Steven Pinker (1954), kognitivní psycholog, jazykovědec, antropolog, filozof a pedagog, je autorem řady odborných i populárně-naučných publikací o jazyku, myslí a vnímání a v posledním desetiletí také o vývoji a stavu lidské společnosti.

Lepší anděl naší přirozenosti Proč ubývá násilí

„Kam ten svět spěje?“ ptají se mnozí, když sledují zvěrstva a zločiny kolem nás. Už se ale neptají, jak na tom byl svět v minulosti. Mnohem hůř, dokazuje psycholog a kognitivní vědec Steven Pinker. Kmenové boje byly devětkrát smrtelnější než války a genocidy 20. století. Míra vražd ve středověké Evropě byla třicetkrát vyšší než ta dnešní. Otrockví, sadistické tresty, popravy nevinných či týráni zvířat provázely lidský život po milénia. Vyspělé země už mezi sebou neválčí a ve třetím světě při válkách umírá zlomek lidí oproti dřívějšku. Díky rozšíření vlády a státu, gramotnosti, obchodu a kosmopolitismu jsme se naučili krotit své pudy, soucítit s ostatními, vyjednávat a vyvracet toxické ideologie. Násilí je, ač se to nezdá, na ústupu; nad našimi vnitřními démony převládli lepší andělé v nás.

Z angličtiny přeložil Jan Krist

Kateřina Piorecká,
Marie Brunová,
Lukáš Holeček,
Martin Lukáš

PhDr. Kateřina Piorecká, Ph.D., (1976), literární historička a editorka v ÚČL AV ČR.

Dr. Marie Brunová (1975), bohemistka a germanistka v ÚČL AV ČR.

Mgr. Lukáš Holeček, Ph.D., (1985), literární historik a editor v ÚČL AV ČR.

Mgr. Martin Lukáš, Ph.D., (1985), literární historik a kritik v ÚČL AV ČR.

Koedice s Ústavem pro českou literaturu AV ČR

Gesto a skutečnost Umění v meziválečném Československu

Obyčejný život, Lidé na kře

Mezinárodní tým historiček a historiků literatury, výtvarného umění, divadla, filmu a hudby v kolektivní monografii sleduje, jakými způsoby umění v meziválečném Československu utvářelo veřejný diskurz. Ve čtyřiceti případových studiích autorky a autoři odhalují nové souvislosti a rozkrývají vztahy mezi uměním a politikou. První svazek se zaměřuje na ideu československé státnosti, problematiku národnostních identit a zkoumá napětí mezi politikou a každodenností v novém státě zobrazené v soudobém umění. Druhý svazek se soustředí na umělecká gesta avantgardy reagující na proměnu světa po první světové válce, sociální situaci v novém státě a vize jejich řešení. Sleduje i umělecké reakce na důsledky celosvětové ekonomické krize a ohrožení evropské demokracie.

Léta putování

Člověk na cestách v dlouhém 19. století

Sborník příspěvků z 43. ročníku mezioborového symposia k problematice 19. století, Plzeň, 2.–4. března 2023

Titul sborníku z plzeňského symposia 2023 odkazuje na *Léta putování*, cyklus klavírních skladeb od Ference Liszta. A ačkoliv fenomén putování jako cesty, jež má smysl sama o sobě bez ohledu na svůj cíl či praktický účel, se jistě nezrodil až v 19. století, obohatila tato epocha putování fyzické i duchovní o nové podstatné dimenze. Zejména druhá polovina století s překotnými změnami a možnostmi v oblasti lidské mobility přinesla výrazný posun k více utilitárnímu a pragmaticky orientovanému cestování.

Autoři a autorky příspěvků tohoto sborníku zkoumají a popisují nejrůznější motivace lidí na cestách, počínaje důvody pracovními a profesními přes tradiční vzdělávání a nabyvání nových zkušeností až po v 19. století stále rozšířenější naplňování volného času.

Eva Bendová,
Zdeněk Hojda (eds.)

PhDr. Eva Bendová, Ph.D., pracuje v Ústavu dějin křesťanského umění Katolické teologické fakulty UK v Praze.

Doc. PhDr. Zdeněk Hojda, CSc., pracuje na Katedře pomocných věd historických a archivního studia UK v Praze.

L'opera come un evento festivo

Sedmý svazek ediční řady „L'opera italiana nei territori boemi durante il Settecento“ zahrnuje příspěvky konference „L'opera come un evento festivo“, konané v září 2021 v Českém Krumlově v rámci Festivalu barokních umění při příležitosti provedení serenaty Antonia Draghiho *L'oblighi dell'Universo*, komponované pro císaře Leopolda I. a provedené roku 1680 k oslavě jeho narozenin na pardubickém zámku. Jednotlivé konferenční příspěvky referentů a referentek z Itálie, Německa, Rakouska a České republiky se zaměří především na aspekt slavnostnosti v kontextu dvorních i městských divadel, a to v nejrůznějších lokalitách, včetně samotného Českého Krumlova.

Tomislav Volek,
Milada Jonášová (eds.)

Doc. PhDr. Tomislav Volek (1931) vystudoval na FF UK v Praze hudební vědu a historii. V roce 2017 byl zvolen čestným členem salcburské Akademie für Mozart-Forschung.

PhDr. et Mgr. Milada Jonášová, Ph.D., (1973) vystudovala hudební vědu na FF UK a teologii na KTF UK v Praze. Badatelsky se orientuje na život a dílo W. A. Mozarta, dobovou recepci jeho díla, filologii dobových opisů, italskou operu a duchovní hudbu 18. století.

Kniha vychází v rámci Strategie AV21

František Cvrček

Doc. JUDr. František Cvrček, CSc., patří k našim předním odborníkům v oboru teorie práva, právní informatiky a legislativy. Od roku 1981 pracuje v Ústavu státu a práva AV ČR a od devadesátých let působí jako pedagog právnické fakulty UK a ZČU. Specializuje se na exaktní výzkum právního jazyka.

Metamorfózy českého právního řádu od roku 1918

Monografie se zabývá vývojem českého právního řádu za posledních 100 let. Východisko tvoří databáze a korpusy právních předpisů zpracovávané pracovníky Ústavu státu a práva AV ČR od roku 1985. Analýza je založena na přístupech právně informatických a právně lingvistických. Ve 20. století existovalo na území dnešní České republiky sedm právních režimů. Jaké základní trendy a vlastnosti tyto režimy reálně uplatňovaly v tvorbě předpisů, v postojích k novelizacím, jazyku právních předpisů, právní terminologii apod., to jsou otázky tohoto výzkumu. V závěru autor doporučuje opatření, která mají omezit prokazatelně negativní trendy posledního období.

Barbora Kocánová

Mgr. Barbora Kocánová, Ph.D., (1980) působí v oddělení středolatinšské lexikografie Kabinetu pro klasická studia AV ČR, kde se podílí na vydávání Slovníku středověké latiny v českých zemích. Dlouhodobě se ve spolupráci s Ústavem fyziky atmosféry AV ČR věnuje také dějinám meteorologie.

Meteorologie a předpovídání počasí ve vzdělanosti středověkých Čech a Moravy

Středověký člověk byl oproti nám jistě lepší pozorovatel a zdatnější čtenář oblohy a byl také více ovlivněn vnímáním meteorologických jevů ve smyslu symbolů a znamení, z nichž mnohá nalézal již v biblickém textu. Ze středověkých pramenů vyplývá, že se našli i tací, kteří se pokoušeli konkrétní jevy v atmosféře a jejich příčiny vysvětlit, případně počasí a příbuzné jevy předpovídat. Několika takovým učencům z českých zemí se tato kniha tak říkajíc dívá pod ruku a na základě materiálů, které nám zanechali, seznamuje s počátky zdejšího meteorologického zkoumání. Navazuje tak na publikace popisující dějiny meteorologie v českých zemích a doplňuje je o výsledky analýzy převážně latinských rukopisných textů.

Vlasta Mádlová

Stálé vojsko vědecké Česká akademie věd a umění 1890–1952

Kniha postihuje vývoj, členskou základnu a jednotlivé oblasti činnosti přední vědecké instituce v českých zemích a předchůdkyně dnešní Akademie věd České republiky – České akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění (od roku 1918 České akademie věd a umění) od jejího založení v roce 1890 až do jejího zániku v roce 1952. Dějiny instituce současně zasazuje do kontextu vývoje vědy v českých zemích na konci 19. a v první polovině 20. století. Publikace je doprovázena bohatým obrazovým materiálem.

Mgr. Vlasta Mádlová působí v Masarykově ústavu a Archivu AV ČR. Odborně se zaměřuje především na dějiny československých vědeckých institucí a osobností v 19. a 20. století a na ediční činnost.

Metternich Stratég a vizionář

Monumentální biografie rakouského politika a diplomata a s ním celé epochy evropských dějin mezi Francouzskou revolucí a revolucí roku 1848. Poprvé vyšla roku 2016, jejím předstupněm byla útlejší kniha *Metternich. Státník mezi restaurací a modernou* z roku 2010. Podtituly obou knih naznačují, jak autor osobnost jednoho z nejvýznamnějších hybatelů politických dějin porevoluční Evropy znázorňuje: na základě podrobného studia jeho rodinného archivu a osobní pozůstalosti zbavuje pohled na Metternicha zažitých stereotypů a ukazuje jej v mnohovrstevnatosti osobních i mezinárodně-politických souvislostí, s důrazem na různost rolí, které hrál, a na strategickou koncepcí, nikoli pouhou oportunitnost jeho politického počínání.

Z němčiny přeložil Martin Bojda

Neporažené. Praha – Vídeň – Varšava: Tři metropole v převratech 20. století

Kniha o vývoji tří středoevropských metropolí v „krátkém“, ale dramatickém 20. století nás provede od vzniku republik na troskách imperiálních monarchií roku 1918 přes převážně optimisticky naladěnou dobu meziválečnou a trauma pro všechna tři města více či méně drastické nacistické okupace, dobu poválečné rekonstrukce a následně pro Prahu i Varšavu nelehkého komunistického období až k pádu komunismu roku 1989. Hlavní pozornost autoři věnují zápasu městských samospráv se státem o reálnou možnost určovat směry urbanistického, ale i ekonomického a sociálního vývoje jejich města, rozhodovat o prioritách výstavby, samostatně řešit akutní problémy. V době diktatur strana a stát vyvíjely značné úsilí o omezení až zničení občanských struktur a vyřazení městských reprezentací z rozhodovacích procesů. Města však vždy znovu nacházela energii k obratu směrem k samostatnosti a autonomii v rozhodování.

Wolfram Siemann

Wolfram Siemann (1946), německý historik, emeritní profesor moderních dějin na Mnichovské univerzitě. Zabývá se zejména politickými dějinami střední Evropy v 19. století.

Jiří Pešek a kol.

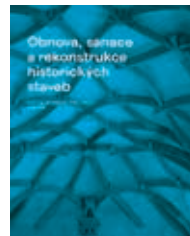
Prof. PhDr. Jiří Pešek, CSc., (1954) se zaměřuje na výzkum interdisciplinárních témat kulturních, sociálních, městských a univerzitních dějin 16.-20. století.

Jiří Witzany a kol.

Prof. Ing. Jiří Witzany, DrSc., Dr.h.c., (1941), emeritní rektor ČVUT, je uznávanou osobností a významným odborníkem v oblasti teoretické a experimentální analýzy stavebních konstrukcí, v oblasti obnovy, sanací a rekonstrukcí historických staveb a v oblasti progresivních a prefabrikovaných systémů.

Obnova, sanace a rekonstrukce historických staveb

Kniha je zaměřena na komplexní problematiku historických a památkově chráněných staveb realizovaných do první poloviny 20. století. Ve 22 kapitolách obsahuje výsledky konstrukčně statických analýz a experimentálního výzkumu zaměřeného na objasnění příčin poruch a jejich odstraňování, problematiku materiálového a technologického řešení historických staveb, problematiku degradačních procesů, ochrany staveb před vnějšími účinky a vlivy, sanací a konsolidačních opatření a zesilování zděných konstrukcí kompozity a injektáží. Těžiště knihy je v analytickém přístupu a prevenci selhání nesprávně navržených rekonstrukcí. Pozornost je věnována problematice nanomateriálů pro stabilizaci povrchových úprav a odezvy historických klenbových konstrukcí na seismické zatížení.

Jakub Kapičiak

Mgr. Jakub Kapičiak, Ph.D., (1991) absolvoval studium ruských a východoevropských studií na Univerzitě Komenského v Bratislavě. V roce 2021 získal doktorát na UK v Praze. Od téhož roku působí ve Slovanském ústavu AV ČR, kde se zabývá novější ruskou literaturou a literární teorií.

Koedice se Slovanským ústavem AV ČR

Píšu, tedy (ne)jsem

Monografie je mnohostranným pohledem na rozsáhlé dílo moskevského konceptualisty Dmitrije Prigova (1940–2007). Nabízí analýzu autorovy poezie, prózy, teoretických textů, performancí a výtvarných děl ve světle jeho celoživotního projektu nazvaného vlastním občanským jménem Dmitrij Alexandrovič Prigov. Důrazem na svou subjektivitu se přitom autor paradoxně pokoušel vymanit z biografického čtení vlastních textů. Hledal možnosti reflexe sovětského totalitarismu a jeho vlivu na individuální řeč a jednání bez toho, aby uvízl v iluzi vlastní „pravdy“. Tuto strategii dále rozvíjel s ohledem na pluralitu a mediatizaci po rozpadu Sovětského svazu. Prigov je svou (sebe) reflexivností a spontaneitou dodnes inspirací pro mladší generace umělkyní a umělců – mimo jiné například pro kolektiv Pussy Riot.

David Livingstone

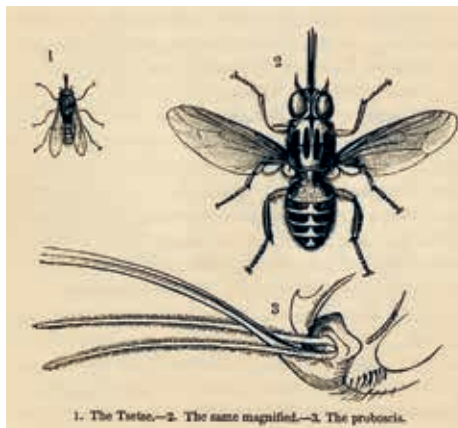
Misionářské cesty a výzkumy v jižní Africe

Tato kniha jsou vlastně deníky, které si Livingstone psal během dlouhého pobytu v jižní Africe, opatřené tu a tam pozdější poznámkou či odkazem. Je to velmi syrový a bezprostřední text, v němž cestovatel, misionář a bojovník proti obchodu s otroky líčí nejen své cesty, ale i lidi, s nimiž se setkal, zvyky místních kmenů a jejich reakce na jeho misionářské úsilí. Věnuje se také rostlinám, zvykům různých zvířat, chorobám, na něž narazil, a dokonce i geologii míst, která navštívil. Jeho snahou je představit jižní Afriku možným kolonistům, kteří by ji „civilizovali“. Sám stojí v pozadí: jen čas od času se zmíní o záchvatech horečky, které ho vysilovaly, nebo o problémech s poštou. Přesto z textu vyvstává pozoruhodný, odvážný a sympatický muž, který svůj život zasvětil nesmírně náročné misi.

Z angličtiny přeložila Anna Pilátová

David Livingstone (1813-1873) byl lékař, cestovatel a misionář. Na svých cestách Afrikou šířil křesťanství, hledal nové obchodní příležitosti a neúnavně objevoval a popisoval neznámé části kontinentu.

A few of the Rocks of Pango Andongo, as seen from Col. Pires' house at Choney, with the Makololo party passing.

Lucie Šavlíková (ed.)
Lucia Kajánková,
Markéta Smolíková
Kubátová

Nezkreslená věda 2

Že věda může být zábava, navíc oblíbená, to už Akademie věd ČR dokázala vzdělávacím cyklem animovaných filmů, které zveřejňuje na YouTube. Podle seriálu vznikla kniha a druhý díl *Nezkreslené vědy* přináší 21 dalších kapitol z nejrůznějších vědních oborů. Ve druhém díle se dostáváme k tématům, která jsou dnes hodně aktuální. Můžeme se podívat na to, co je příčinou klimatických změn, jak se šíří epidemie, co a proč hýbe politikou, jak výkonné jsou dnešní počítače či na jaký pohon by měla jezdit naše auta, aby co nejméně zatěžovala životní prostředí. Publikace plná obrázků, popisků a bublin připomínajících komiksový styl je sice určena především starším dětem a mládeži, ale nepochybně si v ní rádi zalistují i dospělí.

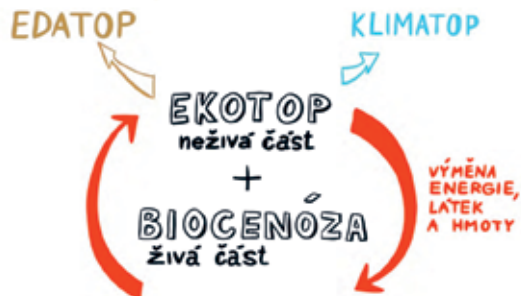
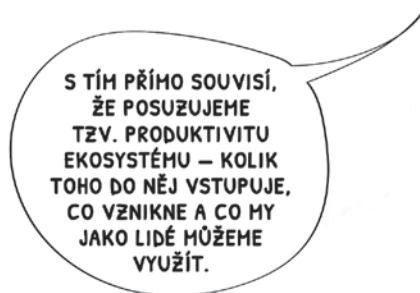
Ilustrovala Markéta Smolíková Kubátová

Lucie Šavlíková je literární redaktorka, překladatelka a autorka dětských knih. Iniciovala vznik metodických příruček k dětským knihám.

Lucia Kajánková vyučuje na FAMU, je dramaturgyně hraných i animovaných projektů a píše scénář pro svůj celovečerní debut, který bude o lásce a konci světa.

Markéta Smolíková Kubátová vystudovala animovanou tvorbu na FAMU, žije jako animátorka, je autorkou krátkometrážního filmu *Jáma*.

Popravení z politických důvodů v komunistickém Československu 1–4

Problematika politických poprav v Československu v období vlády KSČ dlouhodobě přitahuje pozornost veřejnosti. Při zpracovávání tohoto tématu se ovšem mezi badateli v minulosti uplatňoval spíše přístup selektivního výběru určitých kauz, nejčastěji spjatých s nejnámějšími politickými procesy. Předkládaná kolektivní monografie mapuje ve formě jednotlivých životopisných hesel, jež jsou koncipována jako případové studie, všechny doposud známé tragické kauzy popravených z politických důvodů. V této souvislosti se nevyhýbá ani kontroverzním případům, které leží na hranici mezi politickými a kriminálními delikty, či ji dokonce překračují. Kromě přiblížení jednotlivých lidských osudů kniha osvětluje celkový stav bádání a zasazuje tyto popravy do širšího rámce politických procesů.

Petr Mallota a kol.

Mgr. Petr Mallota (1980) absolvoval Pedagogickou fakultu UK. Pracuje v Ústavu pro studium totalitních režimů, kde se jako historik věnuje zejména tématu protikomunistického odboje a represí v Československu padesátých let 20. století.

Koedice s Ústavem pro studium totalitních režimů

Počátky Československé republiky I. a III.

Trojdílná kolektivní monografie se zaměřuje na úzce vymezené časové období let 1918 až 1925, tedy na dobu klíčovou pro vnitřní ustavování a stabilizaci nového státu. Přibližuje řadu témat, například volební právo a politickou kulturu, právní reformy, vznik obou ústav, soudnictví, problematiku péče o výživu a zdraví obyvatelstva, pracovních podmínek či postavení národnostních menšin. Přiblíženy jsou rovněž obchod a hospodářství, proměny postavení žen ve společnosti, vzdělávání a snahy o reformy ve školství či utváření armády nového státu. Široce pojaté dílo poskytuje v jednotlivých částech přehled podrobnější, než jaký bylo možné přinést v dřívějších knihách věnovaných meziválečnému období jako celku. Všechny tři svazky mohou dobře sloužit zájemcům o tuto etapu našich dějin, od které nás dělí již století.

Jan Kober,
Stanislav Holubec (eds.)

Mgr. Jan Kober, LL.M., působí v Ústavu státu a práva AV ČR. Zaměřuje se především na civilní právo a právní historii.

Doc. PhDr. Stanislav Holubec, Ph.D. et Ph.D., (1978) je historik, působí v Historickém ústavu AV ČR a na JČU v Českých Budějovicích. Předmětem jeho zájmu je historická paměť, dějiny meziválečného období a post-konunismus.

Knih vychází v rámci Strategie AV21

Jan Kober,
Stanislav Holubec
(eds.)

↑

Pozapomenutí lidí prvních let Československa Právo – politika – sociální záležitosti

Kolektivní monografie přináší odborné studie o řadě dnes více či méně pozapomenutých a širší veřejnosti málo známých mužů a žen různých národností, spojených výrazným způsobem s obdobím let 1918–1925 v Československé republice. Jednotlivé kapitoly přibližují tyto osobnosti především ve vztahu k tomuto období, neopomíjejí je však zasadit do širšího časového horizontu. Zvláště osobitě v knize vystupují především příslušníci generací let šedesátých, sedmdesátých a zčásti i osmdesátých, které se výrazně uplatnily v době vzniku státu. Kniha, určená odborné i široké čtenářské veřejnosti, přináší množství nových a málo známých informací a poskytuje podněty k dalšímu přemýšlení o společenském dění na počátku Československé republiky a o úloze jednotlivců v něm.

Dagmar Magincová,
Čestmír Pelikán,
Michael Polák,
Ondřej Slačálek (eds.)

Mgr. Dagmar Magincová, Ph.D.,
(1966) vystudovala bohemistiku
a kulturologii na Filozofické
fakultě UK.

Mgr. Čestmír Pelikán (1968)
vystudoval historii v Hradci Králové
a v Pardubicích.

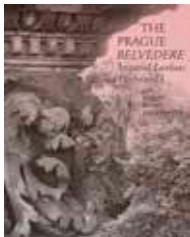
Mgr. Michael Polák (1990) je
doktorand v Ústavu hospodářských
a sociálních dějin Filozofické
fakulty UK.

PhDr. Ondřej Slačálek, Ph.D.,
(1982) je odborným asistentem
v Ústavu politologie Filozofické
fakulty UK.

Proměny anarchismu (1793–1939)

Od Proudhonova prohlášení „Vlastnictví je krádež!“ až po vojenskou porážku a masakr španělského anarchismu vznikaly klíčové texty mezinárodního anarchismu, zahrnuté do prvního takto obsáhlého výběru v češtině. Kniha představuje anarchistické myšlení a jeho předchůdce ve vývojové perspektivě, v návaznosti na to, jak reflektovalo Velkou francouzskou revoluci, revoluce 1848, rozpad Mezinárodního dělnického sdružení, Pařížskou komunu, vlny anarchistických atentátů, růst autonomních syndikalistických odborů, první světovou válku, ruskou revoluci, nástup fašismu a španělskou občanskou válku. Výsledkem je plastické představení jednotlivých proudů v anarchismu (individualismus, mutualismus, anarchistický socialismus, anarchistický komunismus, anarcho-syndikalismus) nikoli ve schematické podobě, ale ve vztahu k historickým momentům, jež je utvářely, a k myšlení autorů, kteří je formulovali.

The Prague Belvedere Imperial *Lusthaus* of Ferdinand I

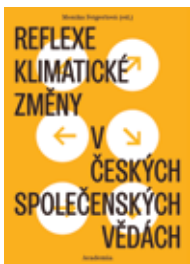
Ferdinand I. (1503–1564), český král a římský císař, zbudoval v areálu Pražského hradu monumentální zahradu s letohrádkem, tehdy nazývaným *Lusthaus*. Byla to jedna z prvních renesančních staveb ve střední Evropě. Stavba měla být dominantou Prahy a měla symbolizovat její nový politický i ideový statut. Stejný význam jako antikizující architektura stavby měla i výjimečně rozsáhlá sochařská výzdoba inspirovaná antickou mytologií a historií. Světově unikátní památce je věnována anglicky psaná monografie, kterou připravil Filosofický ústav Akademie věd České republiky společně s Kanceláří prezidenta republiky.

Jan Bažant,
Renate Leggatt-Hofer

Prof. PhDr. Jan Bažant, CSc., (1950) vystudoval dějiny umění a archeologii na UK v Praze. Působí ve Filosofickém ústavu AV ČR a vyučuje na UK.

Dr. Renate Leggatt-Hofer (1956) vystudovala dějiny umění a archeologii na Vídeňské univerzitě. Do roku 2016 působila ve Spolkovém památkovém úřadu Rakouska.

Knihna vychází v angličtině

Reflexe klimatické změny v českých společenských vědách

Tato publikace otevírá otázku role společenských věd při zkoumání příčin a řešení změny klimatu. Na změně klimatu se významně podílí sociální, politické i ekonomické faktory – a konečně také lidské chování. Klimatická změna současně zasahuje všechny aspekty lidské činnosti a bytí. Společenské vědy tak pro její zkoumání a řešení hrají klíčovou roli, byť byla tato oblast po dlouhou dobu téměř výhradně doménou věd o Zemi a atmosféře.

Přední čeští vědci z několika společenskovědních disciplín, mj. sociologie, ekonomie, politologie, pedagogiky či práva, v rámci společné knihy zkoumají vliv klimatické změny na příslušný vědní obor či vznikající subdisciplíny. A vysvětlují stěžejní obsahové poznatky daného oboru ve vztahu ke klimatické změně, jakož i potřebu interdisciplinarity tohoto výzkumu.

Monika Feigerlová (ed.)

JUDr. Monika Feigerlová, Ph.D., LL.M., je vědeckou pracovnící Centra pro klimatické právo a udržitelnost Ústavu státu a práva AV ČR.

Mezi členy autorského kolektivu patří mimo jiné doc. Mgr. Tereza Stöckelová, Ph.D., a JUDr. Hana Müllerová, Ph.D.

Jill Leporeová

Jill Leporeová je profesorkou amerických dějin na Harvardově univerzitě. Je autorkou řady esejů, recenzí a několika knih, z nichž některé, např. *Samozřejmé pravdy*, byly původně publikovány v týdeníku *The New Yorker*.

Samozřejmé pravdy Dějiny Spojených států

Samozřejmé pravdy historičky Jill Leporeové jsou čtivě napsané dějiny Spojených států a protikladů, jež tuto zemi provázely od samého vzniku. Události i historické osobnosti jsou poměřovány ústavou USA, z níž si Leporeová vypůjčila i název („Pokládáme za samozřejmé pravdy, že všichni lidé jsou stvořeni sobě rovni...“). První psaná demokratická ústava světa vznikla v zemi, kde otroky vlastnili samotní její tvůrci. Vedoucí představitelé země vedli při formování Unie debaty o tom, zda při sčítání lidu otroky zahrnout mezi lidi nebo je počítat jako majetek. Autorka nabízí nepřikrášlený pohled na (politické) dějiny USA od Kolumba po Trumpa a vyhýbá se přitom generalizování, anachronickým výkladům i tendencím.

Z angličtiny přeložili Tomáš Míka a Eva Klimentová

Jan Kober (ed.)

↑

Kniha vychází v rámci
Strategie AV21

Republika uchovávající a tvořivá

Kolektivní monografie *Republika uchovávající a tvořivá* se věnuje důležité problematice archivní rozluky s Rakouskou republikou i otázkám spojeným s hledáním podoby ochrany kulturních památek a ochrany i organizace archivnictví v novém státě. Pro obě tyto oblasti přinesl vznik Československé republiky řadu závažných výzev. Svazek dále přibližuje některé otázky týkající se kultury a literatury v novém státě. Zajímavá témata doplňují málo známé dobové fotografie.

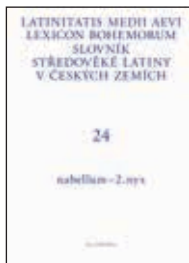
Slovinsko-český slovník

Slovník vznikl v oddělení lingvistiky a lexikografie Slovanského ústavu Akademie věd ČR a čítá více než 25 tisíc hesel. Hlavním motivem pro jeho vznik byla dlouhodobá absence slovinsko-české lexikografické příručky většího rozsahu v českém prostředí. Při tvorbě hesláře se vycházelo zejména z výkladového slovníku spisovné slovinštiny a z korpusových zdrojů. Hesla byla vybírána z hlediska frekvence jejich používání ve výchozím jazyce tak, aby ve slovníku bylo kromě obecné slovní zásoby reprezentativně zastoupeno i lexikum užívané v současné slovinské publicistice, uměleckých a odborných textech. Vedle spisovné slovní zásoby jsou zde uvedeny i výrazy hovorové. Jednotlivá hesla jsou ilustrována četnými příklady použití a frazeologickými spojeními.

David Blažek (ed.)

PhDr. David Blažek, Ph.D., (1975) vystudoval slovenistiku a germanistiku na FF UK v Praze. Od roku 2002 působí v oddělení lingvistiky a lexikografie ve Slovanském ústavu AV ČR, kde se specializuje na slovinskou jazykovědu. Souběžně pracuje jako překladatel a tlumočnick slovinského a německého jazyka.

Koedice se Slovanským ústavem AV ČR

Slovník středověké latiny v českých zemích

Sešit 24

Slovník středověké latiny v českých zemích registruje a vykládá slovní zásobu středověké latiny užívané v českých zemích v období od počátků latinského písemnictví na tomto území (asi okolo roku 1000) do roku 1500. Materiál byl excerpován z pramenů různé povahy (diplomatických, úředních, z literatury krásné i odborné apod.) české provenience a podává ucelený obraz o šíři a různorodosti vyjadřovacích prostředků latinského písemnictví českého středověku. Kromě tištěných pramenů byly excerpovány i četné rukopisy a staré tisky z fondů domácích i zahraničních knihoven, čímž se zpřístupňuje velké lexikální bohatství, jež by jinak zůstalo skryto v nevydaných památkách.

Kolektiv autorů

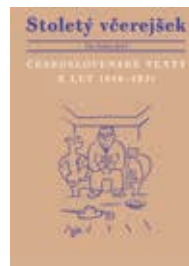
Slovník připravuje kolektiv badatelů z Kabinetu pro klasická studia Filosofického ústavu AV ČR pod vedením PhDr. Zuzany Silagiové.

Jan Kober (ed.)

↑

Stoletý včerejšek Československé texty z let 1918–1925

Jaký byl svět před sto lety? Zajímavě jej může současným čtenářům přiblížit výbor důležitých a zajímavých historických dokumentů z počátečních let první republiky (1918–1925). Na rozdíl od jiných výborů, soustředujících se především na „významné dokumenty“ politických či právních dějin, usiluje tento výbor o širší záběr od politiky přes kulturu a společenský život, od textů vážných a oficiálních až po nevážené texty satiry a persifláže, od textů úředních až po texty fikční, ukázky z poezie a prózy. Obsahuje některé texty známé i řadu textů zapomenutých, od doby svého vzniku znovu netištěných. Edice je vhodná pro čtenáře se zájmem o první republiku i pro použití ve školní výuce. Historické texty jsou doplněny stručnými úvody, jež je zasazují do dobových souvislostí, podrobnými vysvětlivkami méně známých pojmů a dobových reálií i odkazem na související dokumenty ve výboru.

Jan Dvořák,
Anna Chlebina,
Andrij Kohut,
Anna Morhun (eds.)

Mgr. Jan Dvořák, Ph.D., (1982) je historik působící v ÚSTR ČR.

Mgr. Anna Chlebina (1976), historička a ukrajinistka.

Mgr. Andrij Kohut, CSc., (1980) je ředitel Resortního státního archivu Bezpečnostní služby Ukrajiny.

Mgr. Anna Morhun (1981) je pracovníce Resortního státního archivu Bezpečnostní služby Ukrajiny.

Koedice s Ústavem pro studium totalitních režimů a HDA SBU

Velký teror na Ukrajině 1937–1938: perzekuce české menšiny

Edice dokumentů z proveniencí ukrajinských archivů přibližuje tragédii české menšiny během tzv. velkého teroru na Sovětské Ukrajině v letech 1937–1938. Celkem 100 vybraných dokumentů NKVD, publikovaných dvojazyčně v ruském originále i českém překladu a doplněných o odborný poznámkový aparát, ukazuje různé podoby sovětského státního teroru proti Čechům, kteří se provinili pouze svým národnostním původem. Zveřejněné materiály tvoří několik typologických skupin, všechny však bez rozdílu dokazují, že se právě Ukrajina stala pro Čechy jednoznačně nejtragičtějším dějištěm politických represí na území SSSR.

Publikaci připravil společně ukrajinský Resortní státní archiv Bezpečnostní služby Ukrajiny a český Ústav pro studium totalitních režimů.

Úvodem opatřil Mečislav Borák

Alena Hadravová

Řecké mýty v literární a výtvarné tradici

Jádrem dvousvazkové monografie je první český překlad dvou latinských středověkých příruček, zvaných *První* a *Druhý vatikánský mytograf*, závislých na antických literárních předlohách, ale přinášejících vlastní zpracování řecké mytologie. Dva opisy *Druhého vatikánského mytografa* autorka nedávno identifikovala i v rukopisech českého původu ze 14. a 15. století a v roce 2017 vydala tiskem. Překlady obou děl jsou komentovány a doplněny kapitolami o literárních a kulturně- a umělecko-historických kontextech čerpaných z oblasti dlouhé tradice antického odkazu. Autorka podává výklad jak o klasických pilířích této tradice, tak i o zcela nových objevech a zjištěních z posledních let a dokládá, že vědy o antickém starověku nejsou statickým a neměnným vědeckým oborem. Text provází bohatý obrazový materiál.

PhDr. Alena Hadravová, CSc., DSc., je klasická filoložka a medievalistka, od roku 1981 pracuje v AV ČR (do roku 1992 ČSAV). Vydává edice středověkých rukopisů a věnuje se dějinám antické, středověké a raně novověké astronomie, antickým tradicím a dějinám vzdělanosti.

Koedice s Ústavem
pro soudobé dějiny AV ČR

Význam Prahy pro šíření Mozartova díla Evropou

Praha měla pro Mozartův život a dílo význam nejen jako metropole, v níž osobitý tvůrce našel největší pochopení, ale i jako centrum, z něhož se jeho hudba v opisech šířila i do jiných zemí. Výzkum tohoto fenoménu je založen na pramenech od osmdesátých let 18. století až do desetiletí, v nichž evropský trh postupně ovládly hudební tiskárny. Znalost místních „kopistických rukou“ umožnila autorce též identifikaci opisů pražské proveniencí, které se dnes nacházejí v různých evropských historických fondech. Na bázi mezinárodního Rezeptionsforschung je v práci mnohostranně analyzována i dobová praxe zahraničních objednávek u pražských kopistických dílen, a to nejen opisů partitur oper *Don Giovanni* a *La clemenza di Tito*, které byly pro Prahu komponovány, ale i dalších Mozartových děl.

Milada Jonášová

↑

Zahrady toskánských velkovévodů mezi Toskánskem a Čechami

Práce v návaznosti na autorčiny dřívější výzkumy týkající se zahradního architekta Josefa Fritsche (narozen v Čechách, činný v Toskánsku) jako vůbec první analyzuje proměny neformálních zahrad v majetku habsbursko-lotrinské dynastie mezi Toskánskem a Čechami v letech 1737 až 1849. Práce zahrnuje kapitoly věnované genezi tzv. „anglických“ neboli neformálních zahrad, jejich šíření v Itálii a ve střední Evropě, zabývá se dobovými teoretickými spisy o zahradním umění i intelektuálním životem Florencie druhé třetiny 18. století. Důraz je kladen na rozbor archivních pramenů a na historicko-kulturní kontext někdejšího Velkovévodství toskánského v perspektivě nových estetických a etických tendencí 18. a první poloviny 19. století, tedy zejména dobových proudů osvícenství, zednářství a romantismu.

Petra Březáčková

Dr. Petra Březáčková, Ph.D., (1983) vystudovala dějiny umění na Florentské univerzitě. Absolventka doktorského studia na Fakultě architektury ČVUT v Praze. Ve svém výzkumu se věnuje uměleckohistorickým vztahům mezi Itálií a Čechami v oblasti zahradní architektury.

Jan Kober

↑

Zrušení šlechty

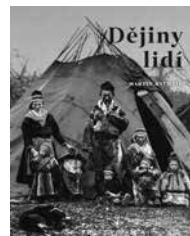
Odborná právněhistorická monografie přináší výsledky výzkumu zrušení šlechtictví a šlechty v Československu, jedné z prvních výrazných reforem nového republikánského státu připravované v listopadu až prosinci 1918. Problematika zrušení šlechty je zasazena do svých starších souvislostí, ve střední Evropě sahajících především k roku 1848. Kniha přináší podrobný rozbor samotného zrušení i jeho právních důsledků. Československo bylo prvním středoevropským státem, který ke zrušení přistoupil, rychle jej však následovala řada dalších států. Monografie sleduje i následný právní a společenský vývoj této oblasti.

Martin Rychlík

Dějiny lidí

Všichni lidé všech dob si dávají jména, mají vymezenou rodinu a příbuzné, dávají si dary, zdobí svá těla, pečují o vlasy, počítají, užívají gest, zhotovují nástroje, dělí si mezi sebou práci, znají zákony, truchlí či nějak „tancují“. Roku 1945 pořídil kulturní antropolog George P. Murdock na základě nasbíraných dat klasický soupis tzv. *kulturních univerzálií* čili jevů, jež jsou společné všem lidským seskupením v čase a prostoru. Bohatě ilustrovaná kniha z této evidence vychází a v 73 tematických kapitolách nastiňuje neuvěřitelnou pestrost – a zároveň základní stejnost – nás všech, tedy lidí. Základem práce, která rovněž představuje stovky rozličných etnik či klasické etnologické koncepty, bylo přes sedmdesát dílů seriálu *Antro*, který takřka dva roky vycházel v sobotních *Lidových novinách* (v příloze Orientace).

Již vyšlo

Mimo edice – přírodní vědy

Celému spektru témat se věnují publikace z oblasti přírodních věd vycházející mimo tradiční edice Nakladatelství Academia. Většina knih je vybavena bohatým obrazovým materiálem a vyniká hloubkou a kvalitou zpracování tématu.

Arktida

První původní česká monografie o Arktidě navazuje na knihu *Antarktida* (Academia 2013). Je rozdělená do tří hlavních celků: přírodní vědy, sociální vědy, Česko a Arktida. Na geologický vývoj Arktidy navazuje geografie moří, oceánů a pevniny a vývoj podnebí až po současnou klimatickou změnu. Biologická část se zabývá živými organismy na pevnině a v mořích. Druhá kapitola je zaměřená na osídlování Arktidy, jednotlivé kultury a jazyky, polární výpravy, geopolitické uspořádání a mezinárodní právo. Třetí část seznamuje čtenáře s českými stopami v Arktidě – s činností českých misionářů a polárních průkopníků a s příběhem nuceně nasazených Čechů v norské Arktidě za druhé světové války. Velký prostor je věnován českému polárnímu výzkumu. Je zmíněno propojování vědy a kultury v rámci Arktického festivalu a v závěru je ponechán prostor úvahám o budoucnosti Česka v Arktidě.

Zdeněk Lyčka,
Josef Elster (eds.)

PhDr. Ing. Zdeněk Lyčka (1958) vystudoval systémové inženýrství na Vysoké škole báňské v Ostravě a moderní filologii se specializací dánština-angličtina na UK v Praze.

Prof. Ing. Josef Elster, CSc., (1958) vystudoval Vysokou školu zemědělskou v Českých Budějovicích a působí jako polární mikrobiolog a ekolog.

Marek Špinka,
Daniel Frynta,
Jan Havlíček,
Iveta Štolhoferová
(eds.)

Doc. RNDr. Marek Špinka, CSc., (1957) působí na katedře etologie a zájmových chovů FAPPZ ČZU v Praze, kde se zabývá chováním domestikovaných zvířat.

Prof. RNDr. Daniel Frynta, Ph.D., (1963) se na katedře zoologie PFF UK zabývá evolucí chování.

Doc. Mgr. Jan Havlíček, Ph.D., (1974) se na katedře zoologie PFF UK zabývá evolucí člověka.

Mgr. Iveta Štolhoferová působí na katedře zoologie PFF UK.

Jitka Štěpánková,
Jindřich Chrtek,
Zdeněk Kaplan
(eds.)

RNDr. Jitka Štěpánková, CSc., (1952) je editorkou čtyř svazků (z toho hlavní editorkou posledních tří dílů) *Květeny ČR*.

RNDr. Jindřich Chrtek, CSc., (1966) je editorem čtyř svazků *Květeny ČR*.

Mgr. Zdeněk Kaplan, Ph.D., (1972) je editorem druhého vydání *Klíče ke květeně ČR*, koordinátorem mapování rostlin a editorem posledních dvou svazků *Květeny ČR*. Všichni jsou vědeckými pracovníky taxonomického oddělení Botanického ústavu AV ČR v Průhonících.

Etologie Mechanismy, funkce, ontogeneze a fylogeneze chování živočichů

Kniha představí současný stav etologie, vědy o chování živočichů. Na úrovni mechanismů ukazuje, jak chování živočichů odpovídá na podněty z prostředí a zároveň je spoluurčováno fyziologickým a psychologickým stavem zvířete. Na úrovni ontogeneze dokládá, jak je chování formováno interakcí mezi individuálním genotypem a získanou zkušeností. Z hlediska evoluční funkce vysvětluje, jak jsou různé typy chování tvarovány přirozeným výběrem. Konečně z fylogenetického hlediska rozebírá, jak se chování rozrůžňuje v odlišných vývojových větvích živočichů lišících se stavbou těla a způsobem života. Kniha je doplněna kapitolami o dějinách světové a české etologie a oddílem o aplikacích etologie v ochraně biodiverzity, v laboratorním výzkumu a v otázce kvality života (welfare) zvířat. Zvláště vyčleněné kapitoly pak ukazují, jak se u konkrétních živočichů všechny stránky chování propojují do jednoho celku.

Květena České republiky 9

Publikace završuje unikátní devítisvazkové kompendium *Květena ČR*, které představuje v české literatuře komplexní a dosud nejpodrobnější monografické zpracování druhů naší květeny. Devátý svazek obsahuje kriticky taxonomické a chorologické zpracování s karyologickou, ekologickou a cenologickou charakteristikou 397 číslovaných druhů (a řady nečíslovaných druhů uvedených v poznámkách) patřících do 7 čeledí jednoděložných. Z nejobsáhlejších čeledí jsou zastoupeny především *Cyperaceae* a *Poaceae*. Text je doplněn 120 celostránkovými tabulemi, kde jsou kromě celkových vyobrazení rostlin zobrazeny i důležité určovací znaky.

Přehled hub střední Evropy

Atlas ukazuje pestrost a bohatství velkých hub ve střední Evropě. Základní počet 1206 vyobrazených taxonů je v poznámkách doplněn o více než 800 dalších. Počtem druhů tak kniha patří k nejrozsáhlejším mykologickým příručkám v Evropě. Obecné kapitoly se věnují vnější i vnitřní stavbě hub, jejich ekologii, ohrožení a ochraně, pojednávají o nomenklatuře, toxinech, barvách, chutích a vůních, přinášejí rady pro určování hub, jejich sběr a využití v kuchyni. Popisy hub obsahují informace potřebné k jejich určení. Ilustrace zobrazují typický vzhled plodnic jednotlivých druhů. Mnoho hub lze spolehlivě určit jen mikroskopicky, proto popisy obsahují údaje o nejdůležitějších mikroznačkách. Nechybí informace o jedlosti, nejedlosti či jedovatosti.

Jan Holec,
Miroslav Beran,
Antonín Bielich (il.)

Mgr. Jan Holec, Dr., (1968)
je vedoucím mykologického
oddělení Národního muzea.

Mgr. Miroslav Beran (1967)
působí jako mykolog v Jihočeském
muzeu v Českých Budějovicích.

Antonín Bielich (1944) od mládí
ilustruje mykologické publikace.

Druhé, opravené vydání

Rozšíření kobylek a sarančí v České republice

Kobylky, cvrčci, saranče a jejich příbuzní (rovnokřídlí) jsou zvláště v letním období nepřehlédnutelnou a nepřešlechnutelnou skupinou hmyzu naší přírody. Díky své velikosti, často nápadnému pestrému zbarvení, schopnosti stridulace a dramaticky rychlým změnám v rozšíření některých druhů jsou atraktivní jak pro odbornou a ochrannářskou, tak i pro nejširší veřejnost. Předkládaný atlas založený na mnohaletém systematickém mapování všech druhů rovnokřídlých na území celé ČR a na zpracování všech dostupných recentních i historických údajů přináší ucelené shrnutí aktuálního výskytu a změn rozšíření našich druhů této skupiny hmyzu, kterých je bezmála sto. Česká republika se tím zařadí k dalším evropským zemím se zpracovaným atlasem rozšíření rovnokřídlých.

Pavel Marhoul,
Jaroslav Holuša,
Robert Vlk,
Petr Kočárek,
Oto Kaláb,
David Musiolek,
Kateřina Kuřavová,
Stanislav Rada
a Tomáš Dvořák

Autorský kolektiv tvoří
profesionální biologové, kteří
působí v akademické sféře,
státní správě i v nevládním
a soukromém sektoru. Během
posledních dvaceti let publikovali
stěžejní novodobá díla – *Klíč
Orthopteroideálního hmyzu České
a Slovenské republiky*, *Atlas
rovnokřídlých ČR* a řadu dalších
faunistických studií.

1938–1953

Doba mezi roky 1938 a 1953 byla pro český národ pohnutá. Autoři přibližují události odehrávající se v tomto období a snaží se zdůraznit, že většina těchto dějů nebyla ohraničena druhou republikou, Protektorátem Čechy a Morava, třetí republikou a nástupem komunistické totality, ale probíhala kontinuálně.

Markéta Filla

Mgr. Markéta Filla (1988) absolvovala Fakultu přírodovědně-humanitní a pedagogickou TUL v Liberci a v současnosti je posluchačkou doktorského programu na Filozofické fakultě UHK. Zabývá se totalitními režimy, zejména dějinami komunistického Československa.

Kryslíčková „teroristická skupina“ Proces Talík a spol.

Poválečné pohraničí bylo tavicím kotlem nadšenců a dobrodruhů, ale i těch, kteří se chtěli „uklidit“ stranou. V Liberci dalo spolu s událostmi z února 1948 vzniknout skupině, která nesouhlasila s komunistickým převratem a rozhodla se proti němu bojovat se zbraní v ruce: vyhodit do povětří prvomájovou tribunu, na které měli stát přední politici a představitelé města. Hlavou celé akce byl Josef Kryslíčka, četník a partyzán s pochybnou pověstí. Atentát se ale nekonal, nálož vybuchla dříve a zabila část členů skupiny. Na jejich chybu, ale i na pouhou známost s nimi doplatili jiní: v rámci vykonstruovaného politického procesu byla řada osob odsouzena k mnoha letům odnětí svobody. Mezi nimi i úřední lékař Jan Šolc, na kterého většina Liberečanů vzpomíná jako na člověka, jenž pomáhal nespravedlivě vězněným.

21. století

Jak bude vypadat budoucnost za několik let? Bude svět stejný jako dnes, nebo úplně jiný? Dojde ke konci dějin, nebo ke střetu civilizací, nebo prostě dojde pitná voda? K hlavním tématům edice patří politologie, sociologie, ekologie, globalizace, ale bohužel také náboženský, politický a státní terorismus.

Aktivní opatření **Tajná historie dezinformací** **a politické války**

Knihy Thomase Rida pojednává o dezinformacích jako nástroji politického zápasu. Podnětem k jejímu sepsání se staly pokusy ovlivnit americké prezidentské volby v roce 2016, jimiž se autor profesionálně zabýval. Zároveň poukazuje na to, že dezinformace, jejichž šíření se v digitálním věku neobyčejně usnadnilo, představují závažnou hrozbu pro západní liberální demokracii. K jejich náležitému pochopení a zhodnocení je nezbytné znát pestrou historii dezinformačních kampaní různých států, kterou v knize autor sleduje od roku 1921, přičemž jedním z významných informačních zdrojů se pro něj stal bývalý československý komunistický rozvědčík Ladislav Bittman (1931–2018), který od roku 1968 žil a působil ve Spojených státech.

Z angličtiny přeložil Aleš Valenta

Thomas Rid

Thomas Rid (1975) je profesorem strategických studií na univerzitě Johna Hopkinse. Patří k uznávaným odborníkům na technologii a špiónáž. Vystoupil jako svědek v americkém Senátu v záležitosti technologické bezpečnosti.

Konrad Paul Liessmann

Konrad Paul Liessmann, rakouský filozof, esejista a publicista, působí jako profesor na Filozofickém institutu Vídeňské univerzity. Je autorem řady vědeckých a esejistických knih o otázkách estetiky, filozofie a kulturologie.

Samé lži a jiné pravdy

Eufemismy, polopravdy, fake news, konspirační teorie a propaganda – všude kolem nás se rozprostírá spletitá síť lží. Mohou být nehorázné a provokativní, ale i nenápadné, leč vtíravé. Ovládají média, diskurz a veřejnou debatu. K jejich rozpoznání a zachycení pravdy je zapotřebí bystrého oka a sluchu.

Konrad Paul Liessmann ve svém díle kriticky analyzuje současnost, s odstupem, jemnou ironií a jistou nadsázkou. Zachycuje přitom mnohotvárné panorama naší společnosti a rozkrývá mozaiku jejich omylů a sebeklamů.

Z němčiny přeložil Petr Dvořáček

Zygmunt Bauman

Prof. Zygmunt Bauman (1925–2017) byl polsko-britský sociolog, jeden z nejvlivnějších a nejoriginálnějších vědců ve svém oboru. Teoretik v oblasti postmodernity, holokaustu aj. Působil na univerzitě v Leedsu.

Druhé vydání

Tekutá láska O křehkosti lidských pout

Hlavní postavou této knihy je člověk naší „tekuté moderní“ doby – člověk bez pout, bez pevných a trvalých vazeb, které by mu daly možnost přestat opakovaně usilovat o sebe-definování a sebeprosazení. Tento člověk navazuje vztahy takřka na potkání. Nikdo mu ale nedokáže zaručit, že tato pouta vydrží. Navíc má potřebu vázat se volně, aby se zase mohl snadno a rychle odvázat, změní-li se okolnosti, což se v tekuté moderní společnosti bude dít zas a znovu.

Zvláštní křehkost lidských pout, pocit nejistoty, kterou tato nestálost vyvolává, a rozporuplná touha navazovat stále nové vztahy, jsou hlavními tématy této významné knihy Zygmunta Baumana. Zaujme nejen studenty a badatele v oboru sociologie a společenských a humanitních věd, ale osloví každého, kdo se zajímá o proměnlivou povahu lidských vztahů.

Z angličtiny přeložila Zuzana Gabajová

21. století

Umění života

Tato kniha Zygmunta Baumana není návod, jak si umění života osvojit: za konstrukci životního plánu, za způsob, jakým je život veden, i za jeho výsledek je zodpovědný výhradně a pouze jedinec. Je to znamenitý popis podmínek, za nichž si vybíráme své životní plány, a překážek, jež tento výběr mohou omezovat; vzájemné souhry plánů, náhod a povahy, které ovlivňují jejich realizaci. A je to také studie způsobů, jimiž naše společnost – tekutá moderní, individualizovaná společnost konzumentů – ovlivňuje způsob, jakým si budujeme své životní cesty.

Z angličtiny přeložila Zuzana Gabajová

Zygmunt Bauman

↑

Druhé vydání

O budoucnosti Vyhledky lidstva

Budoucnost lidstva na Zemi zásadně závisí na budoucnosti vědy a na tom, jak úspěšně k řešení svých problémů využijeme technologický pokrok. Musíme však myslet racionálně, globálně, kolektivně, optimisticky a dlouhodobě předvídat. Pokrok v biotechnologii, kybernetice, robotice a v rozvoji umělé inteligence – pokud se s ním bude nakládat rozumně – nám umožní pomoci rozvojevým zemím a překonat hrozby, kterým lidstvo čelí – od klimatické změny po jadernou válku. Kniha nabízí v přístupné a čtivé formě fascinující vhled do sféry nejmodernější vědy a technologie, a to každému, kdo chce porozumět stěžejním problémům, které budou definovat budoucnost lidstva na Zemi i ve vesmíru.

Z angličtiny přeložila Jana Krtková

Již vyšlo

Martin Rees

Antropocennosti

**Antropocén: Nová éra, (staro)nové poznání,
specifická vnímavost. Cesta od kořenů
k budoucnosti.**

Petr Gibas

Petr Gibas, MSc., Ph.D., (1982) je geograf a antropolog, vědecký pracovník Sociologického ústavu AV ČR. Věnuje se otázkám spojeným s domovem a jeho vztahem k bydlení, materiální kultuře domova, (post)fenomenologické a urbánní geografii. Je mimo jiné držitelem prémie Otto Wichterleho pro začínající vědce.

**Kniha vychází v rámci
Strategie AV21**

Zahrádky

Kniha představuje a do hloubky zkoumá fenomén městského zahrádkaření, a to zejména v zahrádkových osadách. Na základě mnohaletého terénního výzkumu ukazuje zahrádkové osady jako prostory typické pro moderní města, kde se vyjevuje úzký vztah mezi městem a přírodou. Kniha tak obrací perspektivu běžně uplatňovanou při studiu města a přírody v něm: nahlíží a promýšlí město z prostoru zahrádek a zahrádkových osad. To jí umožňuje důkladně se věnovat vztahu mezi městem a přírodou a popsat, jak vzájemné propojení politiky a přírody ovlivňuje nejen plánování a rozvoj města, ale zejména každodenní život a prožitek přináležení a domova ve městě. Současné město pak ukazuje jako něco nikoli odtrženého od přírody, ale jako společensko-přírodní artefakt, který se neustále proměňuje a vyvíjí, a to pod vlivem obyvatel, z nichž lidé tvoří jen část.

Eliška Fulínová,
Anna Kvíčalová
(eds.)

Antropocennosti Malý průvodce antropocénem

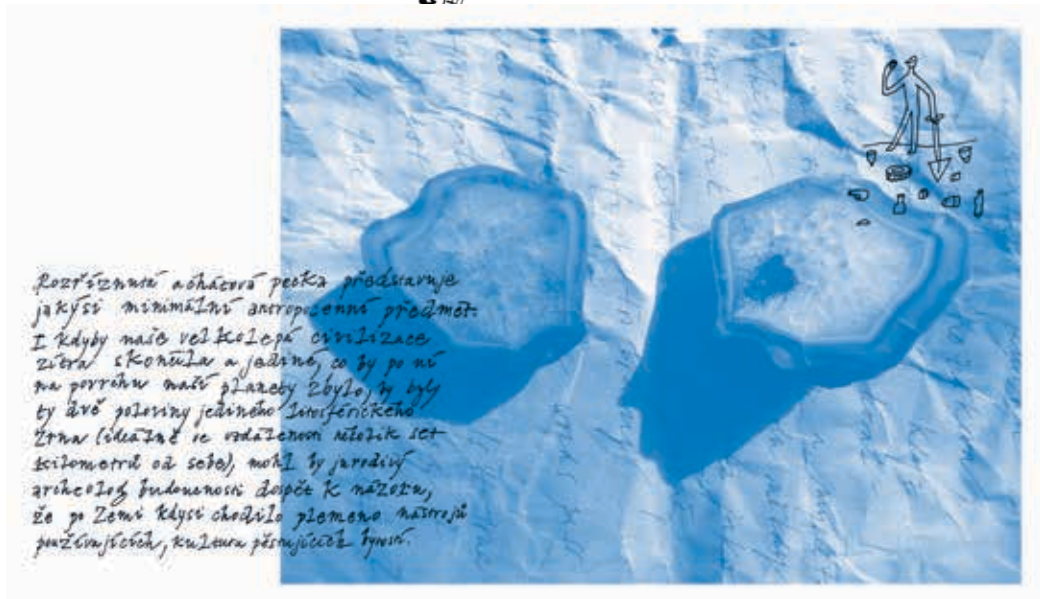
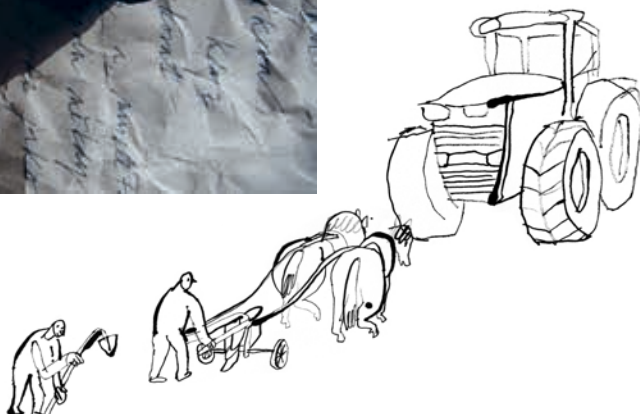
Malý mokřad skrytý pod vlakovým náspem, zvláště tvarovaný strom při procházce v lese, láhev od coca-coly z jedné velmi zvláštní skládky i tužka, kterou si děláte poznámky při čtení. *Antropocennosti* jsou souborem esejistických textů, které v portrétech různorodých entit, artefaktů a přírodnin zpřístupňují komplexní téma antropocénu širokému publiku. Autoři v krátkých kapitolách představují na první pohled běžné jednotlivosti jako výsledky složitě provázaných jevů a pohybů současného světa, jako zvláštní hybridní skutečnosti, nerozpletně přírodní i kulturní, spontánní a nepředvídatelné a zároveň pevně spjaté s účelově orientovanou lidskou činností. Kniha na názorných příkladech ukazuje, jak vidět svět v antropocenních souvislostech.

Mgr. Eliška Fulínová, Ph.D., (1982) pracuje jako badatelka v Centru pro teoretická studia UK a AV ČR, kde se v posledních letech věnuje filozofickému zkoumání antropocénu.

Mgr. Anna Kvíčalová, Ph.D., (1986) je historička vědy a religionistka. Působí v Centru pro teoretická studia UK a na MU v Brně.

Radan Haluzík

Turbo-venkov Plné krajiny a prázdné domy (nejen) západního Balkánu

Venkov západního Balkánu prodělal v posledních několika dekádách obrovskou kulturní změnu. Od lokálních rurálních komunit ke globalizovaným ekonomikám, žijícím ponejvíce z remitenčí zasílaných domů statisíci těch, co odešli za prací do EU či USA. Kniha *Turbo-venkov* se snaží zkoumat tuto epochální turbulentní změnu prostřednictvím proměny místní architektury od tradičních domků z lokálního dřeva a kamení k pompézním vilám imitujícím obydlí suburbii západních měst. Klade si otázky, proč lidé, kteří dlouhodobě žijí, pracují, integrují se a vychovávají děti v metropolích tisíce kilometrů daleko, investují do stavby okázalého domu v rodné vsi, i když v něm patrně nikdy nebudou bydlet. Podle jakých vzorů jej projektují a zařizují? A jaké jsou osudy domů bez lidí a lidí bez domů?

Mgr. et Mgr. Radan Haluzík, Ph.D., (1969) je sociální antropolog zabývající se stavebními boomy v řadě rurálních oblastí nejen východní Evropy ale i Asie, Afriky a Latinské Ameriky. V bádání nad proměnami západního Balkánu navazuje na svůj výzkum válečných konfliktů po rozpadu Jugoslávie v devadesátých letech.

Ars // Philosophia, Aesthetica, Theōria

Edice představuje překlady základních textů z filozofie, estetiky a teorie výtvarného umění. Předkládány jsou jak klasické tituly autorů vytvářejících základy dějin umění a příbuzných oborů, tak i úvahy současných autorů, kteří vymezují hranice myšlení o umění překračují a nově problematizují pro pozdní 20. a soudobé 21. století.

Eseje, poznámky a přednášky

Antologie přináší reprezentativní výběr ze spisů německého historika umění a kultury Aby M. Warburga (1866–1929). Obsahuje eseje, které publikoval za svého života (nejpozoruhodnější je jeho důležitá studie z roku 1920 o astrologii v německé reformaci), stejně jako nepublikované poznámky k přednáškám. Kromě toho obsahuje výběr z jeho sešitů *Základní fragmenty k monistické psychologii umění* a také *Úvod* k jeho slavnému atlasu kulturní paměti Mnemosyne. Editor Matthew Rampley uvádí jednotlivé texty a knihu doplňuje studií o Warburgovi a jeho díle.

Z angličtiny přeložila Veronika Králová

Aby M. Warburg
Matthew Rampley,
Marta Filipová (eds.)

Aby M. Warburg (1866–1929) byl německý historik umění a kultury. Věnoval se ikonografii a ikonologii, které zavedl jako samostatnou disciplínu dějin umění.

Prof. Matthew Rampley je čestným vědeckým pracovníkem Ústavu dějin umění AV ČR a mimořádným profesorem umění na MU v Brně.

Mgr. Marta Filipová, Ph.D., je vedoucí Centra pro moderní umění a teorii na MU v Brně.

Jonathan Crary

Jonathan Crary (1951), profesor dějin a teorie moderního umění na Kolumbijské univerzitě v New Yorku, se věnuje průzkumu dějin vidění a vnímání a vizuální kultuře moderny, píše kritiky i o současném umění.

Techniky pozorovatele Vidění a modernismus v 19. století

Práce amerického teoretika, věnovaná myšlení o vidění v 19. století a proměnám v počátcích moderní vizuální kultury, patří k základům teorie vizuální kultury. Crary provádí archeologický průzkum teorie a technik pozorování ve snaze prokázat ahistoričnost výkladu o rozkolu malby a realistické reprezentace v 19. století, podle něž fotografie převzala roli vytvářet věrné obrazy světa. Vyvrací přitom představu o kontinuitě mezi kamerou obscurou a fotografií, když odhaluje první jako epistemologickou metaforu, ovlivňující reprezentaci, vědění a koncept subjektivity 17. a 18. století. Se zhroutením této metafory začne v 19. století „modernizace“ pozorovatele jako nového typu subjektu či individua.

Z angličtiny přeložila Hana Brinton
Předmluvu napsala Stanislava Fedrová

Renato Barilli

Renato Barilli je emeritní profesor na katedře umění, hudby a divadla na Boloňské univerzitě.

Věda o kultuře a fenomenologie stylů

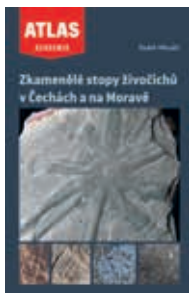
Italský teoretik a kritik umění Renato Barilli se ve své nejznámější knize zabývá problematikou technologického pokroku jako předpokladu definice významu výtvarného umění v rámci uměleckých stylů. Barilli tak narušuje koncepty modernity, postmodernity a současnosti jakožto důsledky politických či kulturních proměn a sleduje jejich umělecké projevy jako problematiku médií, kterou považuje za nositele podstaty umělecké reprezentace.

Z italštiny přeložila Tereza Hrdlička

Atlasy

Znáte českou přírodu zblízka? Naše atlasy přehledným a srozumitelným, přesto vždy fundovaným způsobem představují nejruznější témata především – ale nejen – z oblasti fauny a flóry. Publikace jsou vybaveny kvalitním, často unikátním obrazovým materiálem.

Zkamenělé stopy živočichů v Čechách a na Moravě

Atlas zkamenělých stop živočichů v Čechách a na Moravě je pro českého čtenáře první možností nahlédnout do zatím neviděného světa ichnologie. Tato vědní disciplína se zabývá mnohem širším spektrem objektů, než jsou zkamenělé šlápěje. Z nejvýznamnějších dalších „stop“ jmenujme doupata, tedy obydlí bezobratlých uvnitř mořského dna. Dále představíme širokou škálu tzv. potravních stop, například takzvané požerky na povrchu mořského dna, stopy po projíždání hlubokých partií dna i složitě konstruované sloužící k pěstování a sklizni potravy.

Renomovaný ilustrátor pravěkého světa Jiří Svoboda doprovodil titul desítkou překvapivých pohledů do světa ichnologie. Knižka může posloužit nejen jako atlas, ale také jako průvodce, protože většina nalezišť vybraných zkamenělých stop dosud existuje.

Radek Mikuláš

RNDr. Radek Mikuláš, CSc., (1964) je geolog a paleontolog, ve volných chvílích také fotograf, botanik, horolezec, orientační běžec a bruslař. Vystudoval Přírodovědeckou fakultu UK a pracuje v Geologickém ústavu AV ČR, kde se zabývá studiem biogenního přerobování hornin, paleobiologií a geomorfologií.

Dalibor Velebil

Mgr. Dalibor Velebil (1973) studoval geologii na Přírodovědecké fakultě MU v Brně a ložiskovou geologii na Přírodovědecké fakultě UK v Praze. Působí jako kurátor mineralogicko-petrologického oddělení v Národním muzeu v Praze.

Druhé, opravené vydání

Minerály pod nohama, v průmyslu a ve sbírkách

Kniha je rozdělena do dvou částí. První část je věnována vysvětlení základních pojmů z mineralogie a geologie a nastínění geologických pochodů, během nichž minerály vznikají. Vyjmenovány jsou základní typy geologických prostředí, společenství minerálů a zdrojů průmyslově využívaných minerálů. Druhá, hlavní část knihy nabízí abecedně řazený výběr minerálů, a to především těch, které jsou v přírodě nejrozšířenější a které mají praktické využití v průmyslu. Zařazeno je i několik sběratelsky zajímavých minerálů. U každého druhu minerálu je uvedeno jeho složení, popis, využití a hlavní výskyty v České republice a ve světě. Většina minerálů je představena na dvou či více fotografiích.

Jana Navrátilová,
Kateřina Šumberová,
Andrea Kučerová,
Jan Květ
(eds.)

Mgr. Jana Navrátilová, Ph.D., (1978) je vedoucí Vědeckého pracoviště Třeboň Botanického ústavu AV ČR.

Mgr. Kateřina Šumberová, Ph.D., (1973) pracuje v Botanickém ústavu AV ČR v Brně.

Mgr. Andrea Kučerová, Ph.D., (1973) pracuje v Botanickém ústavu AV ČR v Třeboni.

RNDr. Jan Květ, CSc., dr. h.c., (1933) se dlouhodobě zabýval ekologií mokřadů na třeboňském pracovišti Botanického ústavu AV ČR.

Atlas vodních a mokřadních rostlin České republiky

Atlas obsahuje fotografie 450 druhů parožnatků, mechorostů, plavuní, kapradorostů a semenných rostlin, které můžeme najít v našich stojatých a tekoucích vodách nebo na střídavě zaplavovaných, podmáčených či silně vlhkých stanovištích. Fotografie doplňují popisy jednotlivých druhů, údaje o jejich rozšíření na území ČR a poznámky k užitkovosti nebo jedovatosti.

Krátká obecná část knihy shrnuje základní poznatky o ekologii jednotlivých skupin vodních a mokřadních rostlin, jejich společenstvech a ekosystémových funkcích a službách.

Atlas je určen širokému okruhu zájemců o život rostlin v našich vodách a mokřadech. Poslouží také jako užitečná příručka ochráncům přírody a při výuce na středních a vysokých školách přírodovědného, rybářského, zemědělského, lesnického a vodohospodářského zaměření.

České moderní dějiny

Jak vznikal svátkový kalendář první republiky a jak se státní svátky slavily? Jak se vyvíjel náboženský život průmyslového dělnictva v meziválečných českých zemích? Edice se zaměřuje na dosud neprobádané aspekty sociálních a kulturních dějin českých zemí od poloviny 19. století do šedesátých let 20. století.

Apoštol demokracie Československo a mytický obraz Edvarda Beneše

V okamžiku svého úmrtí na počátku září 1948 byl Edvard Beneš valnou většinou československé společnosti vnímán jako hrdina. Bez ohledu na složité politické a kulturní reálie, aniž by lidé brali v úvahu jeho skutečný, ne vždy úspěšný životní příběh, nepředstavoval pro řadu svých spoluobčanů nic menšího než zosobnění odvahy, svobody, demokracie, dějinné spravedlnosti a historického zadostiučinění. Skutečného Beneše dalece převýšil mytický Beneš, do jehož podoby se promítla řada představ, idejí, snů, přání, očekávání, ale také sebeklamů, jimiž československá společnost v první polovině 20. století žila a které jí pomáhaly formovat.

Tato kniha se prostřednictvím mytického obrazu Edvarda Beneše pokouší vykreslit právě ono mnohotvárné symbolické prostředí, jeho utváření, podoby a význam.

Pavel Dvořák

Mgr. Pavel Dvořák, Ph.D., (1987) vystudoval historii, francouzský jazyk a literaturu a české dějiny na Filozofické fakultě MU v Brně. Věnuje se zejména české historii první poloviny 20. století. V současnosti pracuje v Muzeu Novojičínska a jako nezávislý kurátor.

Koedice s Masarykovým ústavem a Archivem AV ČR a Masarykovou univerzitou

Jan Hálek,
Boris Moskovíc,
Tomáš W. Pavlíček,
Jakub Štofanič

PhDr. Jan Hálek, Ph.D., (1976) se zaměřuje na politické dějiny střední Evropy.

PhDr. Boris Moskovíc (1990) se zabývá dějinami jihovýchodní Evropy.

Dr. phil. Tomáš W. Pavlíček, Ph.D., (1982) se věnuje dějinám vědy.

PhDr. Jakub Štofanič, Ph.D., (1988) se zaměřuje na komparativní, sociální a kulturní dějiny Evropy.

**Koedice s Masarykovým ústavem
a Archivem AV ČR**

Nancy M. Wingfield

Nancy M. Wingfield získala doktorát na Kolumbijské univerzitě ve Spojených státech a ve svých pracích se zaměřuje na kulturní dějiny a dějiny genderu. Publikovala řadu prací týkajících se dění na sklonku existence císařského Rakouska a ve střední Evropě po pádu Habsburků.

**Koedice s Masarykovým ústavem
a Archivem AV ČR**

Nekončící příběh Narativy vzniku Československa v měnícím se čase a prostoru (1918–1992)

Monografie sleduje proměny obrazu vzniku Československa, a to v kontextu vývoje československé historiografie a politiky dějin v letech 1918–1992/1993. Příslušnou produkci zabývající se vznikem ČSR analyzuje z hlediska měnících se interpretačních schémat a konstruovaných narativů. Publikace současně sleduje, jakým způsobem se vznik ČSR objevoval jako klíčový bod celkového narativu národních dějin a jak se tato konkrétní historická událost stávala fenoménem, který z historiografických textů pronikal do mediální roviny a do aplikované politiky dějin. Přináší rovněž biografické a profesní profily historiků zabývajících se touto problematikou i institucí zastřešujících výzkum spjatý se vznikem ČSR. Neopomijí ani podnětné komparace vybraných aspektů s vývojem v Jugoslávii a Polsku.

Svět prostitute na sklonku Rakouského císařství

Autorka jde v této knize za hranice tradičního pojetí vyobrazujícího prostitutky jako oběti nebo společenský problém a místo toho se na fenomén prostituce v Rakouském císařství na přelomu 19. a 20. století dívá širokou sociální optikou odrážející společenské názory a postoje tehdejší doby. Autorka na základě rozsáhlého využití zdrojů včetně originálních dokumentů ukazuje, že prostituci provozovaly i ženy, které vzaly svůj osud do vlastních rukou a pojaly ji jako řemeslo, a pečlivě zkoumá vztahy mezi povolenou a skrytou prostitucí, mravnostní policií a dalšími kontrolními orgány, i prostředím komerčního sexu včetně zákazníků, pasáků a provozovatelek nevěstinců, jež v nepříliš změněné podobě přežilo i zánik impéria v roce 1918.

Z angličtiny přeložil Pavel Pšeja

Dílo Jana Amose Komenského

Dílo Jana Amose Komenského – *Johannis Amos Comenii opera omnia* – vychází od roku 1969. Komenského spisy připravují k vydání pracovníci Oddělení pro komeniologii a intelektuální dějiny raného novověku Filosofického ústavu Akademie věd České republiky; do roku 1990 editorská příprava probíhala v Pedagogickém ústavu Jana Amose Komenského ČSAV.

Opera omnia 26/II

Druhý svazek kritické edice Komenského korespondence zahrnuje relativně krátké období od začátku roku 1639 do první poloviny roku 1641, tedy do odjezdu do Londýna (září 1641). Komenský tehdy korespondenčně komunikoval mj. se svými přáteli S. Hartlibem a J. Hübnerem (Londýn), významným slezským básníkem M. Opitzem (Gdaňsk), francouzským filozofem a matematikem M. Mersennem (Paříž), významná je i korespondence s B. Leszczyńským nebo D. Stolciem (Štolcem). Svazek obsahuje kromě vlastní edice dopisů také textově kritický aparát a věcné komentáře, registry jednotlivých dopisů, bibliografický soupis, obrazové přílohy a rejstříky osob, prací a geografických názvů.

Jan Amos Komenský

Svazek připravili pracovníci Oddělení pro komeniologii a intelektuální dějiny raného novověku Filosofického ústavu AV ČR Vojtěch Balík, Markéta Klosová, Marcela Slavíková, Martin Steiner, Lenka Řezníková, Lucie Storchová, Kateřina Šolcová, Vladimír Urbánek a externí spolupracovník Václav Bok.

Drama

Dramatická tvorba vždy spoluurčovala tvář nejen českého divadla, ale i literatury a rozhlasového vysílání. Edice čtenářům představuje a do historických souvislostí zasazuje výrazná dramatická díla, která vznikla v rozmezí posledních sto padesáti let a která i přes svou uměleckou kvalitu jsou dnes známa pouze odborníkům.

Pavel Janoušek,
Lenka Jungmannová,
Iva Mikulová (eds.)

Prof. PhDr. Pavel Janoušek, DSc., (1956) se zabývá historickou poetikou české literatury a teorií literatury a divadla.

PhDr. Lenka Jungmannová, Ph.D., (1967) se věnuje českému dramatu 20. století a teorii dramatu a divadla.

Mgr. Iva Mikulová, Ph.D., (1984) se zabývá českým dramatem 20. století a působí jako divadelní kritička.

Koedice s Ústavem pro českou literaturu AV ČR

České protektorátní drama

Antologie *České protektorátní drama* představí veřejnosti dvanáct pozoruhodných divadelních a pět rozhlasových her, které vznikly a/nebo byly uvedeny v období protektorátu a z nichž zhruba polovina není čtenářsky dostupná, či dokonce nikdy nebyla publikována. Cílem svazku je vytvořit představu o dobové původní dramatické tvorbě, což je v knize podpořeno také úvodními odbornými studii o dramatické produkci a o divadelním a rozhlasovém prostředí za okupace.

Europa

V evropské literatuře najdeme řadu děl, která ovlivnila evropské a světové myšlení nejen v době svého vzniku, ale ovlivňují ho až do dnešních dní. A právě těmto dílům, ať již filozofickým, literárním, nebo politickým, je určena edice Europa. Vycházejí zde knihy, ke kterým se budeme stále vracet.

Apokalypsa německé duše Studie k nauce o posledních postojích Svazek 1. Německý idealismus

První svazek rozměrné trilogie, která v předvečer druhé světové války (1937–1939) přinesla syntetizující pohled na vývoj moderní německé literatury a filozofie z hlediska proměn eschatologického myšlení. První díl se soustředí na epochu osvícenství a romantismu a jako jejich hlavní rys vykládá posuny křesťanské eschatologie směrem k „prométheovskému principu“, k novému (imanentizujícímu, subjektivizujícímu) pojetí vztahu mezi lidským duchem, přírodou, dějinami a božstvím. Spis má navzdory tematické šíři (od Lessinga či Herdera přes romantiky a idealisty po Wagnera a Nietzscheho) sevřenou interpretační povahu a představuje vyrovnání s moderním německým myšlením, jak se rozvíjelo ne v teologických spisech, nýbrž v poezii a filozofii.

Z němčiny přeložil Martin Bojda

Hans Urs von Balthasar

Hans Urs von Balthasar (1905–1988), významný švýcarský katolický teolog, autor rozsáhlého díla, v němž se soustředil zejména na průniky mezi náboženstvím a moderní literaturou, teologií a estetikou.

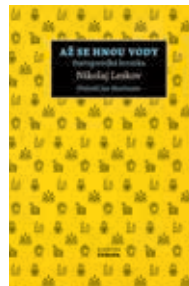
Nikolaj Leskov

Nikolaj Leskov (1831-1895) stojí trochu ve stínu dalších klasiků ruské literatury 19. století, třebaže ho například už L. N. Tolstoj prohlásil za spisovatele budoucnosti. Nejznámějšími díly jsou vedle románu *Ostrované* novely *Zapečetěný anděl*, *Očarovaný poutník* či *Lady Macbeth Mcenského újezdu*.

Až se hnou vody Stargarodská kronika

Třebaže jsou Leskovovy prózy českým čtenářům dobře známé z řady překladů, román *Až se hnou vody* vyšel česky jen jednou, před více než sto lety. Autor zvolil experiment s žánrem stylizované kroniky, což knize – poprvé vydané v roce 1872 – dává překvapivě moderní ráz. Sleduje osudy kněží a chrámových služebníků v jednom fiktivním malém městě, kde se až téměř idylické prostředí pravoslavné obce střetne s volnomyšlenkářstvím a tzv. nihilismem, tak jak jej ve stejné době zobrazil Dostojevskij ve svých *Běsech*. To dává autorovi příležitost rozehrávat humorné a absurdní situace, na kterých stojí poetika celého díla. Próza si v původním znění dodnes zachovala jazykovou svěžest, za což vděčíme Leskovově celoživotní posedlosti živou, odposlechnutou řečí. Také proto je nový český překlad nanejvýš aktuální.

Z ruštiny přeložil Jan Machonin

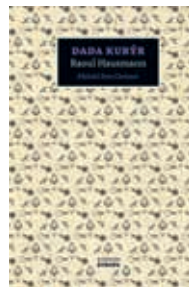
Raoul Hausmann

Raoul Hausmann (1886-1971), vídeňský rodák, byl spoluzakladatelem dadaistického hnutí v Berlíně; později působil především ve Francii, opakovaně pobýval i v Praze. Vynalezl optofon, zabýval se psychoanalýzou a věnoval se také fotografii (foto-kolážím).

Dada kurýr

Autentická, dokumentárně vzpomínková a zároveň provokativní kniha jednoho ze zakladatelů dadaistického hnutí Raoula Hausmanna s názvem *Courier Dada* vyšla francouzsky poprvé roku 1958. Přináší očitě svědectví o zrodu a podobách jedné z klíčových epoch ve vývoji moderního umění: „Nejdůležitějším postřehem – protože dada bylo víc než dada – je, že na počátku byly rozmanité, vzájemně provázané podněty a společenská i umělecká kritika a revolta. Tyto nepostihnutelné vlivy zůstaly pro většinu z nás skryty a vyjevují se zřetelněji až nyní; v tom se dada podobá jiným aktivitám. Ve své době ale bylo vše dada a dada bylo vším. Měšťáci ho považovali za tlachání nebo podivný žert, brzy ale zjistili, že se mýlí. Povedlo se nám zaplnit noviny falešnými zprávami o dada a jeho zločinech. Čím skutečně dada bylo, se dozvíte v této knize.“

Z francouzštiny přeložil Petr Christov
Studii opatřil Jan Rubeš

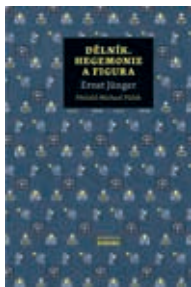
Dar čarodějky mám, sestry nebeoké Výbor z díla (1908–1916)

Kniha představuje dosud nejrozsáhlejší výbor Chlebnikovovy poezie v češtině. Překladatelé přeložili (až na výjimky, jakou je například palindromická báseň) všechny Chlebnikovovy verše z tohoto zásadního období autorovy tvorby. Záměrem bylo představit českému čtenáři neuvěřitelnou různorodost Chlebnikovovy poezie, jež se zdaleka neomezuje na jazykové experimenty a hříčky, ale poukazuje na rozsáhlé autorovy znalosti ve velmi odlehlých oborech, jakými jsou třeba ornitologie či matematika, a poodhaluje i Chlebnikovův bohatý vnitřní vesmír a obrovský myšlenkový záběr.

Z ruštiny přeložili Vojtěch Frank a Jana Kitzlerová
Doslov napsala Jana Kitzlerová

Velemir Chlebnikov

Velemir Chlebnikov (vlastním jménem Viktor Vladimirovič Chlebnikov, 1885–1922) je považován za jednu z nejvýraznějších osobností ruské avantgardy. Obvykle bývá spojován s ruským symbolismem a později futurismem. Je rovněž tvůrcem tzv. zaumného jazyka – jazykové hry, jež často vede ke zrodu novotvarů.

Dělník Hegemonie a figura

Svou studii *Dělník. Hegemonie a figura* vydal Ernst Jünger roku 1932. Patří k jeho zásadním esejistickým textům a odráží se v ní jeho dějinně filozofické a politické smýšlení, které se u něj vyvíjelo v reakci na zážitky první světové války a na poválečný společenský kontext nejenom v Německu. Dělník je v Jüngerově podání oprostěn od svých tradičních socioekonomických vztahů a vystupuje ve své dehistorizované roli jako nezávisle působící veličina, která utváří novou skutečnost. Jeho nárok na hegemonii nad společností, hospodářstvím a státem spočívá podle Jüngera v jeho přirozeném vztahu k moci. Mezi další témata, kterými se zde autor zabývá, patří práce jako způsob života, nebo technika jako způsob, kterým figura dělníka mobilizuje svět.

Z němčiny přeložil Michal Půček

Ernst Jünger

Ernst Jünger (1895–1998) byl německý spisovatel a politický publicista. Je autorem mnoha deníků z první a druhé světové války (česky vyšly *Válečný deník 1914–1918* a *V bouřích ocele*; oba Academia), románů a dějinně filozofických esejů.

Fernand Braudel

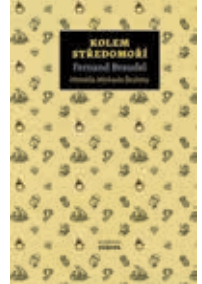
Fernand Braudel (1909–1985) byl francouzský historik, významný představitel školy *Annales*.

Kromě menších textů sebraných ve zde předkládaném svazku je především autorem dvou rozsáhlých prací: *Středoze­mí a středo­zemní svět v době Filipa II. a Materiální civilizace, ekonomie a kapitalismus, 15.–18. století*.

Kolem Středo­zemí

Kniha *Kolem Středo­zemí* je soubor Braudelových textů, které nějak souvisejí s jeho zásadní knihou *Středo­zemí a středo­zemní svět v době Filipa II.* Soubor se skládá ze tří částí, z geografického hlediska věnovaných severní Africe, Španělsku a Itálii, a tvoří ho Braudelovy články a recenze knih na téma Středo­zemí v 16.–17. století. Umožní zejména historikům lepší vhléd do způsobu Braudelovy práce, do pří­prav a obecně vzniku díla, které vyšlo z Braudelovy disertační práce (1947) a poté ho autor upřesňoval a mírně přepracoval (1966). Od prvního vydání v roce 1949 se kniha ve Francii dočkala osmi dalších vydání. Český čtenář se bohužel seznamuje nejprve s texty, které s tímto velkým dílem souvisejí, dříve než s ním samotným, snad se našemu nakladatelství brzy podaří tuto mezeru zaplnit.

Z francouzštiny přeložila Helena Beguivinová

Julia Kavanaghová

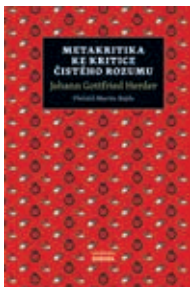
Julia Kavanaghová (1824–1877) byla irskou spisovatelkou a esejistkou tzv. viktoriánského období. Mládí prožila v Paříži a po návratu do Londýna se živila psaním. Publikovala na patnáct románů, řadu povídkových a esejistických sbírek a cestopisů.

Léto a zima v Království obojí Sicílie

Cestopisně laděné vyprávění popisuje zážitky z cest po známých i pozapomenutých místech na území historického Království obojí Sicílie, tedy po jižní části Apeninského poloostrova a Sicílii. Kniha obsahuje barvitě líčení tradičních turistických míst jako Sorrento, Neapolský záliv, Benátky, Paestum, Capri, Palermo či Neapol a lze ji v jistém smyslu položit vedle známějších cestopisů viktoriánského období z pera Johna Murrayho, Johna Ruskina či Charlese Dickense. Vyprávění obohacuje řada esejisticky laděných zamyšlení na vybraná historická, společenská a kulturní témata, ale i líčení zážitků z často humorných setkání s místními obyvateli všech společenských vrstev a jejich způsobu života. Kniha překračuje úzce vymezený žánr dobového „turistického průvodce“ a stává se živoucím svědectvím o kultuře, zvycích a tradicích jižní Itálie a Sicílie poloviny 19. století.

Z angličtiny přeložil a doslov napsal Martin Štefl

Metakritika ke *Kritice čistého rozumu*

Metakritika ke Kriticke čistého rozumu je jeden z posledních, největších, a zároveň nejméně známých Herderových filozofických spisů. Představuje nejen nejostřejší a nejširší dobovou reakci na hlavní dílo Immanuela Kanta, který byl nejprve Herderovým učitelem, nýbrž i jednu z nejzralejších sebereflexí Herderovy vlastní filozofie a filozofie německého osvícenství vůbec. V polemice s Kantem hájí některá základní paradigmatu leibnizovského racionalismu a jejich konformitu se zjevným náboženstvím. V kritické a idealistické filozofii konce 18. století naopak vidí jeho systematickou destrukci a proti jejímu apriorismu, formalismu a transcendentalismu koncipuje vlastní plnohodnotnou alternativu novověké filozofie, založenou na kvalitativním a vývojovém pojetí daností lidského myšlení i bytí.

Z němčiny přeložil Martin Bojda

O duchu křesťanství

Čtvrtá část Herderových „Křesťanských spisů“ (1794–1798) představuje jedno z nejkonciznějších a nejkrásněji napsaných shrnutí jeho náboženského myšlení. Ačkoli Herder v mezinárodním měřítku proslul zejména jako literát a filozof, jeho humanistické pojetí kultury bylo fundováno právě jeho myšlením teologickým. Přesně to umožňovalo jeho hodnotový univerzalizmus, a zároveň dějinný pluralismus. Herderova pozice spočívá v syntéze osvětlené racionality, luterské reformace a nejstarší křesťanské tradice a poutá inkluzivitou vůči oblastem z „pravé víry“ tradičně vylučovaným. „Duch Boží“ je dle Herdera „duchem svobody, dobromyslné činnosti a lásky“, „sjednocovatelem národů“, „duchem nesmrtelné naděje“; křesťanství je „svoboda a radost“, jeho duch „láska a pravda“.

Z němčiny přeložil Martin Bojda

Johann Gottfried Herder

Johann Gottfried Herder (1744–1803), přední představitel německého osvícenství, teolog, filozof, estetik a básník, který ve svém rozsáhlém díle usiloval o novou syntézu křesťanského humanismu a jeho teoretických, praktických i uměleckých konsekvencí.

Johann Gottfried Herder

↑

Mary Wollstonecraft
Shelleyová

Mary Wollstonecraft Shelleyová (1797–1851) byla nejvýznamnější autorkou tzv. druhé generace romantických básníků. V roce 1814 se seznámila s básníkem P. B. Shelleyem, kterého si později vzala. Po jeho tragické smrti v roce 1822 se dlouhodobě snažila propagovat jeho dílo. Vedle toho však sama psala. Román *Frankenstein* se stal klasickým dílem literatury. Až do konce 20. století byl zbytek tvorby Mary Shelleyové relativně málo znám, v posledních desetiletích kritika znovu objevuje díla jako *Mathilda* (1819), *Valperga* (1823), *Perkin Warbeck* (1830) nebo *Poslední člověk* (1826).

Paolo Zellini

Paolo Zellini (1946) je profesorem numerické analýzy na univerzitě Tor Vergata v Římě. Vedle lineární algebry, teorií numerické optimalizace a algoritmické komplexity se věnuje též kulturně-historickým interpretacím matematických pojmů nekonečna, čísla a algoritmu.

Poslední člověk

Poslední člověk je vedle *Frankenstein*a patrně nejlepším dílem Mary Shelleyové. Apokalyptický román se odehrává koncem 21. století, kdy je země zasažena neznámou pandemií, jež se rychle rozšíří po celém světě a téměř vyhubí lidstvo. Vedle tématu apokalypsy se román věnuje politickým otázkám, zejména pak rozpuštění monarchie a nastolení republiky v Anglii. Zároveň je text vzpomínkou a poctou dvěma básníkům, Shelleyové velmi blízkým: P. B. Shelleymu a lordu Byronovi, kteří zemřeli krátce před jeho napsáním. Jako zbytek autorčina díla s výjimkou *Frankenstein*a zůstával *Poslední člověk* v relativním zapomnění. Kritická pozornost je mu věnována až od druhé poloviny 20. století, a to částečně pod vlivem úspěchu jiných velkých dystopických románů, jako byl *Konec civilizace aneb Překrásný nový svět* Aldouse Huxleyho nebo *1984* George Orwella.

Z angličtiny přeložil a úvodní studii napsal Ladislav Nagy

Stručné dějiny nekonečna

„Je to pojem, který narušuje a pokrývá všechny ostatní. Nemluví o zlu, jehož panství se omezuje na etiku: mluví o nekonečnu.“ Borghesova tajemná a znepokojivá slova na samý úvod *Stručných dějin nekonečna* zvou k cestě za jedním z ústředních pojmů myšlení vůbec. Jakými obraty se od věčného bloudění a hrůzy z bezmezných prázdnoty došlo k rigorózně definovanému pojmu aktuálního nekonečna a ještě o něco dále? Ve svém hojně vydávaném a překládaném eseji autor poutavým způsobem propojuje analýzy fundamentálních pojmů veličiny a meze s teologickými a kosmologickými argumenty, básnické obrazy s matematickými důkazy a mnohé další. Výsledná historická freska může být inspirací jak pro filozofy, tak pro matematiky a obecně všechny zájemce o duchovní dějiny.

Z itaštiny přeložil Jan Makovský

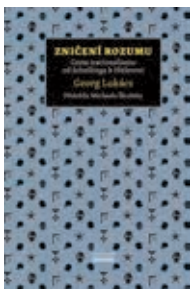
Vidění v pohybu

V knize obhazuje László Moholy-Nagy předpoklad, že umění nelze vyvázat ze sítě společenských, biologických a emocionálních vztahů. Vymezuje se tak vůči dobovému zdůrazňování ekonomické stránky života a negativním vlivům průmyslové revoluce, která přináší zisk jen privilegovaným, zatímco ostatní otupuje. *Vidění v pohybu* volá po nápravě tohoto stavu. Kniha vznikla jako učební materiál pro Institut designu v Chicagu, avšak nárokuje si obecnější platnost. Moholy-Nagy doufá v sociální reformu, v níž budou hrát stěžejní roli umělci a průmysloví designéři, jejichž úkolem je reflektovat společenské potřeby v jejich návrzích. Aby tak mohli učinit, musí se jim dostat komplexního vzdělání nejen v jednotlivých druzích umění a v řemeslech, ale také v přírodních a humanitních vědách.

Z angličtiny přeložila Šárka Lojďová

László Moholy-Nagy

László Moholy-Nagy (1895–1946) byl maďarský avantgardní malíř, fotograf a pedagog německé progresivní umělecké školy Bauhaus. Po odchodu do USA stál u zrodu tzv. nového Bauhausu, Institutu designu v Chicagu.

Zničení rozumu

Cesta iracionalismu od Schellinga k Hitlerovi

Georg Lukács ve svém slavném díle z roku 1954, k němuž byl v pozdějších vydáních přidán podtitul *Cesta iracionalismu od Schellinga k Hitlerovi*, tvrdí, že z pohledu filozofického a ideologického můžeme v novodobých německých dějinách vysledovat přímou cestu od vyšší spekulativní iracionalistické filozofie k hlubinám nelidských a zločinných praktik nacionálního socialismu. Vývojová linie tohoto myšlení podle něj vede od pozdního Schellingova díla přes Schopenhauera, Kierkegaarda, Nietzscheho a filozofii života až k jeho aktivní politické účinnosti v období fašismu. Lukács vychází z Hegelova pojmu „univerzálního rozumu“ a veškerou německou buržoazní filozofii po Hegelovi interpretuje jako reakční a iracionální odpověď na fenomén třídního boje.

Z němčiny přeložila Michaela Škultéty

Georg Lukács

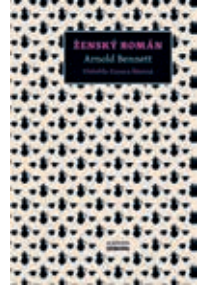
Georg Lukács (1885–1971) byl významný maďarský filozof a estetik píšící německy. Svým dílem výrazně přispěl ke vzniku tzv. západního marxismu. Během maďarského povstání v roce 1956 krátce působil jako ministr kultury ve vládě Imre Nagyho.

Arnold Bennett

Arnold Bennett (1867–1931), anglický romanopisec a dramatik, blízký přítel Andrého Gida. Ve svých nejlepších dílech patří k mistrům anglické realistické prózy, již obohatil o francouzské vlivy a zejména o osobitý typ nepřezíravé a nevtíravé ironie.

Ženský román

Bennettovo dílo *Ženský román* (v orig. *Old Wives' Tale*) patří ke klasickým dílům anglické literatury – např. kritik John Carey jej v knize *Pure Pleasure* zahrnul do svého výběru padesáti kvalitních a zároveň čtenářsky nejdělejších románů 20. století. Nový český překlad *Ženský román* se v názvu snaží tak jako originál o ironickou dvojznačnost. Bennett si do titulu vypůjčil lehce pejorativní idiomatické spojení (odpovídající českému výrazu „babská povídačka“), ale pojal ho doslovně a skryl pod něj psychologicky nesmírně propracovaný příběh (*tale*) o životě dvou povahově odlišných sester a později manželek (*wives*). Mezi jejich společným dětstvím a stářím sleduje osudy jedné z nich v rodném Staffordshiru a druhé v Prusy obléhané Paříži a všímá si přitom zdánlivě všedních, a přece magických i traumatických okamžiků lidského života, jež jsou nezávislé na „velkých“ dějinách.

Z angličtiny přeložila a studii napsala Zuzana Štátná

François Rabelais

Gargantua

Nový překlad Rabelaisova *Gargantuy*, tohoto arcidíla renesančního humanismu a reformismu, této potopy rafinovaných obscenit, této brutální kritiky soudobé církve a univerzity, tohoto snění o světě lepším a svobodnějším, reflektuje proměny češtiny, a to zdaleka nejen ve vnímání vulgarismů. Nechce podat informaci o renesančním smíchu, ale přimět čtenáře skutečně, „gargantuovsky“ se smát. Navíc bere vážně skutečnost, že nemalá část rabelaisovských vtipů je vázána na konkrétní lokality v Rabelaisově rodném kraji kolem Tours, tyto vtipy však v českém kontextu nejsou vtipné. Celý *Gargantua* je tudíž přesazen do jižních Čech – i k počtě dávné Jihočeské Thelémy.

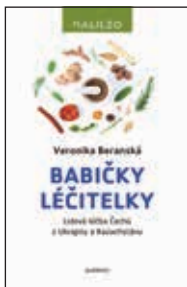

Z francouzštiny přeložila Cibulská Theléma
Komentář Martin C. Putna a Petr Wohlmut

Již vyšlo

Galileo

I zásadní problémy vědy a společnosti mohou být pojednány čtivým či netradičním způsobem. Edice přináší tituly renomovaných českých i zahraničních autorů pohybujících se svojí tvorbou na pomezí věd přírodních a společenských: od biologie a klimatologie přes matematiku a fyziku až po filozofii, ekologii a medicínu.

Babičky léčitelky Lidová léčba Čechů z Ukrajiny a Kazachstánu

Kniha se vydává po stopách skupiny českých krajanů, kteří se ve druhé polovině 19. století vypravili do carského Ruska za hledáním lepšího živobytí, a sleduje, jak se jejich potomci spolu s rodinnými příslušníky v průběhu 20. století navrátili řízenou i spontánní migrací zpět na území svých předků. Mozaika vzpomínek přibližuje život a myšlenkový svět tzv. volyňských a černobylských Čechů žijících ve druhé polovině 19. století a po velké část 20. století na území současné Ukrajiny a Čechů žijících v Kazachstánu. Mapuje jejich adaptaci a život po přesídlení na území současné České republiky s důrazem na málo probádané oblasti magie a rituálu, nemoce a lidového léčení.

Veronika Beranská

Mgr. Veronika Beranská, Ph.D., vystudovala sociální a kulturní antropologii na Filozofické fakultě ZČU v Plzni. Působí v Etnologickém ústavu AV ČR, kde se dlouhodobě věnuje migrační a krajanské problematice se zaměřením na oblast zdraví, lidové léčby a etnomedicíny.

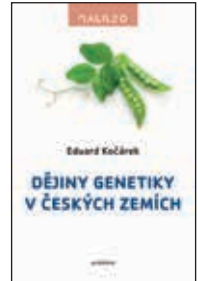
**Kniha vychází v rámci
Strategie AV21**

Eduard Kočárek

RNDr. Eduard Kočárek, Ph.D., (1967) vystudoval biologii na Přírodovědecké fakultě UK v Praze. Působí v Ústavu biologie a lékařské genetiky 2. lékařské fakulty UK. Kromě cytogenetiky se zabývá dějinami biologie. Je autorem několika středoškolských a vysokoškolských učebnic.

Dějiny genetiky v českých zemích

Málokdo dnes ví, že české země byly nejen „rodištěm“ genetiky, ale že zde došlo k mnoha dalším významným objevům v tomto oboru. Byly zde například učiněny objevy podporující chromozomovou teorii dědičnosti a výzkum chemie nukleových kyselin ve druhé polovině 20. století vedl k objevu několika významných antivirotik a cytostatik. Publikace mapuje dějiny genetiky do osmdesátých let 20. století. Na rozdíl od podobných publikací klade autor důraz na reflexi vývoje oboru v odborných, populárně-naučných i beletristických literárních dílech a článcích. Současně upozorňuje i na další aktivity odrážející dějiny genetiky, jako je například vznik pomníků a muzeí věnovaných G. Mendelovi. Ve světle historických událostí připomíná i snahy o ideologizaci oboru a zneužití genetických poznatků.

Miroslav Kureš

Doc. RNDr. Miroslav Kureš, Ph.D., (1965) je vysokoškolským učitelem na Vysokém učení technickém v Brně. Ve své odborné práci se věnuje zejména aplikacím geometrie a algebry v přírodních a technických vědách.

Objevování duálních čísel

Pozoruhodným příběhem duálních čísel je historie jejich objevování i jejich stále se rozšiřující využití, v současnosti intenzivně například v robotice. Kniha populární formou vysvětluje, proč a jak lze duální čísla efektivně využívat: výklad se odrazí od klouzavých vektorů pro popis síly a postupně dospěje až k aktuálním aplikacím duálních čísel a jejich zobecnění, dotkne se i počítání přirozených operátorů v diferenciální geometrii a nového pohledu na dříve obtížně uchopitelný pojem nekonečně malých čísel v základech diferenciálního počtu.

I když tematika knihy dosud není popularizační literaturou pokryta, není třeba se obávat obtížnosti textu. Vše je vysvětleno čtenářsky přístupně a srozumitelně, kniha je určena středoškolákům, vysokoškolákům a všem zájemcům o matematický výzkum.

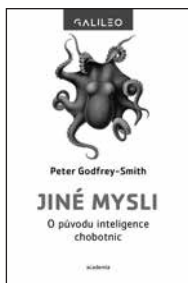
Včelí mysl

Když se řekne včela, většina lidí si představí včelu medonosnou, a někteří si vzpomenou i na pár druhů čmeláků. Na světě ale existuje více než 20 000 druhů včel a ty sociální tvoří vedle mnoha samotářských jen malou část. Ačkoli nám mohou zástupci různých druhů včel připadat jako nemyslíci, naprogramované a zaměnitelné entity, skutečnost je zcela odlišná a mnohem zajímavější, jak ve své knize ukazuje německý biolog Lars Chittka. Čtenáře a čtenářky prostřednictvím mnoha vědeckých prací, včetně vlastních studií i letitých děl průkopníků zkoumání blanokřídlého hmyzu, provede fascinujícím smyslovým světem včel, odhalí jim jejich pozoruhodné kognitivní schopnosti, například učení se pozorováním jiných jedinců, a ukáže, že každá včela má vlastní osobnost, a dokonce možná i vědomí.

Z angličtiny přeložil Pavel Pecháček

Lars Chittka

Lars Chittka (1963) je profesorem smyslové a behaviorální ekologie na Univerzitě královny Marie v Londýně, kde roku 2008 založil Centrum pro výzkum psychologie, jehož vědeckým ředitelem se stal v roce 2012. Věnuje se chování, kognici a ekologii včel a jejich interakcím s květy.

Jiné mysl O původu inteligence chobotnic

Jiné mysl je kniha nejen o chobotnicích, sépiích, olivních, ale také o vědomí. Autor se zamýšlí nad tím, kde se vzala inteligence chobotnic, a to s ohledem na evoluci, ale připojuje také filozofický pohled. V čem se liší přemýšlení hlavonožců, ptáků a savců? Jaké to je nemít páteř, zato mít velký a složitý mozek? A co příroda sleduje tím, že vloží takový mozek se schopností cítit, vnímat a komunikovat do těla žijícího jen pár desítek měsíců? Peter Godfrey-Smith se zabývá dávnou historií Země, potápí se do mořských hloubek a čte osvícenec-ké i současné filozofy. Díky tomu vznikla kniha ve zcela originálním pojetí, z níž vyzařuje autorův zápal a vřelý vztah k hlavonožcům.

Z angličtiny přeložila Silvie Mitlenerová

Peter Godfrey-Smith

Již vyšlo

Historie

Edice má široký záběr jako historie sama. Jednotlivé tituly se většinou věnují konkrétním historickým osobnostem nebo událostem, zároveň však hledají souvislosti mezi historií a současností.

Robert Gildea,
Ismee Tamesová

Robert Gildea je profesorem moderní historie na Worcester College univerzity v Oxfodu.

Ismee Tamesová působí jako profesorka na univerzitě v Utrechtu a jako výzkumná pracovnice Ústavu pro studium války, holokaustu a genocidy (NIOD) v Amsterdamu.

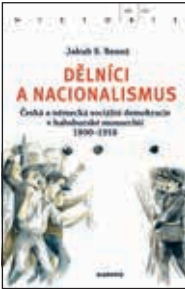
Bojovníci bez hranic Transnacionální odboj v Evropě, 1936–1948

Během druhé světové války se v boji za obnovení státní a národní svébytnosti v okupovaných evropských zemích utvářel narativ zdůrazňující především motivy sjednoceného národa. V této atmosféře ovšem zůstaly zapomenuty a cíleně potlačeny aktivity, které se z tohoto rámce vymykaly a výrazně ho překračovaly. Odbojáři různých národností, původu i ideového přesvědčení se zapojovali do odboje v jiných zemích, vytvářeli mezinárodní sítě, předávali své bojové a organizační zkušenosti, vstupovali do různých národních armád a z nich přecházeli do partyzánských formací, pomáhali uprchlíkům. Mezinárodní tým historiků v knize popisuje širokou škálu aspektů této nadnárodní, transnacionální spolupráce.

Z angličtiny přeložil Ludvík Gréc

Historie

Dělníci a nacionalismus Česká a německá sociální demokracie v habsburské monarchii, 1890–1918

Kniha Jakuba S. Beneše se zabývá složitým vztahem mezi proletářským internacionalismem a národním cítěním dělníků. Zatímco v teorii se mělo jednat o vztah konfliktní, v praxi – jak autor na základě četných pramenů dokládá – si české i německé dělnictvo postupně osvojovalo zřetelné národní cítění. Významným přelomem se stalo vítězství sociální demokracie ve volbách do rakouské říšské rady roku 1907, jež mimořádně posílilo sociální i národní sebevědomí dělnictva. Záhy poté se rakouská sociálnědemokratická strana národnostně rozštěpila, přičemž válka přispěla k další sociální, ale i národní radikalizaci českých i německých sociálních demokratů.

Z angličtiny přeložil Aleš Valenta

Jakub S. Beneš

Jakub S. Beneš je americký historik českého původu. V současnosti vyučuje moderní evropské dějiny na univerzitě v Oxfordu.

Dopisy z pekla Záznamy zvláštního židovského komanda v Osvětimi

Kniha je první kompletní edicí všech devíti textů, které se zatím podařilo objevit v půdě a popelu koncentračního tábora Auschwitz-Birkenau. V obsáhlém úvodu a poznámkovém aparátu podává Polian zevrubnou zprávu o Sonderkomandu a jeho situaci v koncentračním táboře, o nálezech záznamů jeho členů, stavu a rekonstrukci těchto záznamů. Nechybí úplný přehled dosavadních edic ve více než deseti jazycích do roku 2019. Hlavní část představuje devět textů šesti autorů, přinášejících hrůzný obraz osvětimské továrny na smrt očima mužů, kteří byli nuceni konat v plynových komorách a krematoriích tu nejděsivější práci, jakou si lze představit. Jak napsal jeden z nich, „Dantovo *Peklo* je nepravděpodobně směšné ve srovnání se skutečným peklem zde“.

Z němčiny přeložil Aleš Valenta

Pavel Markovič Polian

Pavel Markovič Polian (1952) je ruský historik, který se dlouhodobě zabývá druhou světovou válkou, dějinami migrací ve 20. století a zejména holokaustem. Patří k předním znalcům historie koncentračního tábora v Osvětimi.

Martin Bojda

Mgr. et Mgr. Martin Bojda, Ph.D. et Ph.D., (1991) je filosof a historik specializující se na duchovní dědictví evropského osvícenství a romantismu a na jeho působení ve 20. století.

Filosofie německého osvícenství

Kniha je pokusem o syntézu dějin německého myšlení epochy osvícenství sahající od Ch. Thomasia a G. W. Leibnize až po I. Kanta či J. Paula, jaká v moderní literatuře chybí. Ukazuje konstituci moderní německé filosofie v souvislostech s kulturními a společenskými dějinami 18. století. Osvícenství se v politicky roztržitém německém prostředí vyvíjelo nikoli odvržením, nýbrž složitou konverzí dosavadní duchovní tradice. K jeho zásadním rysům patřilo propojení s tvorbou moderní občanské kultury, s rozvojem knižního trhu, žurnalistiky a empirických věd. Právě v německém osvícenství se zrodila estetika jako samostatná věda a právě prostřednictvím básnictví docházelo k celospolečenskému šíření osvícenských idejí a k utváření kritické veřejnosti.

Magdaléna Pokorná

Magdaléna Pokorná se věnuje dějinám české společnosti v polovině 19. století. Je autorkou knih *Milován a sledován. Prokop Chocholoušek 1819-1864*; *Josef Němec. Neobyčejný muž neobyčejné ženy*, *Jedna hora vysoká je a druhá je nízká* a mnoha odborných statí.

Kniha vychází v rámci Strategie AV21

Jen žádný rámus, pánové! Česká společnost v padesátých letech 19. století

Kniha nese v názvu citát vložený Josefem Václavem Fričem do úst Františka Palackého při pohřbu Karla Havlíčka dne 1. srpna 1856, připomíná tedy tři výrazné osobnosti své doby. Kniha je prvním souhrnným průhledem do padesátých let 19. století, která jsou označována, i když nepřesně, jako doba Bachova absolutismu či poetičtější Janem Nerudou jako „čas zaživa pohřbených“ a která se vykládala s důrazem na politickou represi či na rozvoj hospodářství („stát dvou tváří“). Publikace se skládá ze tří bloků: Revoluční ideály, Žitá realita a Porevoluční synergie. Přes útlum veřejného života nebylo tehdy zcela zapomenuto dědictví revoluce 1848, že se lidé mohou prosadit díky svým znalostem a schopnostem, že i jejich hlas bude slyšet, když se nevzdají, využijí příležitosti, repektive budou je i iniciativně hledat.

Krise a stát Na příkladu Československa v meziválečném období

Schopnost přejít po roce 1918 z válečného režimu do mírové rekonstrukce a adekvátně reagovat na nastupující krize v meziválečném období ukazovala na odolnost mladého československého státu a společnosti, ale i na její soudržnost a schopnost najít konsensus ve společnosti navzdory krizové situaci. Krize a schopnost řešit ji na národní a institucionální úrovni je základním předpokladem státnosti a devízou daného státu, který se po zvládnutí těchto úkolů může zapojit do nadnárodních/ mezinárodních organizací zaměřených na zvládání mimořádných situací a jejich předcházení. Kolektiv autorů se soustředil především na společenské, správní, sociální a hospodářské reformy, změny státního zřízení, demokratizace, optimalizaci správy a překonávání problémů s nimi spojených.

Lesní bratři

Lesními bratry jsou nazýváni protikomunističtí partyzáni v pobaltských zemích. Jejich boj trval do první poloviny padesátých let. Sovětská vláda na něj odpovídala krvavým terorem: zátahy, potlačování, tresty smrti vykonávanými na zadržených lesních bratrech. Mnohaleté pobyty v lágrech i deportace obyvatelstva sympatizujícího s partyzány byly v oněch dobách denním chlebem. Poté co Litva, Lotyšsko a Estonsko obnovily na počátku devadesátých let 20. století svou nezávislost, nabyla oběť lesních bratrů charakter národního mýtu, který pomáhal znovu utvářet národní identitu jednotlivých zemí. Rafał Wnuk, odborník na antikomunistické podzemí střední a východní Evropy, odkrývá čtenářům tuto dosud neznámou kapitolu v dějinách pobaltských zemí a zachycuje lidi, kteří měli odvahu postavit se zlu.

Z polštiny přeložila Michala Benešová

Emil Voráček,
David Hubený,
Miroslav Šepták
a kol.

PhDr. Emil Voráček, DrSc., (1950),
vedoucí vědecký pracovník
Historického ústavu AV ČR.
Specializuje se na nejnovější ruské
dějiny (20. století), vztahy česko-
ruské, dějiny komunistického
a socialistického hnutí a na
problematiku transformace
nedemokratických režimů zejména
ve střední a východní Evropě.

**Koedice s Historickým ústavem
AV ČR**

Rafał Wnuk

Prof. Rafał Wnuk (1967) je polský
historik, politolog a muzeolog.
Odborně se zaměřuje na
polské podzemí ve východních
oblastech v letech 1939-1941,
polsko-ukrajinské vztahy v letech
1939-1947 a v neposlední řadě
na antikomunistické podzemí
v Pobaltí.

Dina Poratová

Dina Poratová (1943) je izraelská historička. Je emeritní profesorkou moderních židovských dějin na katedře židovských dějin na univerzitě v Tel Avivu a hlavní historičkou Jad Vašem.

Nakam O přeživších holocaustu, kteří se chtěli naplno pomstít

Autorka se věnuje skupině Nakam, polovojenské organizaci přeživších holocaustu, kterou vedl Abba Kovner a která plánovala genocidní pomstu na německém národě. Kniha je výsledkem mnohaletého výzkumu, během nějž poprvé úplně a komplexně zdokumentovala činnost skupiny. Tato organizace „Mstitelů“ čítala asi padesát mladých mužů a žen, kteří po druhé světové válce plánovali vyvraždit šest milionů Němců jako pomstu za holocaust. Ačkoli kniha líčí snahu Židů pomstít se Němcům, Poratová poznamenává, že „většina Židů si spíše než cestu pomsty zvolila cestu pozitivní: budování země, zakládání komunit a rodin“. Právě toto považuje za zásluhu židovského národa: „Navzdory všemu, co jim bylo provedeno, si drtivá většina z nich vybrala život.“

Z angličtiny přeložil David Vichnar

Jiří Pernes

Doc. PhDr. Jiří Pernes, Dr., (1948) je historik, vědecký pracovník Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR. Odborně se zaměřuje na dějiny KSČ a komunistického režimu a také na moravské a české dějiny na přelomu 19. a 20. století. Je autorem četných odborných studií a knih a také popularizačních prací.

Na prahu socialismu Československo v letech 1956–1960

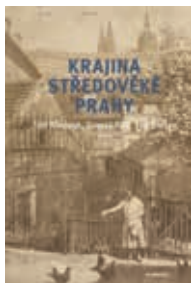
Východiskem publikace jsou dramatické události roku 1956 – odhalení Stalinových zločinů na XX. sjezdu KSSS, bouře polských dělníků i protikomunistické povstání maďarského lidu. Ukazuje, jak se vládnoucí KSČ snažila situaci stabilizovat násilnými prostředky i kroky, vedoucími ke zvýšení životní úrovně obyvatel. Přibližuje tak významné okamžiky vývoje, jako byla volba Antonína Novotného prezidentem republiky v roce 1957, třídní a politické prověrky o rok později, sebevražda ministra Šlechty a jeho manželky, dokončení kolektivizace zemědělství, ale i tak významný úspěch, jakým byla československá expozice na světové výstavě v Bruselu. Práce končí vyhlášením Československé republiky socialistickým státem v roce 1960. Tento zdánlivý triumf komunistického režimu však v sobě nesl zárodky dalších problémů, které vyvrcholily reformním hnutím šedesátých let.

Jan Klápště,
Tomáš Klír,
Ivo Štefan (eds.)

Krajina středověké Prahy

Už v 10. století se v pražské kotlině utváří jedna z nejvýznamnějších protourbánních aglomerací střední Evropy, která se ve 13. a 14. století přerodila v pražské souměstí, jehož základní rysy registrujeme dodnes. Složitý vývoj a fungování středověké Prahy však není možné pochopit bez poznání jejího vztahu k okolnímu regionu. O něj se nejprve opřela expanze prvních Přemyslovců, což dokládá síť rozsáhlých hradišť, které s konsolidací raného státu ztratily svůj význam. Později se zde zformovalo hospodářské zázemí vrcholně středověké metropole, jež se stalo také arénou podnikání a reprezentace významných pražských měšťanů. Kniha nabízí soubor studií archeologů, historiků a přírodovědců, kteří zkoumali různé aspekty proměn „krajiny středověké Prahy“ od počátků raného středověku až do 15. století.

Prof. PhDr. Jan Klápště, CSc., (1949) je archeolog středověku. Zabývá se městským a vesnickým prostředím ve 13. století.

Doc. PhDr. Tomáš Klír, Ph.D., (1979), medievista, působí v Ústavu pro archeologii Filozofické fakulty UK. Zabývá se zvláště adaptabilitou středověké společnosti.

PhDr. Ivo Štefan, Ph.D., (1978), archeolog středověku, působí v Ústavu pro archeologii Filozofické fakulty UK. Věnuje se proměnám raně středověkých společností ve střední Evropě.

Na prvním místě má být národ

Kniha polského historika Macieje Górného nabízí komparativní vhlad do poválečné české, slovenské, polské a německé historiografie. Autor se v knize věnuje jak analýze marxistické historiografie v jednotlivých zemích střední Evropy po roce 1945, tak vztahu marxistických historiků k tradicím národních historiografií 19. století či jejich interpretacím národní historie. Všímá si podobností i odlišností jednotlivých výkladů národních dějin a zasazuje je do širšího kontextu reálií středoevropského prostoru. Pozornost věnuje také institucionálnímu zázemí historiků v uvedených zemích a postupnému procesu stalini-zace historiografie ve střední Evropě.

Z polštiny přeložila Michala Benešová

Maciej Górny

Maciej Górny (1976) je polský historik, absolvent Varšavské univerzity. Věnuje se dějinám historiografie, historii střední a východní Evropy a polsko-německým vztahům.

Scénická poznámka středověkého chrámového dramatu

Kniha se zabývá méně známou částí středověkého dramatického textu – scénickou poznámkou převážně latinských náboženských her, které byly uváděny v chrámovém prostředí po celý středověk již od 10. století. Na základě důsledné analýzy více než dvou set textů liturgického (vánočního, velikonočního) i pololiturgického dramatu i několika mimoliturgických chrámových her z 10.–16. století autorka přibližuje charakteristické rysy a specifika i rozmanitou podobu a formu jejich scénických poznámek. A současně podává ucelený obraz o širším kontextu středověkého chrámového dramatu i o jednotlivých scénických aspektech (obsazení, hlasová stránka, kostýmy, rekvizity, pohyby a gesta, scénický prostor, vý-prava) a inscenačních konvencích středověkého divadla uváděného v sakrálním prostředí.

Kateřina Vršecká

Mgr. Kateřina Vršecká, Ph.D., je klasická filoložka a teatroložka. Pracuje v Kabinetu pro klasická studia Filosofického ústavu AV ČR, kde se vedle lexikografické práce (týmový projekt *Slovník středověké latiny*) intenzivně věnuje latinskému i vernakulárnímu dramatu středověkých Čech a Evropy.

Robert Šimůnek

PhDr. Robert Šimůnek, Ph.D., DSc., (1971) je vědeckým pracovníkem Historického ústavu AV ČR. Zabývá se dějinami středověku se zaměřením na šlechtickou reprezentaci, dějiny měst a sociální dějiny, dále historickou geografii, kulturními krajinami minulosti a historickou ikonografií.

Šlechtické rezidenční město v pozdně středověkých Čechách

Šlechtické rezidenční (sídelní) město ve středověku je v publikaci vnímáno primárně jako sociální prostor – jeviště širokého spektra vazeb a vztahů mezi šlechtickou vrchností na jedné straně a městskou obcí jako celkem, korporacemi i jednotlivci na straně druhé. Univerzální kategorie řádu (*ordo*) a obecného dobrého (*bonum commune*) spoluutvářely i vztahy mezi vrchností a měšťany; poddanská věrnost (*fidelitas*) měla svůj pendant v profilu „dobré vrchnosti“ pečující o Bohem svěřené poddané. Sonda do prostředí šlechtických rezidenčních měst současně odráží formy a výrazové prostředky komunikace ve středověké společnosti a jejich odstíny, cesty hledání *modu vivendi* ve vztazích sociálně nerovných partnerů.

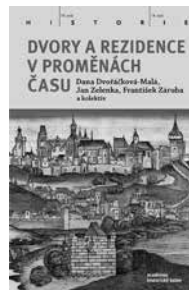

Dana Dvořáčková-Malá,
Jan Zelenka,
František Záruba a kol.

Koedice s Historickým ústavem
AV ČR

Dvory a rezidence v proměnách času

Kolektivní monografie vychází u příležitosti desetiletého výročí činnosti Výzkumného centra Dvory a rezidence ve středověku v Historickém ústavu AV ČR (2013–2023). V součinnosti předních domácích historiček a historiků představuje dvorský výzkum v českých zemích ve více než třech dekádách intenzivního bádání (1989–2022). Autoři mapují období od raného středověku po 18. století, jinak řečeno až na práh osvícenství. Publikace je rozdělena do tří hlavních kapitol (Prameny a metodika, Prostor a čas a Lidé a území), v nichž jsou předestřeny historiografické výsledky a metodologické problémy dvorského bádání (např. v otázkách výpovědi pramenů, ceremoniálních aktů, rezidenčních sídel či role aristokracie, rodin i rodů nebo výchovy a kléru).

Již vyšlo

Vlastimil Ondrák

Soud krví a železem

Ukrajinský integrální nacionalismus, „banderovci“ a jejich místo v evropských dějinách

Díl I. Ukrajinský radikální nacionalismus a jeho projevy

Díl II. Československý kontext

Kdo to byli a čím se do dějin zapsali „banderovci“? Práce představuje problematiku ukrajinského (integrálního) nacionalismu a aktivit Organizace ukrajinských nacionalistů a Ukrajinské povstalecké armády (tzv. „banderovci“) s důrazem na dění v Československu, dle starší literatury a dobové publicistické produkce aktivit značně násilných a dodnes využívaných v pokusech o diskreditaci ukrajinského vládního režimu i ukrajinské státnosti jako takové. Chronologicky sleduje témata vzniku a vývoje ukrajinského nacionalismu, jeho formativní období, ideologickou náplň, činnost struktur v Československu i v zahraničí v letech 1918–1960. V neposlední řadě jsou analyzována mylná či zavádějící tvrzení, jež otázku ukrajinského nacionalismu a jeho struktur provázejí.

Mgr. Vlastimil Ondrák, Ph.D., (1992) vystudoval obor historie – moderní české dějiny na UK. Odborně se zabývá dějinami ukrajinského nacionalismu a aktivitami ukrajinských nacionalistických organizací ve střední a východní Evropě v první polovině 20. století.

Judaica

Židovské myšlení od starověku po současnost představují komentované překlady původních prací – z hebrejštiny, judeo-arabštiny, ale i řečtiny, angličtiny nebo francouzštiny, a také monografie o významných židovských učencích.

Pražský Maharal mezi tradiční aškenázskou učeností, mystikou a filozofií

Kolektivní monografie představuje dílo a myšlenkový svět rabiho Jehudy Levy ben Becalela, pražského Maharala (1512/1520/1525 nebo 1526–1609). Kniha předkládá jeho syntézu tradiční agadické látky Talmudu a midrašů, náboženské filozofie a mystiky. Přináší srovnání Maharalova díla s myšlenkovým odkazem některých jeho současníků a dále přibližuje způsoby, kterými Maharal přejímal starší mystická a nábožensko-filozofická díla, dostupná aškenázským učencům 16. století. Zvláštní pozornosti se dostává vlivu knihy Zohar na Maharalovo myšlení. Mimořádnou součástí publikace je studie o recepci Maharalova díla ve východoevropském chasidismu.

David Biernot,
Kamila Kohoutová,
Elliot R. Wolfson

Mgr. David Biernot, Th.D., (1973) vyučuje hebrejštinu a židovskou náboženskou filozofii na Husitské teologické fakultě UK.

Mgr. Kamila Kohoutová (1990) se zabývá studiem odkazu pražského Maharala. Působí na Husitské teologické fakultě UK.

Prof. Elliot R. Wolfson, Ph.D., (1956) je předním světovým odborníkem na židovský mysticismus. Působí na Kalifornské univerzitě a univerzitě v New Yorku.

Koedice s Husitskou teologickou fakultou Univerzity Karlovy

Knižní kultura

Kulturní historie psaného slova je jedním ze zásadních faktorů pro vývoj lidské civilizace. Edice se zabývá materiální podobou textů rukopisných i tištěných, jejich grafickou úpravou, výrobou, rozšířením, zpřístupňováním, čtením a jinými souvisejícími kulturními praktikami, a to od antiky až do věku digitální revoluce.

Lenka Pořízková

Mgr. Lenka Pořízková, Ph.D., (1980) vyučuje na katedře bohemistiky Filozofické fakulty UP v Olomouci. Věnuje se dějinám českého knižního trhu, knižní kultuře, redakční teorii a praxi a typografii. Vede Vydavatelství Filozofické fakulty UP.

Kuchyně ve službách lidu Vydávání kuchařek v Československu v letech 1945–1989

Monografie mapuje mechanismy a strategie vydávání českých kuchařek v období socialistického Československa a centrálně řízeného knižního trhu. Soustředí se na to, jak daný knižní žánr reflektoval společenskou a politickou poptávku a odrážel aktuální zdravotnědenní názory na výživu či proměnu chápání domáčího i veřejného stravování. Obsahová, koncepční i formální stránka souborů receptů se proměňovala ve vzájemné interakci rozličných zájmů a vlivů, byla mj. podmíněna stavem zemědělství a potravinářského průmyslu, ale narážela i na silné polygrafické limity. Kuchařka byla chápána jako jeden z nástrojů prosazování státem preferovaných ideologií, byla jím „přivlastněna“ a zapojena do procesů společenské transformace. Postupně však vytvořila i prostor k formulování gastronomických kontranarativů.

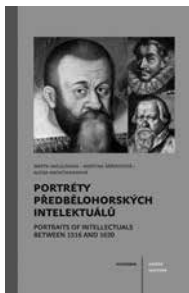
Nakladatelství Volk und Reich v Praze

Murray G. Hall

Monografie vychází z autorova mnohaletého výzkumu německojazyčných nakladatelství v českých zemích za doby nacionálního socialismu. Autor podrobně mapuje historii pražské pobočky německého nakladatelství Volk und Reich od jejího založení 1. dubna 1940 až po poválečné snahy jeho majitele zbavit se své nacistické minulosti. Přitom rozkrývá expanzivní strategie, při nichž Volk und Reich pohltilo etablované nakladatelské domy André, Neugebauer či Academia a snažilo se ovládnout knižní trh i časopiseckou a novinovou produkci v protektorátu. Publikace nejenže poskytuje obraz činnosti Volk und Reich v Praze jakožto exemplárního příkladu pro mechanismy a strategie kulturní politiky nacionálního socialismu v protektorátu, ale v širším měřítku se dotýká i dějin knižního a nakladatelského trhu.

Prof. Dr. Murray G. Hall (1947) působil na univerzitě ve Vídni. Dlouhodobě se zabývá výzkumem knižního a nakladatelského trhu.

Z němčiny přeložila Marie Brunová

Portréty předbělohorských intelektuálů Portraits of Intellectuals between 1516 and 1620

Marta Vaculínová,
Martina Šárovcová,
Alena Nachtmannová

Monografie přináší mezioborový pohled na portréty učenců, lékařů, kněží, básníků a dalších intelektuálních profesí raného novověku. Dochované podobizny ve starých tiscích a rukopisech byly prozkoumány z pohledu dějin umění a dějin odívání, pozornost je věnována také doprovodným textům. Součástí publikace je rovněž souborný katalog více než stovky portrétů, z nichž mnohé jsou publikovány vůbec poprvé. Autorky si všímají sebe-prezentace intelektuálů, ať už se projevuje angažováním kvalitního umělce, v elegantním oblečení, či v pochvalných básních na osobnost nebo dílo zobrazeného.

Již vyšlo

Lingvistika

Co je nám bližšího než mateřský jazyk?
Práce našich předních jazykovědců,
v širokém záběru od fonetiky po sociolingvistiku,
přinášejí knihy této edice. Jsou určeny
laickému i odbornému publiku.

Miloslav Vondráček

Doc. PhDr. Miloslav Vondráček, Ph.D., (1963) je lingvista, působí v Ústavu pro jazyk český AV ČR – souběžně v oddělení gramatiky i současné lexikologie a lexikografie.

Gramatické kategorie substantiv

Centrem autorova zájmu jsou významy mluvnických kategorií vyjadřovaných podstatnými jmény – tedy významy rodu, životnosti, čísla a pádu. Teoreticky analyzuje a empiricky dokládá, jak tyto kategorie fungují z hlediska jazykového systému a jak systémových možností využívá mluvčí. Reálným jazykovým materiálem ilustruje, jak se tvaroslovnými a slovotvornými prostředky utvářejí morfologické významy jmen a do jakého postavení se dostávají vůči významům lexikálním, tj. jak vznikají fragmenty komplexní sémantické struktury textu a komunikátu. Prostředky chápe jako přirozeně polyfunkční, jejich hodnoty zachycuje ve škálách tvořících kontinuum významů každé z gramatických kategorií.

Slova a jejich příběhy #neologismus #archaismus

Kniha se věnuje především nejnovější slovní zásobě češtiny, avšak částečně se zaměřuje i na slovní zásobu minulých desetiletí či staletí. Čtenáře stručně uvádí do problematiky studia neologismů a archaismů formou kratších statí o jednotlivých slovech, respektive o dalších jazykových a společensko-kulturních jevech. V publikaci čtenáři naleznou řadu aktuálních poznatků, zajímavostí a podnětů k zamyšlení. Nemusí se přitom obávat, že by jazykovědcům nerozuměli, neboť autoři zvolili lehký, živý styl.

Michaela Lišková,
Martin Šemelík (eds.)

Mgr. Michaela Lišková, Ph.D.,
(1977) vystudovala bohemistiku
na Filozofické fakultě UK v Praze.

Mgr. Martin Šemelík, Ph.D.,
(1981) vystudoval na Filozofické
fakultě UK germanistiku.

Oba editoři pracují v Ústavu
pro jazyk český AV ČR a zabývají
se zejména lexikografií, lexikologií
a neologií.

Dynamika kulturní češtiny 16.–18. století Čtyři případové studie z roviny hláskosloví

Monografie se věnuje čtyřem pravopisně-hláskoslovným jevům, konkrétně protetickému *v-* (např. *vlakno*), úženi *é > í* (*dobrý mlíko*), diftongizaci *y > ej* (*bílej mlejn*) a náslovné diftongizaci *ú > ou* (*oumysl*), a to v tištěných literárních památkách z 16.–18. století. Těžištěm monografie je jazyková analýza dobových literárních pramenů ve snaze o postžení tehdejší uzance, vývojových tendencí a odlišností od dnešní jazykové situace. Práce materiálově vychází z více než 100 tisků z okruhu náboženských, historiografických a jazykově reflexivních textů. Monografie zásadním způsobem přispívá k poznání češtiny 16.–18. století; doplňuje dosavadní poznatky o nové informace a koriguje některé starší soudy, například o tzv. jazykovém úpadku, neprávem přisuzovaném barokní češtině.

Marta Šimečková

Již vyšlo

Literární řada

Proč číst literaturu o literatuře? Svazky edice přinášejí nové pohledy na dějiny literatury, na jednotlivá literární díla i na širší souvislosti vzniku autorského díla.

Ondřej Vimr

Ondřej Vimr je historik a sociolog překladu, pracuje v Ústavu pro českou literaturu AV ČR, kde v rámci výzkumné infrastruktury Česká literární bibliografie vede sekci pro Globální a digitální literární studia. Kromě řady odborných prací publikoval překlady z norštiny, švédštiny, angličtiny a italštiny.

Koedice s Ústavem pro českou literaturu AV ČR

Atlas české literatury v překladu

Monografie podává první ucelený přehled toho, jak se za posledních dvě stě let česká literatura v knižní podobě šířila po světě. Prostřednictvím bohatého vizuálního materiálu předkládá analýzy bibliografie české literatury v překladu rekonstruované a zpracované pomocí počítačové analýzy velkého objemu dat. Zabývá se přitom obecnými otázkami obrazu a postavení české literatury ve světě. Co je česká literatura a kolik českých literatur existuje? Existuje mezinárodní kánon české literatury? Co znamená mezinárodní úspěch a jak ho dosáhnout? Jak se překládaly a překládají české autorky ve srovnání s autory? Jak se změnily vzorce šíření literatury v důsledku pádu železné opony? Má na šíření české literatury vliv intervence státu například v podobě podpory poskytované Ministerstvem kultury ČR?

Český strukturalismus v exilu

Strukturalismus představuje v české lingvistice, literární vědě a estetice jeden z nejdůležitějších badatelských směrů, který získal značný ohlas i v zahraničí. Na jeho podobě a rozvoji se v průběhu 20. století nicméně výrazně podepsaly historické a politické události. Mezi emigranty, kteří v letech 1938–1939, 1948 a 1968 opustili Československo, bylo i mnoho významných literárních vědců (například R. Wellek, R. Jakobson, L. Matějka, L. Doležel, P. Steiner, M. Grygar a další). Kniha se zabývá jejich životními osudy, podobou a proměnami jejich vědeckého díla v zahraničí. V centru pozornosti jsou především ti literární badatelé, kteří v exilu v letech 1938–1989 udržovali a rozvíjeli poetiku a estetiku českého strukturalismu anebo se jí ve své práci inspirovali. První část publikace má charakter detailní literárněhistorické a teoretické analýzy, druhá má podobu antologie – obsahuje nejdůležitější dosud nepřeložené texty vybraných exilových literárních vědců.

Ondřej Sládek

Doc. PhDr. Ondřej Sládek, Ph.D., (1976) pracuje v Ústavu pro českou literaturu AV ČR, přednáší na Pedagogické fakultě MU v Brně, zabývá se teorií literatury, naratologií, českou literaturou 20. století a dějinami české literární vědy.

Koedice s Ústavem pro českou literaturu AV ČR

Estetik Markalous a literát John

Kolektivní monografie je sestavena z upravených a doplněných příspěvků z konference *Estetik Markalous a literát John* uspořádané olomouckou katedrou bohemistiky Filozofické fakulty UP a Ústavem pro českou literaturu AV ČR ve dnech 26.–27. dubna 2022 u příležitosti 140. výročí narození Bohumila Markalouse – Jaromíra Johna (1882–1952) a 70. výročí jeho úmrtí. První část monografie bilancuje Markalousovu činnost na poli estetiky, vzdělávání a publicistiky (její součástí je i edice korespondence a edice vzpomínek), druhá část přináší interpretace a aktuální zhodnocení Johnova literárního díla.

Erik Gilk,
Martin Lukáš (eds.)

Doc. Mgr. Erik Gilk, Ph.D., (1973), literární historik a kritik, na UP v Olomouci přednáší českou literaturu první poloviny 20. století.

Mgr. Martin Lukáš, Ph.D., (1985), literární historik a kritik, v Ústavu pro českou literaturu AV ČR se badatelsky zaměřuje na meziválečnou a současnou českou literaturu.

Koedice s Ústavem pro českou literaturu AV ČR

Veronika Košnarová

Mgr. Veronika Košnarová, Ph.D., (1981) je členka Oddělení lexikografie Ústavu pro českou literaturu AV ČR. Vydala monografie *Ztracen v dějinách. Spisovatel Jan M. Kolár* (2013), *Kouzelník s hračkami, hledač nových krás. Básnické dílo Josefa Bartušky* (2015) a *Variace na hlásku m. Úvahy nad texty Věry Linhartové* (2019).

Koedice s Ústavem pro českou literaturu AV ČR

Na okraj literární tvorby českých výtvarníků

Soubor esejů je věnován textům českých výtvarníků 20. století, jejichž literární činnost tvoří minoritní, přesto pozornosti hodnou část jejich díla. Zastoupeni jsou autoři věnující se malířství, kresbě, grafice, sochařství, fotografii i filmu. Jednotlivé kapitoly jsou koncipovány monograficky, žánrově, tematicky či se zaměřením k určité umělecké tendenci, skupině/okruhu. Cílem není analýza intermediálních vazeb, nýbrž zamyšlení nad vybranými texty coby autonomními projevy dění smyslu. Jejich interpretace je v návaznosti na moderní sekulární hermeneutiku vedena specifickou formou rozhovoru, vedoucího mimo jiné ke zhodnocení toho, zda a jak mohou dosavadní obraz literatury daného období obohatit.

Andrea Vítová

Mgr. Andrea Vítová, Ph.D., (1973) je literární historička a lexikografka. Působí v Ústavu pro českou literaturu AV ČR. Zabývá se literaturou 19. století, především poezií národního obrození.

Koedice s Ústavem pro českou literaturu AV ČR

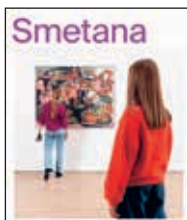
Příležitost pro poezii Blahopřání a oslavné básně v první polovině 19. století

Příležitostná poezie byla v české literatuře první poloviny 19. století rozšířeným jevem, který zasahoval jak do literárního dění, tak do společenského života utvářející se národní komunity. Časopisecky publikované veršované gratulace, oslavné básně a zdravotice reflektovaly aktuální události místního dosahu, stejně jako dějinné mezníky v oblasti politiky, kultury a techniky. Podoba díla, zejména míra jeho okázalosti i originality, přitom vycházela z napětí mezi striktně danými pravidly žánru a osobní výpovědí, formovanou vztahem autora k adresátovi textu. Hranice mezi tvůrčí literární prací a pouhým projevem zdvořilosti či povinné loajality byla proto velmi křehká. Kniha hledá skutečné místo příležitostné poezie v dobové básnické tvorbě, zachycuje její možnosti, ale i limity.

m

V edici *m* vycházejí odborné monografické publikace věnované významným i dosud méně známým uměleckým osobnostem 20. a 21. století se zvláštním důrazem na středoevropský region.

Jan Smetana

Malíř a vysokoškolský pedagog Jan Smetana (1918–1998) je známý především v souvislosti s příslušností ke Skupině 42. Jeho další, rozsáhlejší tvorba si rovněž zaslouží komplexní zhodnocení. Po „skupinovém“ období se Smetana věnoval zkoumání skrytých sil ovládajících přírodní dění. Od počátku šedesátých let byla jeho hlavní inspirací příroda ve všech svých tvarových a světelných proměnách, které pociťoval v těsných souvislostech s hudebními motivy. Monografie čerpá z mnohačetného díla uloženého v galeriích a v rodině autora, z deníků uložených v Archivu Národní galerie a ze vzpomínek jeho studentů. V denících nalézáme kořeny Smetanovy inspirace, poznámky o technice malby, necenzurované názory na českou výtvarnou obec i soukromé úvahy o světovém umění.

Eva Neumannová

PhDr. Eva Neumannová (1953) vystudovala dějiny umění a estetiku na UK v Praze. Zabývá se moderním uměním a na svém odborném kontě má přípravu a realizaci řady výstav a katalogů současných autorů.

Koedice s Kunsthalle Praha a Galerií KODL

Orient

Nechme se vtáhnout do tajů Orientu. Edice nás seznamuje se vzdálenými kraji, exotickými kuriozitami, ale i seriózními vědeckými pracemi zabývajícími se dějinami, kulturami a jazyky daných oblastí, a to prostřednictvím překladů autentických literárních památek Orientu i fundovaných, nepředpojatých a zasvěcených studií starších i současných badatelů a orientalistů.

Abú al-Qásim al-Qušajr
Bronislav Ostránský (ed.)

Doc. PhDr. Bronislav Ostránský, Ph.D., (1972) je český islamolog a arabista, působí jako vědecký pracovník Orientálního ústavu AV ČR a přednáší na Filozofické fakultě UK. Vedle své odborné práce se zabývá také popularizací a věnuje se rovněž překládání ze středověkého arabského islámského písemnictví.

Qušajriho pojednání o nauce súfismu (svazek I)

Qušajriho pojednání, které napsal nejlivnější středověký súfijský učenec šejch Abú al-Qásim 'Abdalkarím al-Qušajr (986–1073), je všeobecně pokládáno za nejoblíbenější z klasických shrnutí učení súfijů. Dodnes je využíváno pro didaktické potřeby, neboť Qušajr přehledně shrnul učení mistrů předchozích generací a zároveň prokázal, že toto učení je plně ve shodě s islámem, jak jej chápaly rané autority tohoto náboženství. Tím se přednosti apologetické v jeho spise snoubí s přehlednou strukturovaností témat i výstižným výkladem stěžejních termínů. Ambicí prvního dílu překladu, obsahujícího především životy velkých mistrů a jejich stěžejní pojmy a koncepty, je nejen zpřístupnit českému čtenáři toto veledílo, ale zároveň na jeho příkladu přiblížit svět středověkého súfijského učence a literáta.

Paměť

Inspiraci i ponaučení můžeme najít v životních příbězích druhých. Edice nabízí memoárově laděné texty nejen významných českých vědců, ale i dalších zajímavých osobností, jejichž osudy dobře charakterizují pohnutou dobu 20. století. V ediční řadě vycházejí také životopisné monografie a edice korespondence.

Časy otřesů

Čtyři medievisté 20. století ve střední Evropě
Rozhovory s Jerzym Kłoczowským,
Jánosem M. Bakem, Františkem Šmahelem
a Herwigem Wolframem

Kniha představuje ojedinělou výpověď čtyř historiků, odborníků na období středověku – medievistů. V rozhovorech se svými žáky a spolupracovníky vzpomínají na roky svého života, mládí, dětství a dospívání; svá studia a celou akademickou kariéru; to, co je utvářelo a formovalo jako vědce; na to, čeho dosáhli a nedosáhli a také – nejen tak mimochodem – se vyjadřují k roli, jakou má hrát zkoumání dějin, a zejména dějin středověku, v porozumění současnosti. Jak to, že „před historií si nemůžeme být nikdy jisti“? Všichni se pokoušejí dobrat odpovědi na otázku, co znamená zkoumání středověku pro naši společnou složitou přítomnost.

Z angličtiny přeložil Jan Krist

Pavína Rychterová,
Gabor Klaniczay,
Paweł Kras,
Walter Pohl

Pavína Rychterová, vedoucí oddělení středověké vícejazyčnosti a překladatelských kultur v Ústavu středověkých dějin Rakouské akademie věd.

Gabor Klaniczay, profesor středověkých dějin na Středoevropské univerzitě ve Vídni.

Paweł Kras, profesor Katolické univerzity v Lublinu.

Walter Pohl, profesor středověkých dějin na Vídeňské univerzitě.

Tomáš Kraus

JUDr. Tomáš Kraus (1954), ředitel Institutu Tereziánské iniciativy, v letech 1991–2021 byl tajemníkem Federace židovských obcí v ČR. V roce 2018 byl jmenován stálým zástupcem Amerického židovského výboru (American Jewish Committee) pro Českou republiku. Přednáší na New York University v Praze.

Další, prosím

Kniha Tomáše Krause je svědectvím o naší nedávné minulosti. Jaký byl život v socialistickém Československu druhé poloviny 20. století z pohledu někoho, jehož oba rodiče přežili holokaust? Jak vypadala tehdejší kulturní a společenská scéna? Jaké byly radosti a jaká traumata někoho, kdo se ocitl ve víru události? Kniha je sice jen střípkem do historické mozaiky, přináší však mnohdy cenná svědectví o lidech a událostech, které dnes považujeme za klíčové. Často jde o intimní vhléd do soukromí nejen autora a jeho rodiny, ale i do zákulisí tehdejšího hudebního, filmového a divadelního světa. Kniha je cenná mimo jiné i tím, že popisuje události, které by jinak upadly v zapomnění. Vznikla původně jen jako základ rodinné kroniky, ale bude jistě zajímavým čtením pro širokou veřejnost.

Jiří Grygar

RNDr. Jiří Grygar, CSc., (1936) studoval fyziku na MU v Brně a astronomii na UK v Praze. Pracoval jako vědecký pracovník v Astronomickém ústavu ČSAV. Poté přestoupil do oddělení nízkých teplot Fyzikálního ústavu ČSAV v Řeži a následně do sekce elementárních částic Fyzikálního ústavu AV ČR, nyní Centrum částicové fyziky.

Dvě století v životě pozorovatele

Mým prvním zážitkem byla okupace Ostravy německou armádou 15. 3. 1939. Němci obsadili školu naproti našeho domu a zřídili tam vojenské velitelství. Tento zážitek mne inspiroval. V pěti letech jsem začal s rodiči poslouchat Londýn a poslouchal jej až do konce války. Po větší část svého dospělého života jsem si vedl záznamy o banalitách, ale i domácích a světových událostech. Internet mi obstarává informace, které usnadňují pokračovat v subjektivním pohledu na dění doma i ve světě.

Glossarium Záznamy z let 1947 až 1958

Deníky pod souhrnným názvem *Glossarium* představují pozdního Carla Schmitta, kontroverzního myslitele německého 20. století. Zápisky vznikly v poválečné době, kdy Schmitt bilancuje minulost, vypořádává se se svými resentimenty, vyjadřuje se k současnému dění, ale především rozvíjí staré i nové filozofické, právní a literárněvědné úvahy. Český překlad *Glossaria* zahrnuje všech pět dílčích knih a je opatřen obsáhlým komentářem.

Z němčiny přeložila Zuzana Schwarzová
Předmluvu napsal Jan Kysela

Carl Schmitt

Carl Schmitt (1888–1985) byl autor sporných názorů, často nazývaný korunním právníkem třetí říše. Jeho schopnost vystihnout pojem se projevuje v řadě významných teorií, například v pojetí politična, legality a legitimacy, přítele a nepřítele nebo diktatury.

Na trápení nebyl čas Rozhovor s politickou vězeňkyní Alexandrou Součkovou Kovářovou

Vzpomínky Alexandry Součkové vyobrazují drama 20. století – dobu protektorátu i čas těsně poválečný, zejména však zkušenost s komunistickými věznicemi padesátých let i obtížný návrat do společnosti po propuštění. Evokují životní podmínky ve vazbě a ve věznicích v Ruzyni, Pardubicích a na Pankráci a v pracovním táboře ve slovenských Želiezovcích. Alexandra Součková přibližuje každodenní život, zmiňuje takzvanou vězeňskou univerzitu, plánování útěku, rezistenci vyjadřovanou systematickou nekomunikací s dozorcí, a zejména přátelství a solidaritu vězeňkyň. Kniha zachycuje lidský osud a životní cestu statečné ženy, která se nenechala totalitním režimem zlomit, jíž mravní hodnoty, víra v Boha, ale i vrozená lehkost, s níž všechny životní nesnáze prožívala, umožnily přijmout vězeňskou zkušenost s nadhledem a láskou k lidem.

Zuzana Augustová
(ed.)

Doc. PhDr. Zuzana Augustová, Ph.D., (1963) působí v Ústavu pro českou literaturu AV ČR a na germanistice Filozofické fakulty ZČU v Plzni. Badatelsky se zaměřuje na současnou české a německé drama a divadlo.

Koedice s Ústavem pro českou literaturu AV ČR

Arthur Koestler

Arthur Koestler (1905–1983) byl původem maďarský Žid z Budapešti. Ve třicátých letech byl členem německé komunistické strany, z níž vystoupil kvůli stalinským procesům, které literárně zpracoval v románu *Tma o polednách*. Česky vyšly mimo jiné tituly *Šíp do nebe*, *Neviditelné písmo*, *Cizinec na náměstí* a *Bahno společnosti* (všechny Academia).

Příslib a naplnění Palestina 1917–1949

Kniha se zabývá historií Palestiny od tzv. Balfourovy deklarace do let 1948–1949. V první části se seznamujeme s komplikovaným „trojúhelníkem“ vztahů mezi britskou mandátní správou, Židy a Araby. Autor těží z detailní znalosti Palestiny, v níž strávil jako levicově smýšlející sionista několik let a kam se jako novinář opakovaně vracel. Bez vědomí propastného rozdílu mezi vysoce vzdělanými, převážně levicovými a nadšeně budovatelskými sionisty a tradicionalistickou, konzervativní a skoro úplně negramotnou populací palestinských Arabů nelze jejich konfliktu porozumět. Neméně zásadní je však i Koestlerův výklad rozdílu mezi židovskými starousedlíky a imigranty z doby po roce 1918, jakož i příčin proarabského postoje většiny britských politiků a úředníků.

Z angličtiny přeložil Aleš Valenta

Arthur Koestler

Bahno společnosti

Memoár anglo-maďarského spisovatele Arthura Koestlera podává fascinující obraz jednoho válečného roku Francie – o to pozoruhodnější, že jde o rok před založením kolaborantské vlády ve Vichy. Obzvláště pozoruhodné jsou Koestlerovy portréty spoluvězňů z koncentračního tábora: židovského socialisty z Československa; polského krejčího prchajícího před židovskými pogromy; italského uprchlíka, kterého ve vězení mučil sám Mussolini. „Všichni jsme měli společné to, že jsme byli proti fašismu a že nás pronásledovali v našich domovinách.“ Koestlerovo *Bahno společnosti* pokrývá sice pouhý jeden rok v jedné zemi, líčí však širší příběh evropské netečnosti a rezignace tváří v tvář hitlerovské mašinerii. Dnes naštěstí víme, že rokem 1940 tento příběh neskončil.

Z angličtiny přeložil David Vichnar

Již vyšlo

Průvodce

Nechme se provést temnými i radostnějšími etapami naší historie. Knihy této edice mapují netradičním způsobem nejružnější oblasti naší moderní historie a kultury. Síla těchto knih tkví především v obrazovém materiálu, který je doplněn stručným popisem.

Praha káfkovská

Obrazový průvodce po známých i neznámých zákoutích Prahy, spojených se životem a dílem světoznámého spisovatele Franze Kafky. Praha byla pro Kafku městem nejen rodným, ale též osudovým – právě tady napsal většinu svých textů, prožil první lásky, studoval i pracoval, chodil do bordelů či synagog, dokonce byl i spolunajitelem továrny na azbestové výrobky. Bohatě ilustrováno z dobových zdrojů i současnými fotografiemi.

Radim Kopáč,
Petr Stančík

Radim Kopáč (1976) píše knihy na témata z okraje literatury a kultury posledních století, často ve vztahu k lidské sexualitě a konzumaci alkoholu.

Petr Stančík (1968) je spisovatel knížek pro děti, mládež i dospělé; je autorem ságy o jezvcích Chrujdovi stejně jako románů *Mlýn na mumie* nebo *Nulorožec*.

Jaromír Slomek

PhDr. Jaromír Slomek (1958) je literární kritik, publicista a editor. Absolvoval studia bohemistiky a pedagogiky na Filozofické fakultě UK, je autorem literárních bedekrů *Prahou Jaroslava Seiferta* (Academia 2017) a *Prahou bratří Čapků* (Academia 2020).

Prahou Boženy Němcové a Karla Havlíčka Borovského

Literární bedekr nás zavádí na místa spojená se životem a dílem dvou velkých postav českého národního obrození, dvou vrstevníků a přátel, Karla Havlíčka a Boženy Němcové. Bohatě obrazově vybavená příručka věnuje pozornost pražským lokalitám, kde Havlíček a Němcová bydleli a pracovali (oba víckrát změnili adresu), na Žofíně si vzpomeneme, že tam mladá Němcová v roce 1843 okouzila na českém plese intelektuální elitu, nemíneme místa, kde bývaly redakce *Pražských novin* a *Národních novin*, jejichž redaktorem byl Havlíček, vstoupíme do salonu Františka Palackého, kam oba zacházeli, vydáme se také po stopách Josefa Jungmanna, Karla Jaromíra Erbena či Karolíny Světlé, zastavíme se před domy, kde Havlíček a Němcová zemřeli, na Olšanech a Vyšehradě postojíme u jejich hrobů.

Radim Kopáč,
Petr Stančík

←

Praha mordýřská a zlodějská

Průvodce po stovce míst v Praze, kde se to od středověku po rok 1989 hemžilo zlodějnou, násilím, vraždami i sebevraždami. Na nejrůznější motivy, nejrůznějším způsobem. Pro peníze, ze žárlivosti, z nešťastné lásky, z důvodů objektivních i subjektivních, rozumných i nerozumných. Kniha zabírá události neznámé a zapomenuté stejnou měrou jako ty nejvýraznější kauzy typu Kateřina z Komárova, Otýlie Vranská, Václav Mrázek, Olga Hepnarová nebo Jiří Straka. Zpracováním pak jde od dávných příběhů, které jsou dnes spíše legendou nebo morytátem, po případy pečlivě zdokumentované slovem a obrazem – prostě od literatury k realitě a zase zpět. Kniha je bohatě ilustrována: jednak z dobových zdrojů, jednak současnými fotografiemi vybraných míst.

Křížové cesty v Čechách a na Moravě

Kniha je dílem patnáctičlenného autorského kolektivu historiků, památkářů, odborníků z oblasti dějin umění a etnologie. Publikace v úvodu seznamuje s křížovými cestami jako s pozoruhodným historickým a uměleckým fenoménem, ukazuje jejich místo v náboženském a kulturním životě širokých společenských vrstev od 17. století do současnosti. Dále obsahuje téměř sto medailónků významných křížových cest v České republice. Jedná se o reprezentativní výběr, který zahrnuje především cesty památkově chráněné. Ke každé cestě jsou uvedeny historické údaje o jejím vzniku, popis současného stavu, její přístupnost, případně legendy a pověsti s ní spojené. Součástí každého medailónku jsou také fotografie. Publikace je určena jak zájemcům o památky a dějiny náboženského života, tak turistům, kteří hledají zajímavý cíl pro svá putování.

Jiří Mikulec
a kol.

Prof. PhDr. Jiří Mikulec, CSc., (1962) je vědeckým pracovníkem Historického ústavu AV ČR a vyučujícím na Pedagogické fakultě UK. Zabývá se českými dějinami ve středoevropském kontextu, zejména náboženskou, kulturní a politickou problematikou raného novověku. Je autorem řady knih a studií na tato témata.

Od New Clubu po Žumpu

V druhé polovině šedesátých let prochází česká hudební a taneční scéna dělením. Velké taneční orchestry zvolna mizí a stále víc je slyšet elektrická kytara. Nová hudba i životní styl mají své kořeny v zámoří a jsou generační vzpourou bouřící se proti všemu starému a nudnému. Železná opona má být hrází, ale Radio Luxembourg, pašované magazíny i gramodesky posilují i u nás hnutí nového náboženství – rokenrolu.

Kniha je průvodcem dobou, v níž se rodil bigbít, i mapou klubů. Sleduje život komunity i v zákulisí, vinárnách, pivnicích a barech, které byly pro bigbít životně důležité. Jasný obraz světa paralelní pop kultury přinášejí otevřené rozhovory s pamětníky a unikátnost knihy dotvářejí fotografie osobních archivů protagonistů.

Vladimír Mertlík

Vladimír Mertlík (1945) je producent, manažer, režisér, scenárista, textař, publicista, moderátor a herec. Je autorem knih *V první linii – armádní generál Petr Pavel* (Academia 2020), *Mašiny – Ve stínu šibenice* (2020) či *Nevšední rozhovory v Café Signál* (2021).

Vladimír Mertlík,
Věra Pavlíková

↓

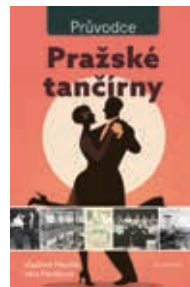
Věra Pavlíková (1977) je hudební teoretička a aranžérka. Dlouhodobě se zabývá českou hudební scénou v oblasti taneční a jazzové hudby první poloviny 20. století. Téma zpracovala v řadě projektů, mimo jiné v reediciích historických nahrávek.

Pražské tančírny

Průvodce historií slavných pražských lokálů, kaváren a tančiren, začínající rokem 1900 nabízí archivní i aktuální fotografie kultovních míst, jakými byly Montmartre, Alhambra, Kosí hnízdo, Radiopalác, YMCA, Fénix, Terasy Barrandov, Lloyd, Valdek, Lucerna, Vltava, SIA, Mánes a mnoho dalších, dnes už zmizelých center zábavy.

Fotografie doplňují události, historiky i osudy slavných osobností moderny. Dobové hudební a módní trendy, zrod a nástup jazzu i swingu, reprodukce plakátů, geneze a fotografie orchestrů a sólistů.

Vydejte se na procházku první polovinou 20. století, v čase ztracenou Prahou do sálů, jejichž někdejší slávu jste dosud netušili. Kniha *Pražské tančírny* je zrcadlem hudby, tance, módy, architektury i společnosti první poloviny 20. století.

Radek Diestler

Praha beatová

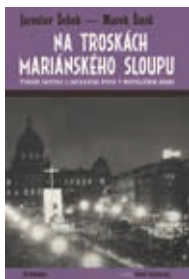
V druhé polovině padesátých let přišel do Prahy rock'n'roll. Následujících několik desetiletí, maskován termínem big-bít, významně ovlivňoval kulturní život v metropoli. Až tak, že bychom těch několik dekad mohli – s jistou nadšázkou – nazvat big beatovým věkem, tak jako swingovou éru nazýváme věkem nylonovým. *Praha beatová* nabízí „Magical Mystery Tour“ po pražských lokalitách spojených ve druhé polovině 20. století (s mírným přesahem za rok 2000) s rockovou hudbou. Navštívíme kluby, sály, kulturáky, máničkovské hospody, otevřené byty i zkušebny. Vypravíme se za Bosou hlavou i Plechovým dědečkem, na rock'n'roll půjdeme do Merkuru i na Rokosku, na metal do Barikádovny. Odkryjeme tajemství popelářské bedny před New Clubem a uvnitř okusíme proslulou leteckou limonádu. A pak skončíme na hřbitově, jako ostatně všichni.

Již vyšlo

První republika

Edice přibližuje období první Československé republiky detailním pohledem na jednotlivé oblasti společnosti. Od témat kulturně společenských (např. umělecká avantgarda, církev, divadlo) přes problematiku politických stran, národnostních menšin, armády přes vývoj vědy (fyzika, medicína) po rozvoj podnikání a technických oborů (letectví, železnice, film). Text přibližuje témata populárně naučnou formou a je ilustrován řadou archivních, dosud nepublikovaných fotografií.

Na troskách mariánského sloupu Vybrané kapitoly z katolického života v meziválečném období

Kniha podává stručný přehled základních tendencí vývoje katolické církve s hlavním těžištěm v zachycení jejího působení v českých zemích v období od vzniku československého státu do konce prvorepublikové státnosti na podzim 1938. K reflektovaným tématům patří mimo jiné institucionální struktura církve i katolického života, vztah se státem i se Svatým stolcem, praktikované formy zbožnosti a proměny katolických festivit. Charakterizovány jsou i vývojové trendy dvou dalších hlavních křesťanských církví – Českobratrské církve evangelické a Církve československé husitské. Zohledněny jsou také národnostní poměry, především česko-německé vztahy na církevní rovině.

Jaroslav Šebek,
Marek Šmíd

Doc. Mgr. Jaroslav Šebek, Ph.D., DSc., (1970) je pracovníkem Historického ústavu AV ČR. V badatelské práci se věnuje politickým, sociálním a církevním dějinám 20. století.

Doc. PhDr. Marek Šmíd, Ph.D., (1979) působí na Katolické teologické fakultě UK a na Filozofické fakultě JČU. Zaměřuje se na moderní české a světové dějiny a církevní dějiny 20. století.

Spisy Jakuba Demla

Jakub Deml

Jakub Deml (1878–1961) je jedním z neoriginálnějších českých spisovatelů 20. století. Katolický kněz, který byl stále ve sporu s církevní vrchností; volný soupeřnick symbolismu, expresionismu, surrealismu i existencialismu; idylík i polemik; mystik i provokatér.

Prof. Mgr. Martin C. Putna, Dr., (1968) je literární historik, zabývající se především vztahem kultury a náboženství.

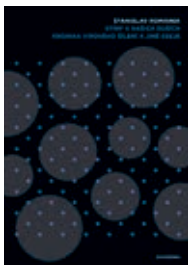
Kajícnosti a zbožnosti Svazek 8.

Osmý svazek *Spisů Jakuba Demla* shrnuje texty z let 1928–1932, ve kterých se projevuje další fáze jeho vývoje: Po bojovném antiklerikalismu počátku dvacátých let a po nadšení pro Sokol z poloviny dvacátých let nastává jeho „katolické pokání“, návrat k názorovým pozicím tradicionalistickým, ba ultramontánním. Tento posun souvisí jednak se zklamáním ze Sokola, jednak s opětovným sblížením s prostředím Staré Říše, v níž Deml kdysi svou dráhu začínal, a jednak také s Demlovým novým angažmá pro dominikánský časopis *Na hlubinu*. Svazek je doprovázen doslovem, ediční poznámkou, překlady všech cizojazyčných pasáží, vysvětlivkami reálií, jmenným rejstříkem a reprodukcí ilustrací a obálek původních vydání.

Vydání Spisů Jakuba Demla řídí Martin C. Putna

Spisy Stanislava Komárka

Stíny v našich duších Kronika virového šílení a jiné eseje

Ve třetím díle pamětí autor popisuje a komentuje léta koronavirové pandemie 2020–2022. Z jakého důvodu byla doba tak posedlá smrtí? Jak moc ji lze vytěsnit a negovat, když nedílně patří k našemu životu a osudu? Jak klíčovou a neblahou roli sehrávala v tom všem média? Představuje rok 2020 jeden z dějinných přelomů, srovnatelný třeba s rokem 1914? Proč se téměř všichni tak ochotně vzdávali občanských svobod ve prospěch iluze jistot? Nejsme už svobodou unaveni a nezačal dějinný pohyb opačný k revoluci z roku 1989, to jest od důvěry v jednotlivce směrem ke vše kontrolujícímu státu-rodíči? Proč zájem o pandemii tak skokově upadl s vypuknutím války na Ukrajině, kdy se „ohnisko smrti“ přesunulo jinam a „vnitřní nepřítel“ byl nahrazen vnějším? A jak se může euroamerická společnost dál vyvíjet?

Stanislav Komárek

Prof. RNDr. Stanislav Komárek, Dr., (1958), biolog, filozof a spisovatel, vystudoval entomologii na Přírodovědecké fakultě UK a působí na katedře filozofie a dějin přírodních věd tamtéž. Zabývá se dějinami biologie, vztahem přírody a kultury, humánní etologií a biologickou estetikou.

Spisy Vladimíra Macury

Michal Jareš (ed.)

PhDr. Vladimír Macura, DrSc., (1945–1999), literární historik a teoretik, sémiolog, překladatel a beletrista, autor celé řady studií, esejů, fejetonů a recenzí.

Mgr. Michal Jareš, Ph.D., (1973) je literární historik, lexikograf, editor a básník, pracovník Ústavu pro českou literaturu AV ČR. Dlouhodobě se věnuje české a slovenské literatuře 20. a 21. století v celé její šíři (od populární literatury až po experimentální poezii).

Dopijem a pudem Vybrané spisy 7

V přítomném svazku je představen reprezentativní výbor z Macurovy poezie (vedle rané ismuistické sbírky *Nehodný kos* další verše z šedesátých a sedmdesátých let), který doplňuje Macurovy vzpomínky, psané od poloviny osmdesátých let na neformálních setkáních přátel. Macura v nich připomíná své dětství v Ostravě, vznik ismuistické básnické skupiny i jeho příchod na vysokou školu. „Proti oficiálnímu a serióznímu umění hodlal ismuismus nabídnout poezii, se kterou by byla sranda.“ Nejedná se o souvislé vzpomínky, ale spíš o lehce anekdotické a pointované příběhy, reflektující intelektuální dění v poválečném Československu.

Masarykovy boty a jiná publicistika Vybrané spisy 4

Čtvrtý svazek vybraných spisů Vladimíra Macury přináší výbor z autorovy rozsáhlé recenzní činnosti beletristických i odborných titulů a soubor takzvaných semi(o)fejetonů *Masarykovy boty*, v nichž Macura s hravostí jemu vlastní podrobuje sémiotické analýze houževnaté mýty a fenomény české, respektive československé kultury a společnosti od národního obrození až do rozpadu Československa. Kniha je doplněna doslovem Martina Lukáše a kolážími Miroslava Huptycha.

Martin Lukáš,
Natálie Trojková (eds.)

Mgr. Martin Lukáš, Ph.D., (1985), literární historik a kritik, se v Ústavu pro českou literaturu AV ČR badatelsky zaměřuje na meziválečnou a současnou českou literaturu.

Mgr. Natálie Trojková (1993), editorka, na katedře bohemistiky UP v Olomouci studuje doktorský program Teorie literatury.

Šťastný věk a další studie o literatuře a kultuře dvacátého století Vybrané spisy 3

Svazek přináší šest souborů studií, v nichž Macura postupně cizeloval své pojetí modernistické a socialistické kultury. První čtyři oddíly obsahují práce o světové literatuře a teorii, studie o českém marxismu a stati o Macurových básnických a prozaických vrstevnících. Zbývající dva oddíly zahrnují disertační práci *Otázky poetiky české socialistické literatury* (1986), v níž Macura shrnul své lingvo-literární studie, a také titulní soubor sémiotických esejů *Šťastný věk* (1992). V ucelené podobě jsou tu tak představeny Macurovy práce o kultuře, v jejíž tradici vyrůstal a kterou s kritickým odstupem objevně reflektoval.

Vladimír Macura

Sestavil František A. Podhajský
Edičně připravila Milena Vojtková

Již vyšlo

Společnost

Kam směřuje dnešní společnost? Odpověď na tuto a další otázky můžeme hledat v dílech renomovaných českých i zahraničních autorů, která reagují na změny jak ve společnosti samé, tak na nové myšlenky v širokém oboru lidského myšlení, zvaném prostě společenské vědy.

Iddo Landau

Iddo Landau, Ph.D., je izraelský filozof, působící na Haifské univerzitě. Věnuje se filozofickému zkoumání smyslu života.

Hledání smyslu v nedokonalém světě

Tato pozoruhodná kniha je napsána stylem typickým pro analytickou filozofii, ale čerpá poučení i z krásné literatury. Autor k tématu nepřistupuje pouze jako nezúčastněný filozof; z každého řádku knihy je cítit, že je to moudrý člověk, který si hledání smyslu života nejen důkladně promyslel, ale také prožil. Jeho závěry, že navzdory nedokonalosti světa, a i nás samotných, má lidský život smysl, mohou pomoci všem, kteří smysl života hledají či se chtějí ujistit, že nežijí v přeludu a že smrtelnost, utrpení, determinismus a další faktory činí naše životy bezvýznamnými.

Z angličtiny přeložil David Černý

Jak přepsat pravidla evropské ekonomiky Program růstu a společné prosperity

Autor vychází z faktu, že dnešní Evropa, a tedy i projekt Evropské unie, bojuje s krizí, jejíž počátky spojuje s finančním propadem v roce 2008. Rozebírá příčiny této krize, dopady i možnosti řešení, přičemž si klade otázku, do jaké míry jsou všechny tyto faktory propojeny s funkcí myšlenky evropské integrace. Nepopírá prospěšnost Evropské unie v určité fázi jejího vývoje, kdy fungovala jako záruka stability, prosperity a míru Evropanům, ale platí to i v 21. století? Stiglitz odpovídá záporně a upozorňuje, že v mnoha zemích je ekonomický růst jen pozvolný a naopak všeobecný propad v příjmech a recese mají vážné politické i společenské důsledky. Kniha nabízí konkrétní plány obnovy, včetně vzkříšení projektu evropské integrace, a to jak z pohledu makroekonomického, tak mikroekonomického.

Z angličtiny přeložili Martin a Blanka Kovářovi

Joseph E. Stiglitz

Joseph E. Stiglitz (1942) je americký ekonom oceněný Nobelovou cenou, profesor na Kolumbijské univerzitě a autor řady ceněných publikací (*People, Power, and Profits, The Euro, Rewriting the Rules of the American Economy, The Price of Inequality, Globalization and Its Discontents*).

Jak funguje strach Kultura strachu v 21. století

Proč v dnešní společnosti získal strach morálně dominantní postavení a jak se náš dnešní strach liší od obav, které jsme prožívali v minulosti? Furedi argumentuje, že jednou z hlavních hnacích sil kultury strachu je rozpad morální autority. Předpovídá, že dokud společnost nenajde pozitivnější postoj k nejistotě, politizace strachu bude dál kvést. Jaké jsou hnací síly strachu, jaká je role médií v jeho prosazování a kdo má vlastně prospěch z kultury strachu? To jsou některé otázky, kterých si Furedi všimá, aby vysvětlil současnou složitou situaci. Je přesvědčen, že když lépe porozumíme tomu, jak strach funguje, můžeme prosadit postoje, které nám pomohou žít v budoucnosti, kde se nebudeme tolik bát.

Z angličtiny přeložila Jana Odehnalová

Frank Furedi

Již vyšlo

Studentské práce

Studentská soutěž Nakladatelství Academia je určena studentům a absolventům vysokých škol a probíhá ve třech kategoriích: Vědy o živé přírodě a chemické vědy, Vědy o neživé přírodě a Humanitní a společenské vědy. Vítězné práce vycházejí v této edici.

David Ticháček

MgA. David Ticháček je absolvent oboru kamera na pražské FAMU. Zaměřuje se na tvorbu celovečerních dokumentů, nezávislou hranou tvorbu i komerční projekty. Mezi jeho specializace patří také slow-motion techniky a stop-motion animace. V oblasti videoher pracoval jako kameraman herních trailerů.

Aspekty svícení ve virtuálním prostoru

Práce se zabývá možnými postupy zasvětlení scény ve virtuálním prostoru s důrazem na aplikace využívající renderování obrazu v reálném čase. Teoretická část popisuje principy fungování základních mechanismů simulace osvětlení a mechanismů generování obrazu a zkoumá možnosti jejich použití. Praktická část ověřuje fungování různých druhů simulace osvětlení na několika příkladech virtuálních scén. Cílem je najít optimální cesty vytváření simulovaného osvětlení s ohledem na výpočetní náročnost, na omezení plynoucí z použitých metod a na estetické kvality, kterých dané postupy dosahují.

Spor o Piombino a jeho reflexe na císařském dvoře v první polovině 17. století

Dědický spor o knížectví Piombino byl u císařského dvora ožehavým tématem už od přelomu 16. a 17. století a jeho vyřešení trvalo dalších třicet let. Pretendentů z řad italské šlechty, kteří chtěli získat říšské léno, bylo několik. V jednáních však nešlo jen o dědická práva. Zcela zásadně se v nich odrážela španělská velmocenská politika. Svou roli v této rozepři, která se dotýkala nejvyšších pater evropské politiky, sehráli i Polyxena z Lobkovic a olomoucký biskup, kardinál František z Ditrichštejna. Oba měli v řadách uchazečů své italské příbuzné a u císařského dvora se tak stali jejich přímluvci.

Zdeňka Horáčková

Mgr. Zdeňka Horáčková (1996) je absolventkou Filozofické fakulty UPCE, magisterského oboru Kulturní dějiny. Věnuje se dějinám elit v českém i italském prostředí a vztahům mezi papežskou kurií a císařským dvorem na počátku 17. století.

Vliv tvarových proměnlivostí vemen krav na výskyt mastitid

Publikace se zabývá vzájemnými vlivy mezi tvarovým uspořádáním vemene holštýnského skotu a počtem somatických buněk v mléce a výskytem klinické mastitidy. Teoretická část pojednává o zánětech mléčné žlázy z pohledu ekonomiky a šlechtění zvířat. V praktické části je vyhodnocen fenotypový vliv exteriéru na toto závažné onemocnění za pomoci korelační analýzy, metody nejmenších čtverců a logistické regrese. Zpracovávaná databáze byla shromažďována v šesti podnicích s chovem holštýnského skotu v České republice ve spolupráci s Výzkumným ústavem živočišné výroby a Českomoravskou společností chovatelů.

Jan Vařeka

Ing. Jan Vařeka (1996) je absolventem oborů Biotechnologie a šlechtění zvířat a Živočišná produkce na ČZU v Praze. Zaměřuje se na okolnosti vzniku onemocnění hospodářských zvířat z pohledu populační genetiky. Pracuje jako odborný vědecký pracovník.

Šťastné zítřky

Vliv totalitní ideologie na kulturu, vědu a život celé společnosti analyzuje edice prostřednictvím textů vzniklých jednak během komunistického režimu, jednak po roce 1989. Jednotlivé tituly zobrazují na první pohled vlídnější, ale o to zrudnější a nebezpečnější tvář totalitního režimu, ať již nacistického, nebo komunistického, totiž tvář režimní každodennosti.

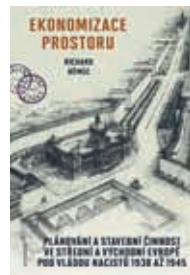
Richard Němec-Tobler

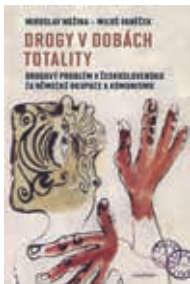
PD Dr. Phil. PhDr. Richard Němec-Tobler, (1973) je český historik architektury působící ve Švýcarsku jako vysokoškolský učitel na univerzitě v Bernu. Objektem jeho zájmu je především česká architektura od středověku a architektura třetí říše a její projevy na okupovaných a anektovaných územích.

Ekonomizace prostoru Urbanismus a architektura ve střední a východní Evropě pod vládou nacistů 1938–1945

Ústředním ideologickým pojmem nacionálního socialismu v letech 1938 až 1945 byl nový německý životní prostor. Jeho rozšíření bylo podřízeno i územní plánování, urbanismus a stavitelství obecně, které lze chápat nejen jako součást ideologizovaných okupačních technik a projev kulturního imperialismu, ale zejména jako prostředek ekonomizace prostoru. Kniha analyzuje generální osídlovací plány na vybraných centrálních místech v českých Sudetech, Protektorátu Čechy a Morava, na území bývalého Slovenského státu za fašistické vlády a Polska. Studie hodnotí dichotomii mezi ideologickými a socioekonomickými faktory kolaborace mezi plánovalci z nacistického Německa a místními odborníky.

Z němčiny přeložil Vladimír Čadský

Drogy v dobách totality Drogový problém v Československu za německé okupace a komunismu

Knihou komplexně zpracovává drogový problém v Československu od roku 1938 do roku 1989, kdy u nás byly u moci totalitní režimy – vláda Protektorátu Čechy a Morava kontrolovaná německými okupanty a poté komunistický režim. Kniha je rozdělena do tematických bloků, jež vždy obsahují nástin mezinárodní situace a poté rozbor situace v Československu. Hlavními tématy jsou využívání drog tajnými službami a armádou, lékařský výzkum psychoaktivních látek, nelegální produkce a distribuce drog, drogové subkultury a konzumace drog, legislativní rámce drogového problému, práce bezpečnostních složek, léčba drogových závislostí a prevence toxikomanie. Cílem knihy je přispět k prohloubení informovanosti o problému zneužívání drog a k formování protidrogové politiky v České republice.

Něžné zbraně

Armádní umělecký soubor Víta Nejedlého nebo Ústřední hudba Československé lidové armády patřily mezi nejznámější múzické instituce socialistických ozbrojených sil. Socialistická armáda od nich však neočekávala jen komunikaci s veřejností, ale spojovala s jejich existencí také hlubší ideologické cíle při vojenské výchově i celkové proměně společnosti. Múzické instituce reagovaly na tuto poptávku ze strany armády úpravou svého repertoáru i transformací sebe sama jako kulturní formy. Konkrétní podoba těchto kulturních forem nebyla určována jen uměleckými kvalitami, ale také charakterem státu a jeho ozbrojených sil. Kniha zkoumá tento rozporuplný vztah múzických umění a socialistické armády na příkladu Československa, Polska a východního Německa v době od čtyřicátých do devadesátých let 20. století.

Miroslav Nožina,
Miloš Vaněček

Doc. PhDr. Miroslav Nožina, Ph.D.,
sociální antropolog a historik.
Vědecký pracovník Ústavu
mezinárodních vztahů v Praze.
Dlouhodobě se věnuje výzkumu
drogové problematiky.

Mjr. Bc. Miloš Vaněček, policista
a policejní historik. Bývalý
pracovník Národní protidrogové
centrály Policie ČR.

Václav Šmidrkal

PhDr. Václav Šmidrkal, Ph.D.,
přednáší moderní dějiny
střední Evropy na Institutu
mezinárodních studií Fakulty
sociálních věd UK a působí jako
historik v Masarykově ústavu
a Archivu AV ČR. Zabývá se
komparativními dějinami střední
Evropy, kulturními dějinami násilí
ve 20. století a historií masových
médií.

Celia Donertová

Celia Donertová působí na univerzitě v Cambridge. Doktorát získala na Evropském univerzitním institutu ve Florencii. Ve svém výzkumu se zaměřuje na moderní dějiny Evropy, se zvláštním zřetelem na střední Evropu.

Práva Romů

Boj za občanství v poválečném Československu

Kniha zasazuje romský boj za občanská práva do širších dějin lidských práv východní Evropy. Romové se v lidskoprávních narativech typicky objevují jako oběti. Autorka čerpá z neobyčejně rozsáhlého výzkumu v českých i slovenských archívech a také ze sociologických, etnografických a z historických prací. Romské aktivisty představuje jako subjekty i aktéry. Prostřednictvím živé sociální a politické historie Romů v Československu autorka nabízí nový výklad dějin lidských práv – zdůrazňuje vliv socialistických režimů na konstruování občanství. Postsocialistické hnutí za lidská práva nezvešlo z disidentských hnutí v sedmdesátých letech 20. století, ale spíše je reakcí na zánik socialistického pojetí občanství po roce 1989. V době, kdy Evropa čelí uprchlické krizi, je tato studie velmi aktuální.

Z angličtiny přeložila Petra Burzová

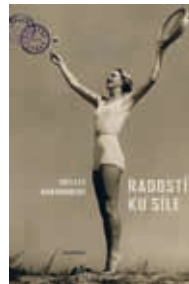
Shelley Baranowski

Americká historička Shelley Baranowski působí jako profesorka historie na univerzitě v Akronu ve státě Ohio. Dlouhodobě se věnuje výzkumu třetí říše, především protestantským církvím, elitám, životu na venkově a spotřebitelské kultuře v moderní Evropě a Severní Americe.

Radostí ku síle

Americká historička Shelley Baranowski analyzovala ve své knize *Radostí ku síle* na základě rozsáhlého archivního výzkumu nacistickou agenturu pro volný čas a cestovní ruch *Kraft durch Freude*. Ta se prostřednictvím zkrášlování továren, organizování sportovních aktivit, kulturních akcí i masového cestovního ruchu snažila zlepšit postavení dělníků, získat je pro režim, a tím se lépe připravit na válku a získání „životního prostoru“. Své služby nicméně poskytovala pouze rasově vhodným Němcům, navíc se neubránila protežování nacistických funkcionářů. Kniha seznamuje čtenáře s neznámějšími turistickými destinacemi, hodnocením klientů i zprávami agentů tajné policie, která dovolené bedlivě sledovala.

Z angličtiny přeložila Šárka Stellner

Martin Franc

Dějiny výživy a stravování v českých zemích 1945–1970

Publikace přináší celkový pohled na dějiny výživy a stravování od poválečné bídy a přísného přidělového systému až po velký rozmach české haute cuisine na konci šedesátých let. Autor se zaměřil jak na domácí vaření, tak stravování v restauracích i v jídelnách. Ukazuje, jak se utvářely ceny potravin a co lidé vnímali jako luxus. Zkoumá nejrůznější aspekty ovlivňující stravovací návyky a zaměřuje se i na dobovou propagaci zdravé výživy a na prosazování inspirací ze zahraničí. Problematiku zasazuje do širokého kontextu kulturních, sociálních, hospodářských, ale i politických dějin. Dozvíte se, jak se u nás konzumovalo velrybí maso, co rád jídal Antonín Zápotocký, jak se v padesátých letech přejmenovalo tournedos Rossini, jak se sháněla čočka a játra i jak se bojovalo proti obezitě.

Doc. PhDr. Martin Franc, Ph.D., (1973) vede Oddělení dějin AV ČR v Masarykově ústavu a Archivu AV ČR a přednáší na Fakultě humanitních studií UK. Věnuje se dějinám výživy a stravování v 18.–20. století, dějinám životního stylu po roce 1945, sociálním dějinám vědy a historii vědní politiky.

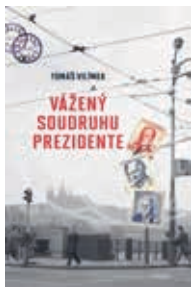
Soudruh Pavlík Morozov

Kniha se snaží zmapovat vývoj legendy o Pavlíku Morozovovi, který byl po generace dáván sovětským dětem za příklad bezpodmínečné věrnosti a lásky k vlasti. Sleduje nabalování propagandy, využívání rodinné tragédie nejen k boji proti kulakům a formování smyšleného mýtu o hrdinném dětském mučedníkovi komunismu. Autorka zakomponovala do textu také autentické vzpomínky ruských seniorů na dobu, kdy se s příběhem v dětství setkali. Text je doplněn řadou map a dobových fotografií a materiálů. V poslední kapitole jsou pak shrnuta fakta o případu Pavlíkovy vraždy. Kniha je dobrou volbou pro zájemce o dějiny Sovětského svazu, kteří se chtějí na notoricky známý příběh podívat jinými očima.

Z angličtiny přeložil Aleš Valenta

Catriona Kellyová

Historička Catriona Kellyová (1959) je profesorkou ruštiny na Oxfordské univerzitě. Na svém kontě má celou řadu publikací o dějinách ruské kultury.

Vážený soudruhu prezidente

Kniha přibližuje problematiku stížností, které českoslovenští občané adresovali prezidentovi a jeho kanceláři v letech 1968 až 1989. Jednalo se o tisíce dopisů ročně. S využitím doposud opomíjených archivních pramenů autor analyzuje jednotlivé problémové okruhy evidovaných stížností, které se mimo jiné týkaly bydlení a bytové politiky, sociálního zabezpečení, pracovněprávních vztahů, životního prostředí, cestování do zahraničí, školství a kultury. Na řadě konkrétních případů ilustruje průběh komunikace mezi stěžovateli, prezidentskou kanceláří a dalšími orgány, které se k jednotlivým záležitostem vyjadřovaly, a poukazuje na chronické společenské problémy, jež se ve stížnostech zrcadlily. Klade si rovněž otázku, kdo, proč a s jakým výsledkem se na hlavu státu obracel nejčastěji.

Tomáš Vilímek

Doc. PhDr. Tomáš Vilímek, Ph.D., historik, politolog a vedoucí oddělení sociálních a kulturních dějin Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR. Věnuje se československým a německým dějinám po roce 1945. Získal Cenu AV ČR za mimořádný výsledek výzkumu, experimentálního vývoje a inovací (2020).

Radomyr Mokryk

Radomyr Mokryk, Ph.D., (1987), ukrajinský historik a kulturolog. Působí jako akademický pracovník v Ústavu východoevropských studií UK v Praze. Věnuje se moderním dějinám Ukrajiny a východní Evropy. V roce 2022 vyšla kniha *Hovory o Ukrajině*, ve které odpovídal na otázky Jiřího Padevěta.

Zrození disentu Šedesátníci a tání na Ukrajině (1956–1965)

Kniha vypráví příběh skupiny ukrajinských spisovatelů, básníků, literárních kritiků a intelektuálů, kteří v době tzv. Chruščovova „tání“ na Ukrajině formovali kulturní opozici vůči sovětskému režimu a vešli ve známost jako generace „šedesátníků“. Postupné odhalení historických zločinů sovětské vlády, pochopení politiky rusifikace a oponování oficiální cenzuře přivedlo šedesátníky do disentu. Kniha sleduje osudy ukrajinských intelektuálů a jejich přerod z relativně loajálních sovětských občanů v disidenty. Publikace osvětluje koloniální podstatu rusko-ukrajinských vztahů v daném období, která se nakonec stala hybnou silou pro vznik ukrajinského disentu. Kniha je založená na zpracování řady rozhovorů s aktéry ukrajinského disidentského hnutí a archivních pramenů.

Petr Andreas,
Martin Štefek (eds.)

Optimální cenzurou bude kádrová politika Tisková politika v období tzv. normalizace 1968–1989

Kolektivní monografie komplexně pojednává o tiskové politice v českých zemích v období tzv. normalizace. Autoři analyzují politické koncepcce a přístupy ústředních politických a úředních orgánů vůči periodickému tisku, a to v obsahové (cenzura a propaganda), personální (kádrová politika) i materiální rovině (centrální plánování ekonomiky). Pomocí intenzivního studia archivních pramenů se jednotliví autoři zaměřují na zachycení dynamiky a funkcí institucionálních struktur zasahujících do systému informování – aparátu Komunistické strany Československa, cenzurních orgánů (ČÚTI, FÚTI) a bezpečnostních složek v letech 1968 až 1989.

Již vyšlo

Theatrológica

Edice Theatrológica zpřístupňuje odborné práce z oblasti teorie a dějin českého i světového divadla a dramatu. V edici vycházejí jak původní české významné divadelněvědné monografie, tak překlady významných theatrologických děl ze zahraničí. Edici připravuje Tým pro výzkum moderního českého divadla Ústavu pro českou literaturu Akademie věd ČR.

Blázinec nebo vězení Vídeňský akcionismus jako reakce na válečné trauma

Čtyři spolužáci z vídeňské grafické průmyslovky se na začátku šedesátých let 20. století scházeli U Granátníka nejen kvůli vinným specialitám, ale také aby společně sdíleli své zaujetí akčním uměním a provokativní estetikou, jež měla v Rakousku dlouhou tradici jako prostředek politického komentáře. Günter Brus, Hermann Nitsch, Otto Muehl a Rudolf Schwarzkogler, známí jako Vídeňští akcionisté, svými akcemi, především „prasáckým slovníkem“ v podobě explicitní nahoty, krve a rozpáraných jehňat, provokovali nejen své rakouské současníky: jejich umělecké gesto dokáže vyvolat rozruch i dnes. Titul nabízí čtení jejich tvorby skrze kombinaci metodologických přístupů z oblasti divadelních a performančních studií, psychologie a sociologie.

Tomáš Kubart

Mgr. Tomáš Kubart, Ph.D., (1986) pracuje jako badatel v Týmu pro výzkum českého divadla, Oddělení literatury 20. století a literatury současné při Ústavu pro českou literaturu AV ČR, kde se zabývá bibliografií českého moderního divadla. Je členem Centra pro výzkum performativity na UP v Olomouci.

Koedice s Ústavem pro českou literaturu AV ČR

Aleš Merenus (ed.)

Mgr. Aleš Merenus, Ph.D., (1979) pracuje v Oddělení 20. století a literatury současné Ústavu pro českou literaturu AV ČR. Badatelsky se zaměřuje na výzkum historie českého moderního dramatu, literární a divadelní teorii a českou prózu 20. a 21. století.

Koedice s Ústavem pro českou literaturu AV ČR

Moderní česká divadelní hra 1896–1945 Mezi textem a inscenací (slovník děl)

Komplexní lexikografická publikace soustřeďuje základní informace o klíčových dramatických dílech (textech i jejich inscenacích), která podstatným způsobem zasáhla do literárního a divadelního vývoje a která spoluutvářejí obraz české literární a divadelní kultury. Jde o slovník takzvané dílocentrické povahy, jehož úkolem je zaplnit podstatnou mezeru v českém výzkumu v dané oblasti a přinést tak odborné veřejnosti publikaci, která formou cca 100 slovníkových hesel podává ucelenou zprávu o vývojových proměnách českých divadelních her první poloviny 20. století.

Marek Lollok,
Aleš Merenus (eds.)

Mgr. et Mgr. Marek Lollok, Ph.D., (1985) pracuje v Ústavu pro českou literaturu AV ČR, kde se zaměřuje na současné české drama a českou prózu.

↑

Koedice s Ústavem pro českou literaturu AV ČR

R.U.R. 100 Čapkoví roboti doma a ve světě

Divadelní hra Karla Čapka *Rossum's Universal Robots*, neboli *R.U.R.*, je bezesporu nejznámějším a nejpřekládanějším českým dramatem, jež záhy po svém vzniku překročilo hranice českého divadla a stalo se součástí světové kultury. Sto let, které nedávno uběhly od divadelní premiéry *R.U.R.*, jsou příležitostí nově nahlédnout tuto dodnes živou hru z několika možných zorných úhlů. V úvodním oddíle kniha nabízí interpretační kapitoly, které stopují inspirační a myšlenkové zdroje hry a zasazují ji do dobového kontextu. Další části představují její inscenace, jakož i překlady a nejrůznější mediální adaptace. Záměrem kolektivní monografie *R.U.R. 100* je především připomenout stálou přítomnost tohoto Čapkovy díla v evropské kultuře a ukázat nerasmazatelnou stopu, kterou zanechalo v dramatické literatuře.

Člověk v soukolí Systému Česká modelová dramatika šedesátých let

Havlova *Zahradní slavnost*, Uhdeho *Král-Vávra* či Klímův *Zámek* patří asi k třicítce dramatických textů, které v šedesátých letech 20. století zásadně ovlivnily tvář českého divadla a které můžeme souhrnně označit termínem modelové drama. Spojuje je jak řada formálních znaků, tak zejména dominantní téma postavení jedince proti utlačujícímu mocenskému systému. Monografie zkoumá fenomén modelové dramatiky z mnoha úhlů: zasazuje ji do společenského a historického kontextu a hledá její inspirační zdroje, ať už v domácí satirické tradici, či absorbováním vlivů tvorby Friedricha Dürrenmatta a absurdního divadla. Podrobnou analýzou poetiky jednotlivých her přispívá k hlubšímu pochopení podoby a proměn českého dramatu v takzvaných zlatých šedesátých.

Jitka Šotkovská

Mgr. et. Mgr. Jitka Šotkovská, Ph.D., (1982) je teatroložka, dramaturgyně a divadelní publicistka. Pracuje v Týmu pro výzkum moderního českého divadla, Oddělení literatury 20. století a literatury současné při Ústavu pro českou literaturu AV ČR.

Koedice s Ústavem pro českou literaturu AV ČR

Experiment jako kritika nacismu Poválečné rakouské experimentální drama

Po druhé světové válce se v rakouské společnosti prosadila oficiální doktrína o Rakousku jakožto první Hitlerově oběti. Až v sedmdesátých a osmdesátých letech se spisovatelé začínají zabývat kritikou nacismu ve zvýšené míře a svůj občanský protest vyjadřují i kolektivně a veřejně. Výjimku představovali autoři Vídeňské skupiny a Ernst Jandl, kteří svou tvorbou reagovali na holocaust už v padesátých a šedesátých letech. Kniha se věnuje v první řadě dramatické tvorbě autorů této skupiny, Ernsta Jandla a Elfriede Jelinek, které spojuje experimentální poetika a současně téma kritiky nacismu, obecně ji pak témata násilí a války, která se autoři snaží uchopit stylizací svých divadelních (v Jandlově případě též rozhlasových) textů.

Zuzana Augustová

Koedice s Nkladatelstvím Akademie múzických umění v Praze

Již vyšlo

Umění

Řada Umění je platformou různých přístupů k výtvarnému umění, od monografických publikací významných uměleckých osobností až ke knihám soustřeďujícím se na teorii umění a na nové přístupy zkoumání výtvarného umění a jeho smyslu.

Kateřina Kubínová,
Klára Benešová (eds.)

Imago, imagines

Výtvarné dílo a proměny jeho funkcí v českých zemích od 10. do první třetiny 16. století

Autoři zvolili jako východisko koncepce nové syntetické publikace věnované středověkému umění v českých zemích latinské slovo *imago* (označující nejen dvourozměrný obraz, kresbu apod., ale i výtvary trojrozměrné a případně i díla architektonická). Na rozdíl od dnešního chápání umění byla ve středověku u uměleckého díla považována za klíčový prvek jeho funkce a teprve na ni se vázala stránka estetická. Z toho vychází struktura knihy – po úvodním výkladu pojmu *imago* se jednotlivé oddíly zabývají funkcemi, které *imagines* plnily – funkcí náboženskou, didaktickou, memoriální, reprezentativní a estetickou. Netradičně pojaté dějiny středověkého umění jsou zasazeny do kontextu historického vývoje českých zemí, text provázejí četná vyobrazení.

Již vyšlo

Marie Mžýková

Hynais

Monumentální dvoudílná monografie malíře Vojtěcha Hynaise s bohatou obrazovou přílohou si klade za cíl zaplnit mezeru v dosavadním bádání o českém a evropském umění přelomu 19. a 20. století. Proto je v první části podáván náhled na Hynaisův život v kontextu soudobého kulturního dění. Kromě kapitol zaměřených na způsob malby, stavbu kompozic a práci s modely jsou těžištěm knihy tematicky učeněné bloky. Vhled do autorovy korespondence přibližuje zázemí jeho života, kontakt se světově významnými osobnostmi či práci s žáky na Akademii. Druhý díl knihy zahrnuje soupisový katalog Hynaisových olejomalb a pastelů, přičemž bohaté přílohy přibližují životopisná data, soupis výstav, cen a vyznamenání, adres ateliérů a bydlíšť a ukázky Hynaisových podpisů.

Doc. PhDr. Marie Mžýková, CSc., (1945), historička umění, vysokoškolská pedagožka, kritička a kurátorka výstav, se cíleně věnuje tvorbě Vojtěcha Hynaise. Dvakrát získala knižní cenu roku za monografie z let 1990 a 2000.

Koedice s Galerií KODL

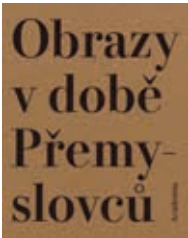

Jan Klípa a kol.

Obrazy v době Přemyslovců

Knihla připravovaná kolektivem autorů, historiků umění a historiků, představuje aktuální pohled na tuzemské výtvarné umění zhruba mezi lety 1000 a 1300. Jejím tématem jsou obrazy v širokém smyslu slova (sochařství, nástěnná a knižní malba, zlatnictví, textilní produkce, pečetí, mince a další) a částečně též architektura jako základní rámec, v němž byly tyto obrazy vytvářeny, vnímány a interpretovány. Proměny raně středověké vizuální tradice jsou představeny ve středoevropském kontextu s ohledem na sociohistorické souvislosti vzniku jednotlivých artefaktů, a především na jejich komunikační roli v rámci liturgie, memorie či rituálů mocenské reprezentace. Monografie se zaměřuje také na působení konkrétních aktérů: donátorských osobností církevních i světských, samotných tvůrců i komunit uživatelů.

PhDr. Jan Klípa, Ph.D., (1976), vědecký pracovník Ústavu dějin umění AV ČR a vysokoškolský pedagog na Filozofické fakultě UK. Zaměřuje se na středověké deskové malířství, románské umění ve střední Evropě, umělecké řemeslo a vztah umění a liturgie. Je autorem řady odborných článků a textů v kolektivních monografiích.

Živá a neživá příroda

Živá a neživá příroda přináší vědecké i populárně-naučné studie. Na jedné straně se zde setkáte s obory zabývajícími se organismy a vším, co s nimi souvisí, tedy od chemických dějů až po celé ekosystémy, na straně druhé bude předmětem zkoumání planeta Země od nejstarší minulosti až po její zařazení v rámci sluneční soustavy. Zvláštní pozornost bude věnována vztahům mezi organismy a jejich prostředím a vztahům organismů navzájem.

Evoluce živočichů

Kniha předkládá přehled evolučních vztahů mezi všemi skupinami živočichů, dnešních i vymřelých – tak, jak si je představujeme právě teď, v okamžiku, kdy obraz začíná být úplný. Od běžných učebnic zoologie se liší důslednou aplikací fylogenetického přístupu – tedy šplhání po stromu života od kořenů po jednotlivé větve, nikoliv statické popisování izolovaných „kmenů“ a „tříd“. Tu a tam už dospíváme k velmi komplexním hypotézám o vzniku a evoluci velkých evolučních větví živočichů, především členovců a obratlovců, v nichž se integrují poznatky fylogenetické, paleontologické, genomické a embryologické. Kniha chce ukázat zoologii jako velkou hru hypotéz, tak trochu jako detektivku, jako popis debaty o historii živočišné říše: co víme a co ne, co si myslíme a proč, a co už si nemyslíme a proč.

Jan Zrzavý

Prof. RNDr. Jan Zrzavý, CSc., (1964) je zoolog a evoluční biolog z Přírodovědecké fakulty JČU v Českých Budějovicích. Zabývá se evolucí živočichů a člověka. Je (spolu)autorem knih *Jak se dělá evoluce*, *Proč se lidé zabíjejí* a *Fylogeneze živočišné říše*.

Jan Zrzavý

←

Evoluce organismů

Kniha předkládá přehled evolučních vztahů mezi všemi skupinami buněčných organismů i virů počínaje vznikem života na naší planetě. Ukazuje, jak ze sobeckých genetických elementů dávných buněk vznikaly různé skupiny virů; jak ze složitých symbiotických vztahů mezi nepříbuznými buňkami vznikly dnešní komplexní buňky rostlin či živočichů; jak se v různých evolučních liniích vyvíjely velmi odlišné typy mnohobuněčných organismů; jak se původně složité organismy dokážou zjednodušit skoro až k nebytí; či jak naše poznání diverzity organismů ovlivňuje poznání „temné hmoty“, tedy čtení DNA dosud neznámých organismů z přírodních vzorků. Kniha ukazuje současnou evoluční biologii především jako velkou hru hypotéz o historii života.

Vilém Podrázský,
Václav Cílek,
Zdeněk Vacek (eds.)

Prof. Ing. Vilém Podrázský, CSc., (1961) je profesorem pěstování lesa na ČZU v Praze.

RNDr. Václav Cílek, CSc., (1955) pracuje v Geologickém ústavu AV ČR. Značnou pozornost věnuje popularizaci vědy.

Ing. Zdeněk Vacek, Ph.D., (1987) je odborný asistent katedry pěstování lesa na ČZU v Praze.

Introdukované dřeviny v českém lesním hospodářství

V souvislosti s klimatickou změnou a s nezbytným zájmem zajistit stabilní a funkční lesní porosty roste zájem odborné lesnické veřejnosti také o využití druhů, které u nás nejsou původní. Rovněž potřeba nahradit stávající monokulturní porosty stabilnějšími vede ke snahám o rozšíření sortimentu dřevin schopných odolat dnešnímu turbulentnímu prostředí. Proto je cílem publikace shrnout disponibilní poznatky o introdukovaných dřevinách využitelných lesnickou praxí. Kromě douglasky, grandisky a dubu červeného jsou analyzovány i dřeviny méně zastoupené. Snahou je poskytnout současný stav poznání ohledně jejich ekologických nároků, možnostech pěstování i vystihnout případná rizika, která jsou s rozšiřováním nových druhů v lesních porostech potenciálně spojena.

Popularizace vědy

K popularizaci vědy a jejích výsledků nejširší veřejnosti se snaží Nakladatelství Academia přispívat nejen vydáváním přírodovědného časopisu *Živa*, ale také popularizačních edic *Věda kolem nás* a *Strategie AV21*. Obě edice jsou pro zájemce o současnou českou vědu, ale i její historii k dispozici v tištěné i elektronické podobě zdarma.

Přečtěte si více na následujících stranách.

Živa

Časopis založil roku 1853 Jan Evangelista Purkyně. Mnohé myšlenky či ideje se ztratily v proudu času, ale přes celé věky přetrvalo Purkyňovo odhodlání vydávat časopis, jenž by přispíval k poučení svých čtenářů v oblasti přírodních věd. V každé době byla *Živa* moderním časopisem, který popularizoval biologické obory. S tímto kulturně-historickým dědictvím oslovuje své čtenáře i dnes.

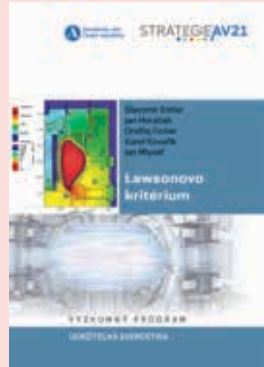
Strategie AV21

Strategii AV21, *špičkový výzkum ve veřejném zájmu*, prezentovala Akademie věd České republiky v prosinci 2014. Brožury této edice představují jednotlivé programy Strategie AV21 a jsou k dispozici zdarma v síti knihkupectví Academia a volně ke stažení na webových stránkách Nakladatelství Academia.

V současné době probíhá 15 výzkumných programů:

Anatomie evropské společnosti, historie, tradice, kultura, identita	Udržitelná energetika
Společnost v pohybu a veřejné politiky	Potraviny pro budoucnost
Dynamická planeta Země	Záchrana a obnova krajiny
Odolná společnost pro 21. století.	Vesmír pro lidstvo
Potenciály krize a efektivní transformace	Identity ve světě válek a krizí
Genová a přesná terapie – nová naděje v léčbě lidských chorob	Houby – nové hrozby i příležitosti
Průlomové technologie budoucnosti – senzorika, digitalizace, umělá inteligence a kvantové technologie	Město jako laboratoř změny: stavby, kulturní dědictví a prostředí pro bezpečný a hodnotný život
	Voda pro život
	Virologie a antivirová terapie

Věda kolem nás

Současnou českou vědu i významné osobnosti a objevy z její minulosti představují sešity této edice. Studenti i učitelé stejně jako nejširší veřejnost se zde mohou seznámit s činností pracovišť Akademie věd České republiky. Brožury jsou k dispozici zdarma v síti knihkupectví Academia nebo volně ke stažení na www.academia.cz a www.vedakolemнас.cz.

Jak se proměnila česká literatura po roce 1989? Jaké jsou nejstarší zkmenečiny Čech a Moravy? Jak se dělí buňky? Odpovědi na tyto a řadu dalších otázek najdou čtenáři v řadě Co to je..., představující jednotlivé vědní obory, metody a pojmy.

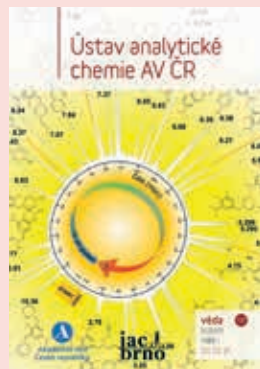
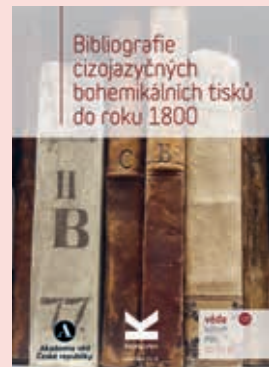
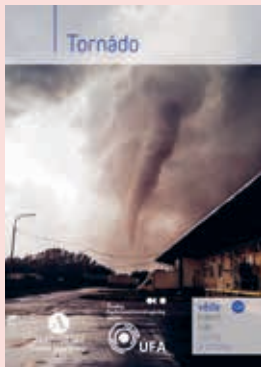
Řada Osobnosti seznamuje čtenáře s velikány české vědy, badateli, kteří se zapsali do historie, a to mnohdy v celosvětovém měřítku. Přináší jejich životní příběhy, jež byly často nečekaně dobrodružné.

Objevy učiněné českými vědci jsou někdy známější ve světě než doma. Tato řada se pokouší to napravit. Čtenáři se díky ní mohou seznámit například s vláknovými lasery.

Výzvy a otázky seznamují čtenáře s aktuálními výzkumnými problémy i infrastrukturami vytvářenými k jejich řešení. Proč se musí změnit úprava pitné vody? Jak využít vyhořelé jaderné palivo? Jak se bude v blízké budoucnosti měnit počasí? Jaké další výzvy stojí před týmy českých vědců?

Prostory společné paměti bádají ve vědách historických a sledují stále aktuální poselství minulosti – té vzdálené i zcela nedávné.

Pro všední den je řada zaměřená na to, jak je věda aplikována v každodenním životě, i na jeho zkoumání. Jak předcházet šikanování na školách? Jak se kouzla a čáry promítly do českých nářečí? Jak mezi sebou mluví vězňové?

Jmenný rejstřík

- A**
al-Qušajrí Abú al-Qásim 89
Andreas Petr 113
Augustová Zuzana 92, 116
- B**
Balthasar Hans Urs von 58
Baranowski Shelley 109
Barilli Renato 51
Bárta Milan 11
Bauman Zygmunt 43, 44
Bažant Jan 30
Beguinová Helena 61
Bendová Eva 18
Beneš Jakub S. 70
Benešová Michala 72, 76
Benešovská Klára 117
Bennett Arnold 65
Beran Miroslav 40
Beranská Veronika 66
Bielich Antonín 40
Biernot David 80
Blažek David 32
Bojda Martin 22, 58, 62, 71
Borák Mečislav 33
Bozděchová Ivana 7
Braudel Fernand 61
Brinton Hana 51
Brunová Marie 17, 82
Březáčková Petra 36
Burzová Petra 109
- C**
Cibulská Theléma 65
Čílek Václav 123
Crary Jonathan 51
Cvrček František 19
- Č**
Čadský Vladimír 107
Černý David 103
- D**
Deml Jakub 99
Diestler Radek 97
Donertová Celia 109
Doskočil Zdeněk 6
Dvořáček Petr 43
Dvořáčková Věra 12
Dvořáčková-Malá Dana 77
Dvořák Jan 16, 33
- Dvořák Pavel 54
Dvořák Tomáš 40
- E**
Elster Josef 38
- F**
Fedrová Stanislava 51
Feigerlová Monika 30
Filipová Marta 50
Filla Markéta 41
Formánek Jaroslav 16
Franc Martin 12, 110
Frank Vojtěch 60
Frynta Daniel 39
Fulinová Eliška 46
Furedi Frank 104
- G**
Gabajová Zuzana 43, 44
Gibas Petr 45
Gildea Robert 69
Gilk Erik 86
Godfrey-Smith Peter 68
Górny Maciej 76
Gréc Ludvík 69
Grygar Jiří 91
- H**
Hadravová Alena 34
Hálek Jan 55
Hall Murray G. 82
Haluzík Radan 48
Hausmann Raoul 59
Havlíček Jan 39
Hejdová Tereza 6
Heller Jan M. 14
Herder Johann Gottfried 62
Hojda Zdeněk 18
Holec Jan 40
Holeček Lukáš 17
Holubec Stanislav 28, 29
Holuša Jaroslav 40
Horáčková Zdeňka 106
Hradílek Adam 16
Hrdlička Tereza 51
Hubený David 72
- CH**
Chittka Lars 68
Chlebina Anna 33
- Chlebnikov Velemir 60
Christov Petr 59
Chrtek Jindřich 39
- J**
Janoušek Pavel 57
Jareš Michal 101
Jonášová Milada 18, 36
Jünger Ernst 60
Jungmannová Lenka 57
- K**
Kajánková Lucia 26
Kaláb Oto 40
Kantoříková Jana 16
Kapičiak Jakub 23
Kaplan Zdeněk 39
Karpenko Vladimír 8
Kavanaghová Julia 61
Kellyová Catriona 112
Kitzlerová Jana 60
Klaniczay Gabor 90
Klápště Jan 74
Klimentová Eva 31
Klípa Jan 120
Klír Tomáš 74
Kober Jan 28, 29, 31, 33, 37
Kocánová Barbora 19
Kocian Jiří 11
Kočárek Eduard 67
Kočárek Petr 40
Koestler Arthur 93
Kohoutová Kamila 80
Kohut Andrij 33
Komárek Stanislav 100
Komenský Jan Amos 56
Kopáč Radim 94, 95
Košanová Veronika 87
Kovář Martin 104
Kovářová Blanka 104
Králová Veronika 50
Kras Paweł 90
Kraus Tomáš 91
Krist Jan 17, 90
Krtková Jana 44
Kubart Tomáš 114
Kubínová Kateřina 117
Kučerová Andrea 53
Kureš Miroslav 67
Kuřavová Kateřina 40
Květ Jan 53

Kvíčalová Anna 46
Kysela Jan 92

L

Landau Iddo 103
Leggatt-Hofer Renate 30
Leporeová Jill 31
Leskov Nikolaj 59
Liessmann Konrad Paul 43
Lišková Michaela 84
Livingstone David 24
Lojdová Šárka 64
Lollok Marek 115
Lukács Georg 64
Lukáš Martin 17, 86, 102
Lyčka Zdeněk 38

M

Macura Vladimír 101, 102
Mádlová Vlasta 20
Magincová Dagmar 29
Machonin Jan 59
Makovský Jan 63
Mallota Petr 28
Marek Pavel 10
Marhoul Pavel 40
Merenus Aleš 115
Mertlík Vladimír 96, 97
Míka Tomáš 31
Mikuláš Radek 52
Mikulec Jiří 96
Mikulová Iva 57
Mitlenerová Silvie 68
Moholy-Nagy László 64
Mokryk Radomyr 113
Morhun Anna 33
Moskovič Boris 55
Müllerová Hana 30
Musiolek David 40
Mžýková Marie 118

N

Nagy Ladislav 63
Nachtmannová Alena 82
Navrátilová Jana 53
Nedvědová Blanka 6
Nejedlý Petr 6
Němec-Tobler Richard 107
Neumannová Eva 88
Niševa Božana 7
Nožina Miroslav 108

O

Odehnalová Jana 104
Ondrák Vlastimil 78
Ostřanský Bronislav 89

P

Padevět Jiří 7
Pavliček Tomáš W. 55
Pavlíková Věra 97
Pecháček Pavel 68
Pelikán Čestmír 29
Pernes Jiří 73
Pešek Jiří 22
Pilátová Anna 24
Pinker Steven 17
Piorecká Kateřina 17
Podrázský Vilém 123
Pohl Walter 90
Pokorná Magdaléna 71
Polák Michael 29
Polian Pavel Markovič 70
Poratová Dina 73
Pořízková Lenka 81
Pravdová Markéta 5
Pšēja Pavel 55
Půček Michal 60
Purš Ivo 8
Putna Martin C. 65, 99

R

Rabelais François 65
Rada Stanislav 40
Rákosník Jakub 10
Rampley Matthew 50
Rees Martin 44
Rid Thomas 42
Rubeš Jan 59
Rychlík Martin 10, 37
Rychterová Pavlína 90

S

Shelleyová Wollstonecraft
Mary 63
Schmitt Carl 92
Schwarzenberg Karel VI. 14
Schwarzová Zuzana 92
Siemann Wolfram 22
Silagiová Zuzana 32
Skwarska Karolína 7
Slačálek Ondřej 29
Sládek Ondřej 86

Slomek Jaromír 95
Smolíková Kubátová
Markéta 26
Stančík Petr 94, 95
Stellner Šárka 109
Stiglitz Joseph E. 104
Štöckelová Tereza 30
Svobodová Ivana 5

Š

Šárovcová Martina 82
Šavlíková Lucie 26
Šebek Jaroslav 98
Šemelík Martin 84
Šepták Miroslav 72
Šimečková Marta 84
Šimek Štěpán 6
Šimůnek Robert 77
Škultěty Michaela 64
Šmíd Marek 98
Šmidrkal Václav 108
Šotkovská Jitka 116
Špinka Marek 39
Šťastná Zuzana 65
Štefan Ivo 74
Štefek Martin 113
Štefl Martin 61
Štěpánková Jitka 39
Štofanič Jakub 55
Štolhoferová Iveta 39
Šumberová Kateřina 53

T

Tamesová Ismee 69
Ticháček David 105
Trojková Natálie 102

V

Vacek Zdeněk 123
Vaculínová Marta 82
Valenta Aleš 42, 70, 93, 112
Vaněček Miloš 108
Vařeka Jan 106
Vejvoda Zdeněk 6
Velebil Dalibor 53
Vichnar David 73, 93
Vilímeček Tomáš 112
Vimr Ondřej 85
Vítová Andrea 87
Vlk Robert 40
Volek Tomislav 18

Jmenný rejstřík

Vondráček Miloslav 83
Voráček Emil 72
Vršecká Kateřina 76

W
Warburg Aby M. 50
Wingfield Nancy M. 55
Witzany Jiří 23
Wnuk Rafat 72
Wohlmuth Petr 65
Wolfson Elliot R. 80

Z
Záruba František 77
Zelenka Jan 77
Zellini Paolo 63
Zrzavý Jan 122, 123

- A**
 Akademická příručka českého jazyka 5
 Aktivní opatření. Tajná historie dezinformací a politické války 42
 Alchymické laboratorium v obrazových a textových pramenech 8
 Antropocennosti. Malý průvodce antropocénem 46
 Apokalypsa německé duše. Studie k nauce o posledních postojích. Svazek 1. Německý idealismus 58
 Apoštol demokracie. Československo a mytický obraz Edvarda Beneše 54
 Arktida 38
 Aspekty svícení ve virtuálním prostoru 105
 Atlas české literatury v překladu 85
 Atlas vodních a mokřadních rostlin České republiky 53
 Až se hnou vody. Stargorodská kronika 59
- B**
 Babičky léčitelky. Lidová léčba Čechů z Ukrajiny a Kazachstánu 66
 Bahno společnosti 93
 Biografický slovník českých zemí: Hr–Hub (27. sešit) 6
 Blázninec nebo vězení. Vídeňský akcionismus jako reakce na válečné trauma 114
 Bojovníci bez hranic. Transnacionální odboj v Evropě, 1936–1948 69
- Č**
 Časy otřesů. Čtyři medievisté 20. století ve střední Evropě. Rozhovory s Jerzym Kłoczowským, Jánosem M. Bakem, Františkem Šmahelem a Herwigem Wolframem 90
 Česká slovtvorná koncepce v kontextu slovanské jazykovědy. Monografie věnovaná 110. výročí narození a 20. výročí úmrtí Miloše Dokulila 7
 České lidové písně z přelomu 18. a 19. století: jazyková analýza, kritická edice 6
 České protektorátní drama 57
 Český bestiář 7
 Český strukturalismus v exilu 86
 Člověk v soukolí Systému. Česká modelová dramatika šedesátých let 116
- D**
 Dada kurýr 59
 Další, prosím 91
 Dar čarodějky mám, sestry nebeoké. Výbor z díla (1908–1916) 60
 Dějiny ČSAV II. 1963–1970 12
 Dějiny genetiky v českých zemích 67
 Dějiny Komunistické strany Československa I (1921–1939) 10
 Dějiny Komunistické strany Československa III (1948–1969) 11
 Dějiny lidí 37
 Dějiny skalpování. Zakrvácené křtíce, trofeje a významy 10
 Dějiny Státní bezpečnosti 1948–1953, 2. svazek 11
 Dějiny výživy a stravování v českých zemích 1945–1970 110
 Dělníci a nacionalismus. Česká a německá sociální demokracie v habsburské monarchii, 1890–1918 70
 Dělník. Hegemonie a figura 60
 Deníky (1921–1947) 14
 Dopijem a pudem. Vybrané spisy 7 101
 Dopisy z pekla. Záznamy zvláštního židovského komanda v Osvětimi 70
 Drogy v dobách totality. Drogový problém v Československu za německé okupace a komunismu 108
 Dvě století v životě pozorovatele 91
 Dvory a rezidence v proměnách času 77
 Dynamika kulturní češtiny 16.–18. století. Čtyři případové studie z roviny hláskosloví 84
- E**
 Ekonomizace prostoru. Urbanismus a architektura ve střední a východní Evropě pod vládou nacistů 1938–1945 107
 Eseje, poznámky a přednášky 50
 Estetik Markalous a literát John 86
 Etologie. Mechanismy, funkce, ontogeneze a fylogeneze chování živočichů 39
 Evoluce organismů 123
 Evoluce živočichů 122
 Experiment jako kritika nacismu. Poválečné rakouské experimentální drama 116
- F**
 Fatální kniha. Dvoji Cyklus rozkoše a smrti Miloše Martena 16
 Filosofie německého osvícenství 71

Rejstřík titulů

G

- Gargantua 65
Gesto a skutečnost.
Umění v meziválečném
Československu.
Obyčejný život,
Lidé na kře 17
Glossarium. Záznamy z let
1947 až 1958 92
Gramatické kategorie
substantiv 83
Gulag a Československo:
3/ Válka. Perzekuce
čs. občanů a krajanů
v Sovětském svazu 16

H

- Hledání smyslu
v nedokonalém světě 103
Hynais 118

I

- Imago, imagines. Výtvarné
dílo a proměny jeho
funkcí v českých zemích
od 10. do první třetiny
16. století 117
Introdukované dřeviny
v českém lesním
hospodářství 123

J

- Jak funguje strach. Kultura
strachu v 21. století 104
Jak přepsat pravidla
evropské ekonomiky.
Program růstu a společné
prosperity 104
Jan Smetana 88
Jen žádný rámus, pánové!
Česká společnost
v padesátých letech
19. století 71
Jiné myslí. O původu
intelligence chobotnic 68

K

- Kájícínosti a zbožnosti.
Svazek 8. 99
Kolem Středozeří 61
Krajina středověké Prahy 74

- Krize a stát. Na příkladu
Československa
v meziválečném
období 72

- Kryslíčková „teroristická
skupina“. Proces Talík
a spol. 41

- Křížové cesty v Čechách
a na Moravě 96

- Kuchyně ve službách lidu.
Vydávání kuchařek
v Československu v letech
1945–1989 81

- Květena České republiky 9 39

L

- Lepší andělé naší přirozenosti.
Proč ubývá násilí 17
Lesní bratři 72
Léta putování. Člověk
na cestách v dlouhém
19. století 18
Léto a zima v Království obojí
Sicílie 61
L'opera come un evento
festivo 18

M

- Masarykovy boty a jiná
publicistika. Vybrané
spisy 4 102
Metakritika ke *Kritice čistého
rozumu* 62
Metamorfózy českého
právního řádu
od roku 1918 19
Meteorologie a předpovídání
počasí ve vzdělanosti
středověkých Čech
a Moravy 19
Metternich. Stratég
a vizionář 22
Minerály pod nohama,
v průmyslu a ve
sbírkách 53
Misionářské cesty a výzkumy
v jižní Africe 24
Moderní česká divadelní hra
1896–1945. Mezi textem
a inscenací (slovník
děl) 115

N

- Na okraj literární tvorby
českých výtvarníků 87
Na prahu socialismu.
Československo v letech
1956–1960 73
Na prvním místě má být
národ 76
Na trápení nebyl čas.
Rozhovor s politickou
Součinkyní Alexandrou
Součkovou Kovářovou 92
Na troskách mariánského
sloupu. Vybrané
kapitoly z katolického
života v meziválečném
období 98
Nakam. O přeživších
holocaustu, kteří se chtěli
naplno pomstít 73
Nakladatelství Volk und Reich
v Praze 82
Nekončící příběh. Narativy
vzniku Československa
v měnícím se čase
a prostoru (1918–1992)
55
Neporažené. Praha – Vídeň –
Varšava: Tři metropole
v převratech 20. století 22
Nezkreslená věda 2 26
Něžné zbraně 108

O

- O budoucnosti. Vyhledky
lidstva 44
O duchu křesťanství 62
Objevování duálních čísel 67
Obnova, sanace
a rekonstrukce
historických staveb 23
Obrazy v době
Přemyslovců 120
Od New Clubu po Žumpu 96
Opera omnia 26/II 56
Optimální cenzurou bude
kádrová politika. Tisková
politika v období tzv.
normalizace 1968–1989
113

P

- Píšu, tedy (ne)jsem 23
 Počátky Československé republiky I. a III. 28
 Popravení z politických důvodů v komunistickém Československu 1–4 28
 Portréty předbělohorských intelektuálů. Portraits of Intellectuals between 1516 and 1620 82
 Poslední člověk 63
 Pozapomenutí lidí prvních let Československa.
 Právo – politika – sociální záležitosti 29
 Praha beatová 97
 Praha kafkovská 94
 Praha mordýřská a zlodějská 95
 Prahou Boženy Němcové a Karla Havlíčka Borovského 95
 Práva Romů. Boj za občanství v poválečném Československu 109
 Pražské tančírny 97
 Pražský Mahara! mezi tradiční aškenázskou učeností, mystikou a filozofií 80
 Proměny anarchismu (1793–1939) 29
 Přehled hub střední Evropy 40
 Příležitost pro poezii. Blahopřání a oslavné básně v první polovině 19. století 87
 Příslib a naplnění. Palestina 1917–1949 93
- ## Q
- Qušajrího pojednání o nauce súfismu (svazek I) 89
- ## R
- R.U.R. 100. Čapkoví roboti doma a ve světě 115
 Radostí ku síle 109

- Reflexe klimatické změny v českých společenských vědách 30
 Republika uchováající a tvořivá 31
 Rozšíření kobylek a sarančí v České republice 40
- ## Ř
- Řecké mýty v literární a výtvarné tradici 34
- ## S
- Samé lži a jiné pravdy 43
 Samozřejmě pravdy. Dějiny Spojených států 31
 Scénická poznámka středověkého chrámového dramatu 76
 Slova a jejich příběhy. #neologismus #archaismus 84
 Slovinsko-český slovník 32
 Slovník středověké latiny v českých zemích. Sešit 24 32
 Soud krví a železem. Ukrajinský integrální nacionalismus, „banderovci“ a jejich místo v evropských dějinách. Díl I. Ukrajinský radikální nacionalismus a jeho projevy. Díl II. Československý kontext 78
 Soudruh Pavlík Morozov 112
 Spor o Piombino a jeho reflexe na císařském dvoře v první polovině 17. století 106
 Stálé vojsko vědecké. Česká akademie věd a umění 1890–1952 20
 Stíny v našich duších. Kronika virového šílení a jiné eseje 100
 Stoletý včerejšek. Československé texty z let 1918–1925 33

- Stručné dějiny nekonečna 63
 Svět prostituce na sklonku Rakouského císařství 55
- ## Š
- Šlechtické rezidenční město v pozdně středověkých Čechách 77
 Šťastný věk a další studie o literatuře a kultuře dvacátého století. Vybrané spisy 3 102

T

- Techniky pozorovatele. Vidění a modernismus v 19. století 51
 Tekutá láska. O křehkosti lidských pout 43
 The Prague Belvedere. Imperial *Lusthaus* of Ferdinand I 30
 Turbo-venkov. Plné krajiny a prázdné domy (nejen) západního Balkánu 48

U

- Umění života 44

V

- Vážený soudruhu prezidente 112
 Včelí mysl 68
 Věda o kultuře a fenomenologie stylů 51
 Velký teror na Ukrajině 1937–1938: perzekuce české menšiny 33
 Vidění v pohybu 64
 Vliv tvarových proměnlivosti vemen krav na výskyt mastitid 106
 Význam Prahy pro šíření Mozartova díla Evropou 36

Z

- Zahrádky 45
 Zahrady toskánských velkověvodů mezi Toskánskem a Čechami 36

Rejstřík titulů

Zkamenělé stopy živočichů v Čechách a na Moravě 52	od Schellinga k Hitlerovi 64	Zrušení šlechty 37
Zničení rozumu. Cesta iracionalismu	Zrození disentu. Šedesátníci a tání na Ukrajině (1956–1965) 113	Ž Ženský román 65

Nakladatelství Academia
Středisko společných činností
AV ČR, v. v. i.
Vodičkova 40, 110 00 Praha 1

Jiří Padevět

ředitel
padevet@academia.cz

Viktorie Gjurisířová
manažerka velkoobchodu
a zástupkyně ředitele
gjurisicova@academia.cz

Michaela Procházková
šéfredaktorka
prochazkova@academia.cz

Kateřina Brožová
manažerka výroby
brozova@academia.cz

Marie Povýřilová
manažerka marketingu
povysilova@academia.cz

Šárka Hakenová
manažerka maloobchodu
hakenova@academia.cz

Jana Šrotová
šéfredaktorka časopisu *Živa*
srotova@ssc.cas.cz

Seznam členů redakční rady Nakladatelství Academia

Předseda:

prof. RNDr. Ivo Kraus, DrSc., FEng., dr. h. c.,
Fakulta jaderná a fyzikálně inženýrská ČVUT

Členové:

RNDr. Miloř Anděra, CSc.,
Národní muzeum Praha
doc. RNDr. Jan Černý, Ph.D.,
Přirodovědecká fakulta UK
doc. RNDr. Lubomír Hrouda, CSc.,
Přirodovědecká fakulta UK
Mgr. Michal Jareš, Ph.D.,
Ústav pro českou literaturu AV ČR
RNDr. Eduard Kočárek, Ph.D.,
2. lékařská fakulta UK
RNDr. Jiří Moravec, CSc.,
Národní muzeum Praha
PhDr. Petr Nejedlý, Ph.D.,
Ústav pro jazyk český AV ČR
PhDr. Leo Pavlát,
Židovské muzeum v Praze
Mgr. Michaela Procházková,
Nakladatelství Academia, SSČ AV ČR
Mgr. Ivo Purš, Ph.D.,
Ústav dějin umění AV ČR
prof. PhDr. Eva Semotanová, DrSc.,
Historický ústav AV ČR
PhDr. Martin Steiner,
Filosofický ústav AV ČR

ZÁMEK TŘEŠŤ

Konferenční a hotelová
centra Akademie věd ČR

VILA LANNA V PRAZE

HOTELY S PŘÍBĚHEM

HOTELS WITH A STORY

WWW.HOTELYSPRIBEHEM.CZ

KLUB ACADEMIA

**STAŇTE SE ČLEMEM KLUBU
A UŠETŘETE PŘI NÁKUPU KNIH AŽ 20 %**

PODMÍNKY A INFORMACE O ČLENSTVÍ V KLUBU ACADEMIA:

Členem Klubu Academia se může stát každý, kdo v Knihkupectví Academia uskuteční jednorázový nákup v hodnotě min. 1000 Kč, předloží účtenku a zažádá o vydání členské karty.

Členská karta Klubu Academia poskytuje slevu 20 % na nákup knih z produkce Nakladatelství Academia a 10% slevu na knihy ostatních nakladatelů. Sleva se nevztahuje na časopisy s výjimkou Živy.

Členství v Klubu není časově omezené. Členská karta je přenosná a pro její vydání není potřeba uvádět osobní údaje. Slevy lze uplatnit pouze v Knihkupectví Academia, a to v Praze a Brně.

Slevy nelze kombinovat a nelze je uplatnit na již zlevněné zboží.

Praha: Václavské nám. 34 | Národní 7 | Na Florenci 3
Brno: nám. Svobody 13

www.academia.cz

**AUKCE | NÁKUP A PRODEJ | VÝSTAVY | ZNALECKÉ POSUDKY
EXPERTIZY | RESTAUROVÁNÍ | ODBORNÉ RÁMOVÁNÍ**

TOYEN: MONTE CARLO • olej na plátně, 1926, 90 x 60 cm • vyzvolávací cena: 18 000 000 Kč, dosažená cena: 64 800 000 Kč

zdarma

Knihkupectví Academia

Praha – Václavské nám. 34 / Národní 7 / Na Florenci 3
Brno – nám. Svobody 13

V Ostravě nabízí knihy z Nakladatelství Academia
Univerzitní obchod a knihkupectví Ostravské univerzity.

www.academia.cz

www.vedakolemnas.cz

<https://soutez.academia.cz>

<https://ceny.academia.cz>

<http://ziva.avcr.cz>

www.twitter.com/NaklAcademia

www.facebook.com/nakladatelstvi.academia

www.instagram.com/nakladatelstvi_academia

https://bit.ly/Nakladatelstvi_Academia_YouTube

Středisko společných činností AV ČR, v. v. i.

ISBN 978-80-200-3533-2

